

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
2022թ. 1-ին եռամսյակ

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ
ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

- ԿԼԻՄԱ
- ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐ
- ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ
- ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ
- ԱՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՋՐԵՐ
- ԱՆՏԱՌՆԵՐ
- ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

ՀԻՂԻԵՆՈՐԵՆԿՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ՊՈԱԿ

meteomonitoring.am

Բովանդակություն

1. ԿԼԻՄԱ.....	9
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	15
3. ՄԹՆՈԼՈԴՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	21
Երևան.....	23
Գյումրի.....	27
Վանաձոր.....	28
Ալավերդի.....	29
Հրազդան.....	32
Արարատ.....	35
Կապան.....	36
Քաջարան.....	37
Չարենցավան.....	38
Ծաղկաձոր.....	39
Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր.....	43
2. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՁՐԵՐ.....	45
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	46
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	51
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	61
Սևանա լիճ.....	65
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	75
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	77
Ջրամբարներ.....	81
3. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	83
Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	96
Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	97
Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	99
Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	111
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ.....	127
ՆՀավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	129

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. Հունվար	16
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. Փետրվար	18
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. Մարտ	20
Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները	42
Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները	44
Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	46
Աղյուսակ 7. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	51
Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	55
Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	61
Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում	65
Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրի որակը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում	70
Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	75
Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը	79
Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը. 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում	81
Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրի որակը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում	82
Աղյուսակ 16. Անտառների մակերեսն ըստ ասեղնատերև տնկարկների տվյալների	88

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը և նորման	9
Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը և նորման	9
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին	10
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին	10
Գծապատկեր 5. Ամսական առավելագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից	10
Գծապատկեր 6. Ամսական նվազագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին	11
Գծապատկեր 7. Կարճալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների	12
Գծապատկեր 8. Տաք ալիքով օրերի թիվը	12
Գծապատկեր 9. Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը	13
Գծապատկեր 10. Ջերմաստիճանը երևանում	14
Գծապատկեր 11. Տեղումները երևանում	14
Գծապատկեր 16. Տեղումներ, հունվար 2022	16
Գծապատկեր 17. Տեղումներ, փետրվար 2022	18
Գծապատկեր 18. Տեղումներ, մարտ 2022	19
Գծապատկեր 19. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների ..	21
Գծապատկեր 20. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	22
Գծապատկեր 21. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	22
Գծապատկեր 22. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	23
Գծապատկեր 23. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	23
Գծապատկեր 24. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	24
Գծապատկեր 25. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	24
Գծապատկեր 26. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 27. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27

Գծապատկեր 28. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 29. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	28
Գծապատկեր 30. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	28
Գծապատկեր 31. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	28
Գծապատկեր 32. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	29
Գծապատկեր 33. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	29
Գծապատկեր 34. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների	29
Գծապատկեր 35. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 36. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 37. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 38. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 39. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 40. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 41. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 42. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 43. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	37
Գծապատկեր 44. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	37
Գծապատկեր 45. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	38
Գծապատկեր 46. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	38
Գծապատկեր 47. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 48. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 49. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 50. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 51. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 52. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	47
Գծապատկեր 53. Փամբակ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	47
Գծապատկեր 54. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	48
Գծապատկեր 55. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	48
Գծապատկեր 56. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	48
Գծապատկեր 57. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	49
Գծապատկեր 58. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	52

Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները	52
Գծապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները	52
Գծապատկեր 62. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները	53
Գծապատկեր 63. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները	53
Գծապատկեր 64. Քասախ գետում ամռնիում իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 65. Հրազդան գետում ամռնիում իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 66. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 67. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրների ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 68. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները..	58
Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները	58
Գծապատկեր 71. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները.....	59
Գծապատկեր 72. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամռնիում իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	62
Գծապատկեր 73. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	62
Գծապատկեր 74. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆեոֆատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	62
Գծապատկեր 75. Սևանի ջկտ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	63
Գծապատկեր 76. Սևանի ջկտ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները	64
Գծապատկեր 77. Մեծ սևանում ամռնիում իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	68
Գծապատկեր 78. Փոքր սևանում ամռնիում իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	68
Գծապատկեր 79. Մեծ սևանում նիտրատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	69
Գծապատկեր 80. Փոքր սևանում նիտրատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	69
Գծապատկեր 81. Մեծ սևանում ֆոսֆատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	69
Գծապատկեր 82. Փոքր սևանում ֆոսֆատ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	70
Գծապատկեր 83. Արարարտյան ջկտ-ի բնաղբյուրների ծախսերի փոփոխությունները	76
Գծապատկեր 84. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները	76
Գծապատկեր 85. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները	77
Գծապատկեր 86. Արարարտյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում մակարդակների փոփոխությունները..	77
Գծապատկեր 87. Հարավային ջկտ-ի բնաղբյուրներում մակարդակների փոփոխությունները.....	79
Գծապատկեր 88. Երևանյան լճում նիտրիտ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	81
Գծապատկեր 89. Երևանյան լճում նիտրիտ իռնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	81

Հապավումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՉՆ	Կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ ₅	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2022 թվականի 1-ին եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, հողերի աղտոտվածության, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանից, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետից, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: ՀՀ և միջազգային պահանջների համաձայն անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ որոշվող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա, որոնցում կատարվում են ամենօրյա դիտարկումներ ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների դիտարկումներ և ջրի ելքի չափումներ:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 109 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 40 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Տեղեկագրում ներկայացված են նաև միջազգային կոնվեցիաներով և համաձայնագրերով ստանձնած պարտավորությունների շրջանակներում կատարվող աշխատանքների արդյունքները.

- «Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո: Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

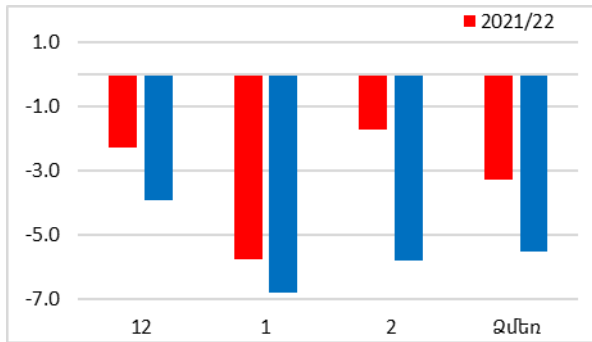
- Հայաստանի Հանրապետությունը Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ համատեղ իրականացնում է սահմանային Արաքս գետի ջրի և հատակային նստվածքների դիտարկումներ Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը գնահատելու նպատակով: Պարբերաբար երկու երկրների միջև տեղի է ունենում հանդիպումներ՝ արդյունքների քննարկման և տվյալների փոխանակման նպատակով:

Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և
քանակի, մթնոլորտային օդի որակի,
հիդրոոդերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց

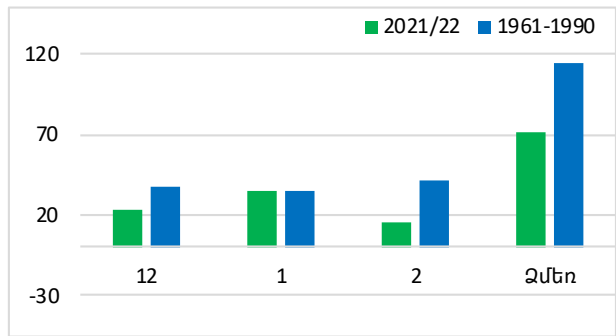

1. ԿԼԻՄԱ

2021/2022 թվականների ձմեռը եղել է տաք և չորային. ձմռան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը կազմել է -3.2°C և բարձր է եղել նորմայից (-5.5°C) 2.3 աստիճանով: Տեղումները եղել են նորմայից ցածր՝ 72 մմ՝ կազմելով նորմայի (114 մմ) 63 %:

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը և նորման

Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը և նորման

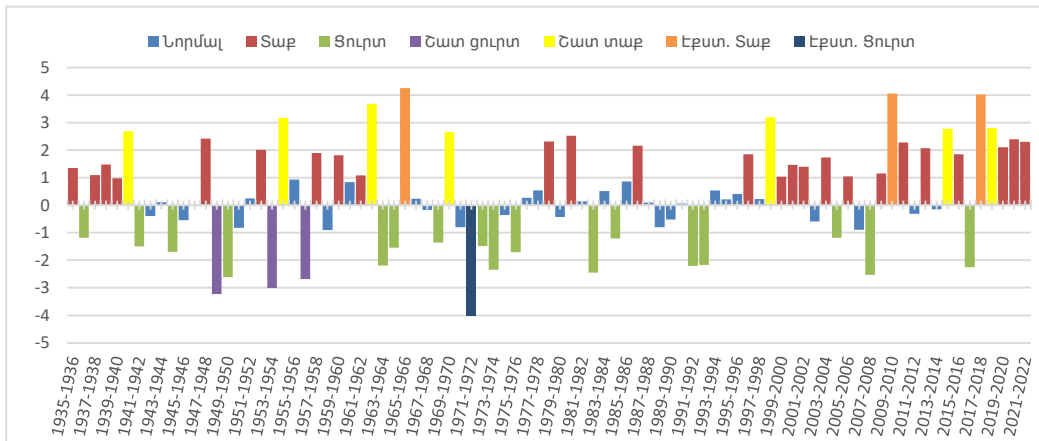
2021/2022 ձմռանը հատկապես տաք էր փետրվար ամիսը. միջին ամսական ջերմաստիճանը 1961-90թթ. նորմայից բարձր էր 4.1°C -ով: Իսկ տեղումները փետրվարին կազմել են նորմայի ընդամենը 36 %:

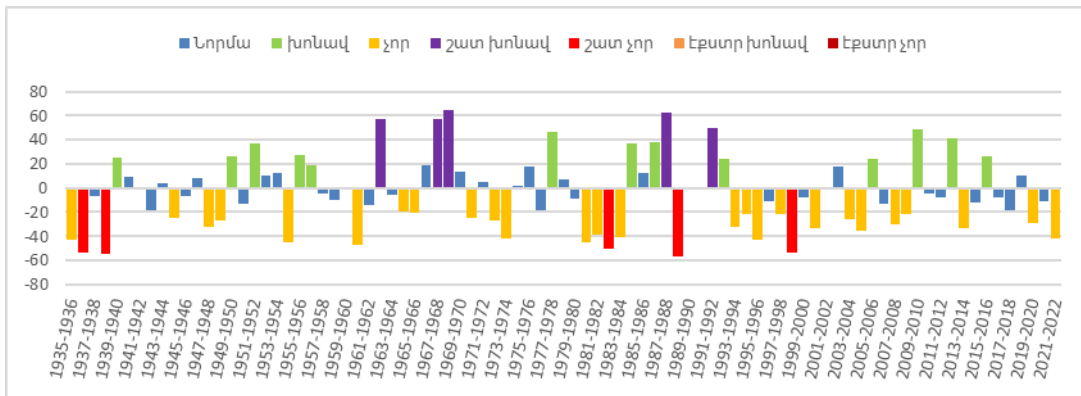
Օդի ջերմաստիճանի շեղումը, ձմեռ 2021-2022

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը, ձմեռ 2021-2022

Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին

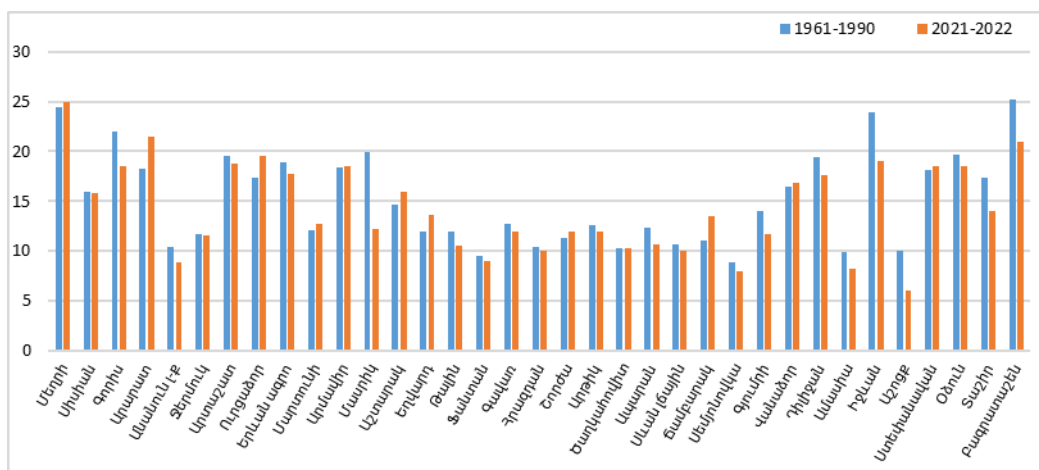

Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին

Ձմռան սեզոնային միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2021թթ. կազմել է 1.4 աստիճան, իսկ տեղումները նվազել են -1.6%-ով:

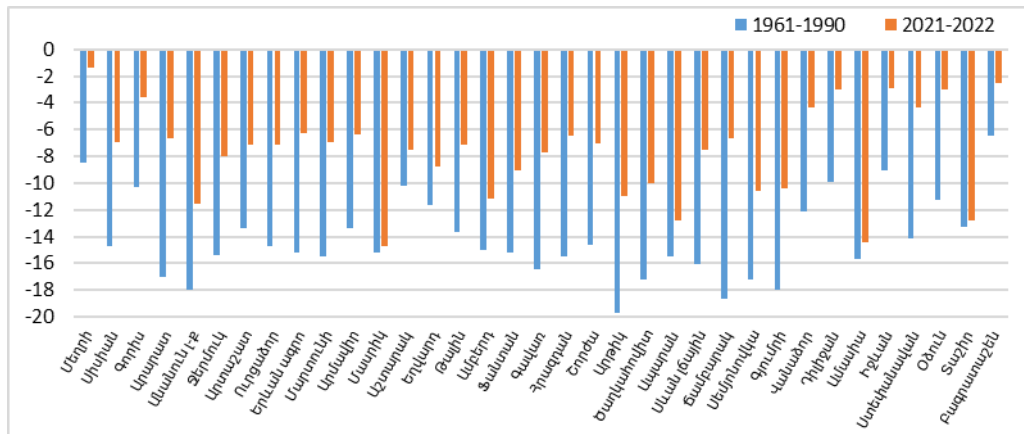
Կլիմայական ինդեքսներ

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույնի մեծությունը (TXx) 2021-2022թթ. ձմռան սեզոնին եղել է հիմնականում (1961-1990թթ) նորմայի սահմաններում, առավելագույն բացասական շեղումը եղել է Մասրիկում -7,7 °C: Իջևանում, Աշոցքում և Բազրատաշենում՝ համապատասխանաբար կազմել է -4,9 °C, -4 °C, -4,2 °C:

Գծապատկեր 5. Ամսական առավելագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը (TXn) 2021-2022թթ. ձմեռային սեզոնը եղել է նորմայից (1961-1990թթ) բարձր գրեթե բոլոր կայաններում, առավելագույն դրական շեղումը նորմայից եղել է Արարատում 10,4 °C, Տաշիրում և Մասրիկում՝ նորմայի սահմաններում:

Գծապատկեր 6. Ամսական նվազագույն ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին

Վտանգավոր երևույթներ և էքստրեմումներ 2021-2022թ. ձմռան ընթացքում

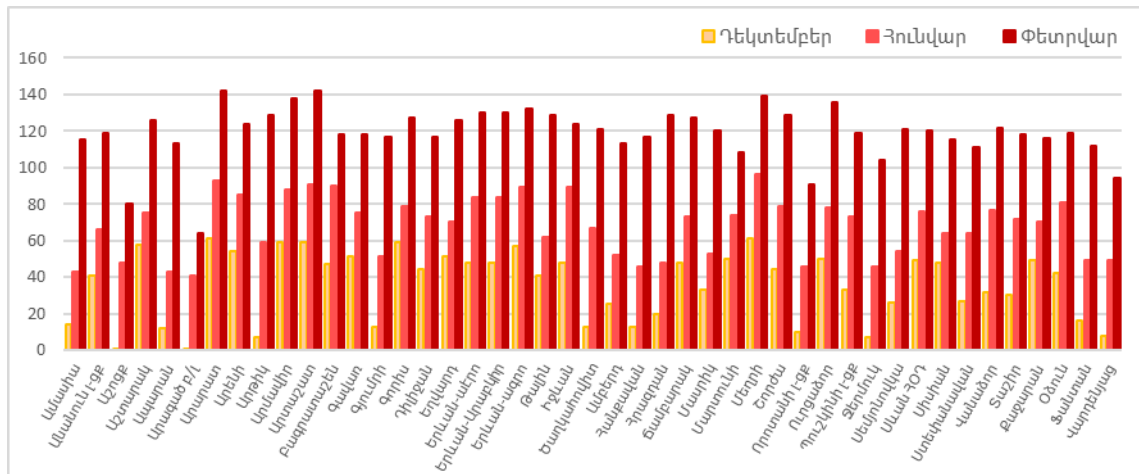
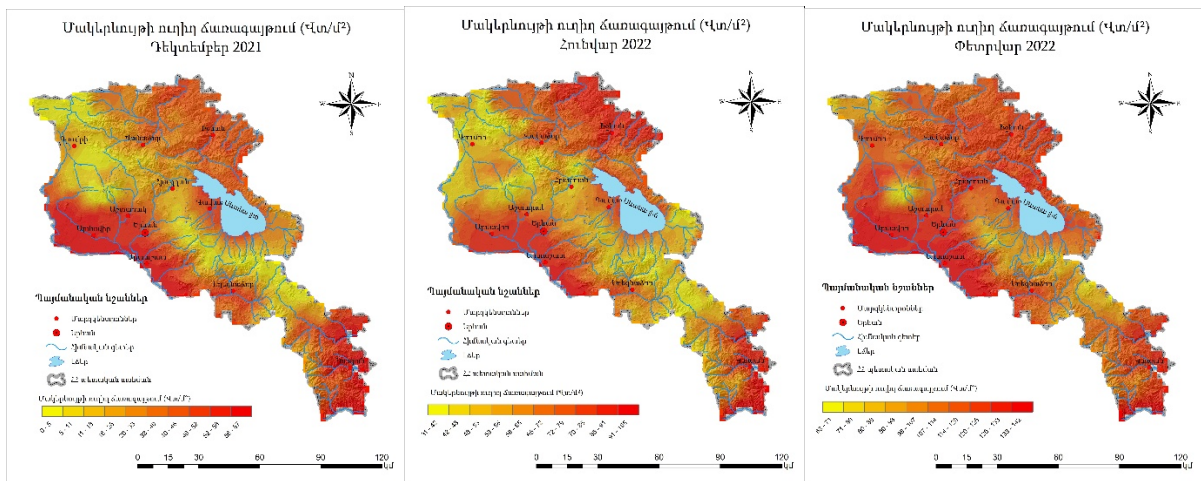
Կլիմայական ռիսկեր		Բազմամյա առավելագույնը
Դեկտեմբեր 2021թ		
Մառախուղ	5 դեպք, տեսանելիությունը 40-50 մ ցածր (Արարատ, Աշոցք, Գյումրի, Երևան Աերո)	
2022թ. Հունվար		
Մառախուղ	14 դեպք, տեսանելիությունը 40-50 մ ցածր (Արարատ, Արարատ, Արթիկ, Գյումրի, Պուշկինի ԼՔ)	
2022թ. Փետրվար		
Մառախուղ	3 դեպք, տեսանելիությունը 50 մ ցածր (Ֆանտան, Գորիս, Արթիկ)	
Ձյուն (≥ 20 մմ 12 ժամում)	Ջերմուկ 29,6 մմ (11.02)	Ջերմուկ 20,8 մմ (08.02.2012)

2021-2022թ. ձմռանը տեղացած ձյան առավելագույն արժեքով առանձնացավ Ջերմուկ կայանը՝ 12 ժամում 29,6 մմ:

Արեգակնային ճառագայթում

Դեկտեմբեր և հունվար ամիսներին արեգակնային ճառագայթման առավելագույն արժեքներով աչքի են ընկել Արարատյան դաշտը, Սյունիքի հարավն ու հարավ արևելքը (համապատասխանաբար մինչև 58-67 և 91-105 Վտ/մ²), Լոռիում ու Տավուշում ճառագայթման արժեքը տատանվում է 33-46 և 65-79 Վտ/մ² սահմաններում, իսկ ահա հանրապետության կենտրոնական շրջաններում արժեքը նվազում է դեկտեմբերին մինչև 20 Վտ/մ²՝ Արագած բ/լ կայանում և Աշոցքում հասնելով մինչև 1 Վտ/մ², իսկ հունվարին նվազում է մինչև 31-42 Վտ/մ²:

Փետրվար ամիսը ամբողջ հանրապետությունում աչքի է ընկել արեգակնային ճառագայթման բավական բարձր արժեքներով (մինչև 142 Վտ/մ²): Համեմատաբար ցածր արժեքներ գրանցվել են Լեռնային շրջաններում (63-71 Վտ/մ²):

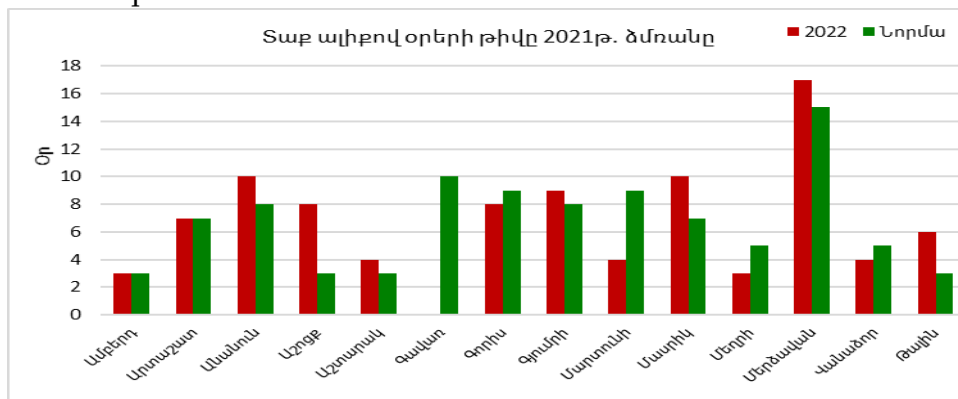
Գծապատկեր 7. Կարճալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների

Ջերմային ալիք

2021/2022 ձմռանը տաք ալիք դիտվել է դեկտեմբերի 13-20-ը, փետրվարի 2-4-ը և 19-27-ը, որը արտահայտվել է հանրապետության ողջ տարածքում:

Առավելագույն ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է 11 °C Գյումրիում:

Միջին ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է 10,6 °C՝ Մերձավանում: Համեմատած բազմամյա տվյալների տաք ալիքով օրերի թիվը եղել է նորմայի սահմաններում:

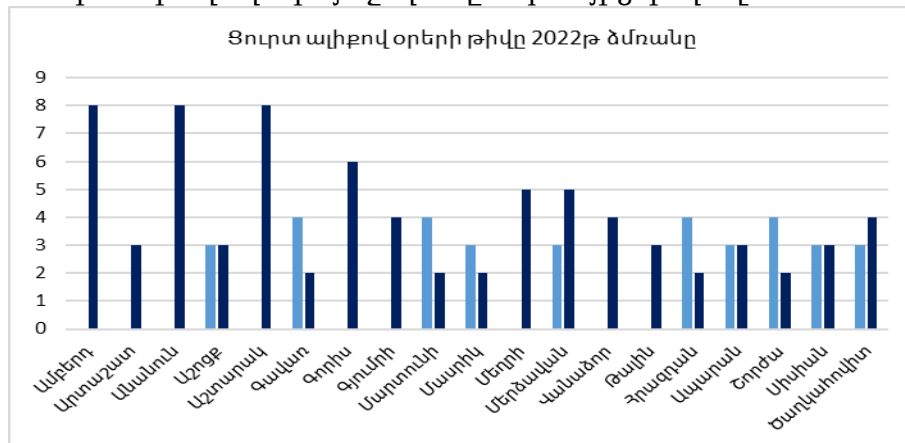

Գծապատկեր 8. Տաք ալիքով օրերի թիվը

2021թ. ձմռանը ցուրտ ալիք դիտվել է դեկտեմբերի 22 -27: Ցուրտ ալիքով օրերի տիվը պակաս է եղել նորմայից:

Նվազագույն ջերմաստիճանի նվազագույն շեղումը նորմայից կազմել է -13°C :

Միջին ջերմաստիճանի նվազագույն շեղումը նորմայից կազմել է -14.8°C :

Գծապատկեր 9. Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը

Քամու բաշխումը

Ձմռան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800 մ բարձրություններում, գրանցվել է 1,8 մ/վ, 800-1000 մ բարձրություններում՝ 0,9 մ/վ: Ձմռան բոլոր ամիսներին նորմայի նկատմամբ քամու դրական շեղումներ դիտվել են մինչև 1500մ և 2500մ-ից ավելի բարձրությունները, իսկ բացասական շեղմամբ քամի գրանցվել է 1500-2500 մ բարձրություններում: Քամու միջին արագության բարձր արժեքներ արձանագրվել է 2500 մ-ից ավել բարձրալեռնային գոտում՝ 6,4 մ/վ, ինչը նորմայից ավել է 0,4 մ/վ-ով :

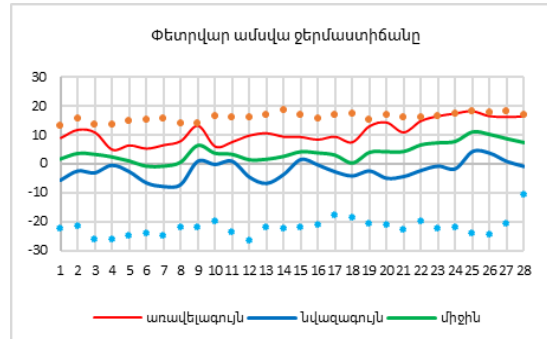
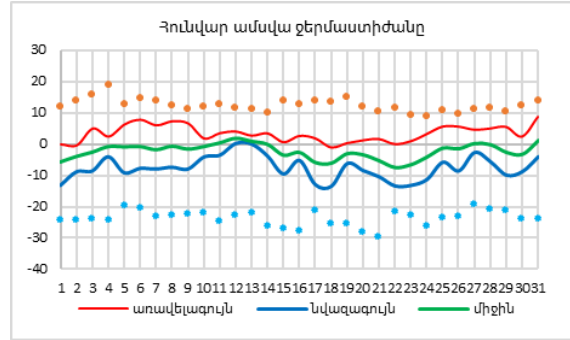
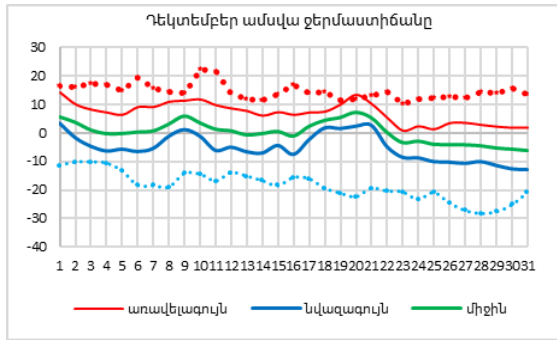
Օդի հարաբերական խոնավություն

2021/2022թթ ձմռանը օդի հարաբերական խոնավության նորմային մոտ և բարձր արժեքներ դիտվել են 1500-2000մ բարձրություններում, իսկ մյուս բարձրություններում գրանցվել է նորմայից ցածր արժեքներ:

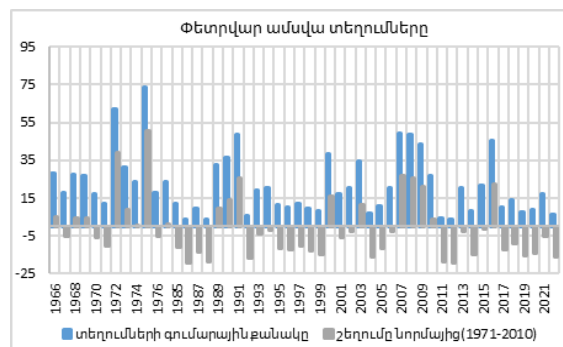
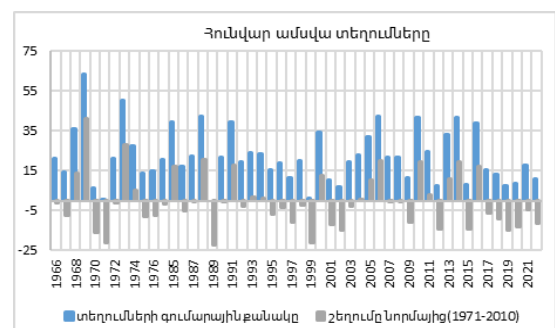
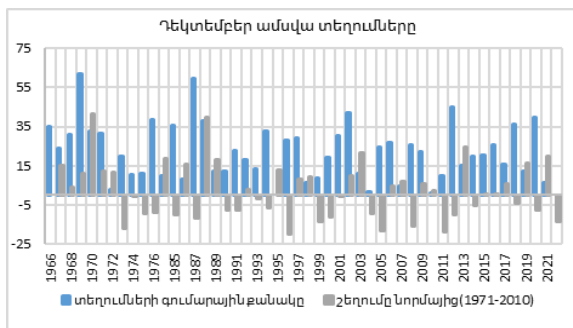
Երևան

Երևանում դեկտեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է -0.8°C , շեղումը նորմայից կազմում է $+1^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 7 մմ, որը կազմում է դեկտեմբեր ամսվա նորմայի 32 տոկոսը:

Հունվար ամսվա միջին ամսական ջերմաստիճանը եղել է $-2,3^{\circ}\text{C}$, որի շեղումը նորմայից կազմել է $+1,2^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 11 մմ, որը կազմում է նորմայի 50%: Փետրվար ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է $4,1^{\circ}\text{C}$, իսկ շեղումը նորմայից կազմում է $+4.1^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 7 մմ, որը կազմում է փետրվար ամսվա նորմայի 31 տոկոսը:

Գծապատկեր 10. Ջերմաստիճանը Երևանում

Գծապատկեր 11. Տեղումները Երևանում

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հունվար

Հունվար ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների զգալի մասում նորմայից բարձր է եղել 1-3 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից ցածր եղել է 1-3 աստիճան առանձին շրջաններում բարձր է եղել 3-5 աստիճանով դրական և բացասական շեղումով, երկրորդ տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 5-7 աստիճանով, երրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական և բացասական շեղումով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +5,9...+8,4°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -1,5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +4,1°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +2,1...+6°C, հովտային շրջաններում՝ +7,2...+8,4°C, Շիրակում՝ -2,6...-5,9°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -1...-2,5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +1,6°C, Լոռիում՝ +2,2...+6°C, Գեղարքունիքում՝ -4,4...+0,7°C, Արմավիրում՝ +3,6°C, Արարատում՝ +2,8...+4,5°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -2,1...+3,1°C, լեռնային շրջաններում՝ -3,7...-4°C, Երևան քաղաքում՝ +2,7...+3,5°C:

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +16...+18°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ +14...+17°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +11...+16°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ +7°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +8°C, Շիրակում՝ -1...+4°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ +4...+6°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6°C, Լոռիում՝ +10...+13°C (Օձուն +17°C), Գեղարքունիքում՝ +4...+7°C, Արմավիրում՝ +8°C, Արարատում՝ +8...+10°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +4...+8°C, լեռնային շրջաններում՝ +2...+4°C, Երևան քաղաքում՝ +7...+8°C:

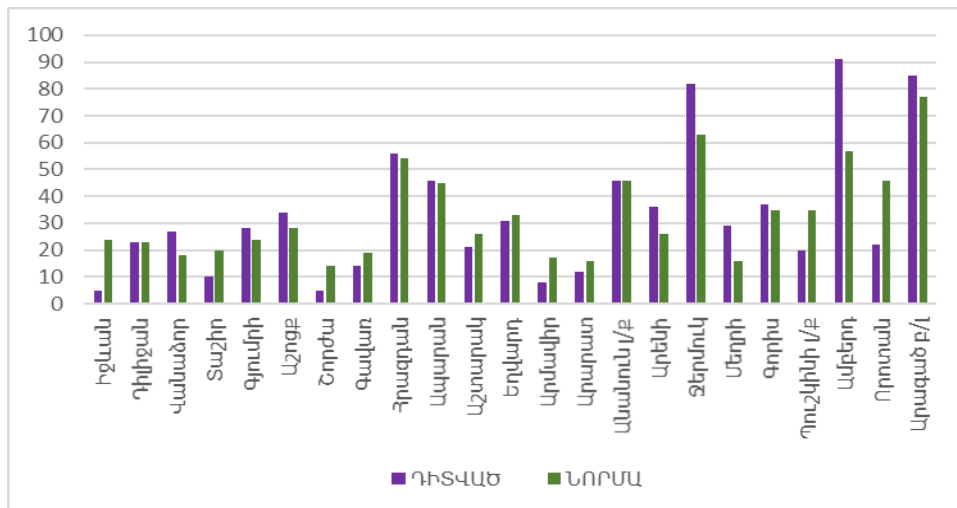
Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում -4,3...+0,2°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -10,8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -4,7°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -3,5...-9,0°C, հովտային շրջաններում՝ -1,2...-3,9°C, Շիրակում՝ -9,8...-15,1°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -9,2...-11,3°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -7,5°C, Լոռիում՝ -3,3...-7,7°C, Գեղարքունիքում՝ -7,8...-14,2°C, Արմավիրում՝ -7,3°C, Արարատում՝ -5,7...-6,4°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -5,7...-8,0°C, լեռնային շրջաններում՝ -11,8...-12,5°C, Երևան քաղաքում՝ -5,6...-6,9°C:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում -10...-13°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -22°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -13°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ -7°C (Կապան -12°C), նախալեռնային շրջաններում՝ -12°C (Մխիթանում -24°C), Շիրակում՝ -18...-21°C (Գյումրի՝ -27°C, Աշոցք՝ -28°C), Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -17...-22°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -16°C, Լոռիում՝ -11...-16°C (Տաշիր՝ -18°C), Գեղարքունիքում՝ -18...-21°C (Մասրիկ՝ -24°C), Արմավիրում՝ -14°C, Արարատում՝ -12...-13°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -12...-16°C, լեռնային շրջաններում՝ -24...-26°C, (Ամբերդ՝ -17°C), Երևան քաղաքում՝ -12...-14°C:

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 20,8-60,9%, Վայոց ձորում՝ 123-130%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 119-155%, հովտային շրջաններում՝ 179%, Շիրակում՝ 115-123%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 104-138%, նախալեռնային շրջաններում՝ 95%, Լոռիում՝ 50-81%, Գեղարքունիքում՝ 25-121%, Արմավիրում՝ 47%, Արարատում՝ 31-77%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 68-80%, լեռնային շրջաններում՝ 102-140%, Երևան քաղաքում՝ 41-63%:

Հունվարի 6-9-ին, 17-18-ին, 21-23-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ, 1-3-ին, 11-12-ին, 15-ին, 28-31-ին՝ առանձին շրջաններում, 13-14-ին 19-20-ին, 25-27-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 8-24մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 22-28մ/վ արագությամբ:

Պատկեր 12. Տեղումներ, հունվար 2022

Հունվարի 1-2-ին Արարատում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 40մ տեսանելիությամբ, 11-ին, Հրազդանում, Գյումրիում, 11-12-ին Արթիկում, Արմավիրում 13-ին՝ 50մ տեսանելիությամբ, առանձին օրեր առանձին վայրերում՝ 200-500մ տեսանելիությամբ:

Հունվարի 31-ի դրությամբ հանրապետությունում առավելագույն ձյան ծածկը կազմել է Արագած Բ/Վ-ում՝ 82սմ, Զեյթունում՝ 71սմ, Ամբերդում՝ 63սմ, Հրազդանում՝ 62սմ, Ապարանում՝ 48սմ, Ֆանտանում 47սմ, մնացած շրջաններում 0-30 սմ:

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. հունվար

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Զափանիշը/Զափոքող շիջը	Փաստացի
Արթիկ/Շիրակ	3	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ / Արարատ	2	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ
Հրազդան/Կոտայք	1	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Գյումրի/Շիրակ	1	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արմավիր/Արմավիր	1	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Փետրվար

Փետրվար ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների զգալի մասում նորմայից բարձր է եղել 3-5 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 2-5 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում՝ 1-4 աստիճանով, երրորդ տասնօրյակում՝ 4-7 աստիճանով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +9,8...+12,0°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ +1,8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +10,3°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +5,0...+7,8°C, հովտային շրջաններում՝ +11,8...+14,1°C, Շիրակում՝ -0,4...+3,9°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ +2,3...+3,9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6,7°C, Լոռիում՝ +6,4...+9,2°C, Գեղարքունիքում՝ -0,9...+4,1°C, Արմավիրում՝ +11,8°C, Արարատում՝ +10,1...+11,6°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +3,9...+10,0°C, լեռնային շրջաններում՝ +0,2...+0,8°C, Երևան քաղաքում՝ +9,2...+10,9°C:

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում -1,9...+2,0°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -7,8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -0,2°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -0,7...-4,8°C, հովտային շրջաններում՝ -0,8...+4,0°C, Շիրակում՝ -5,4...-11,1°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -4,9...-6,6°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -2,0°C, Լոռիում՝ -1,2...-5,6°C, Գեղարքունիքում՝ -5,3...-9,6°C, Արմավիրում՝ -2,4°C, Արարատում՝ -0,8...+0,1°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -0,5...-3,1°C, լեռնային շրջաններում՝ -5,9...-8,5°C, Երևան քաղաքում՝ 0,0...-2,0°C:

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +16...+19°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ +8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +16°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ +19...+22°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +16°C (Գորիս՝ +10°C), Շիրակում՝ +6...+11°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ +8...+10°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +13°C, Լոռիում՝ +13...+18°C, Գեղարքունիքում՝ +7...+10°C, Արմավիրում՝ +18°C, Արարատում՝ +16...+18°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +10°C, լեռնային շրջաններում՝ +10°C (Աշտարակ՝ +16°C), Երևան քաղաքում՝ +15...+18°C:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում -3...-5°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -18°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -6°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ -1...-6°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -6...-10°C, Շիրակում՝ -12...-14°C (Աշոցք՝ -21°C, Գյումրի՝ -18°C), Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -18°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -6°C, Լոռիում՝ -6...-10°C, Գեղարքունիքում՝ -12...-15°C, Արմավիրում՝ -8°C, Արարատում՝ -6...-7°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -7...-8°C, լեռնային շրջաններում՝ -13...-16°C, Երևան քաղաքում՝ -6...-8°C:

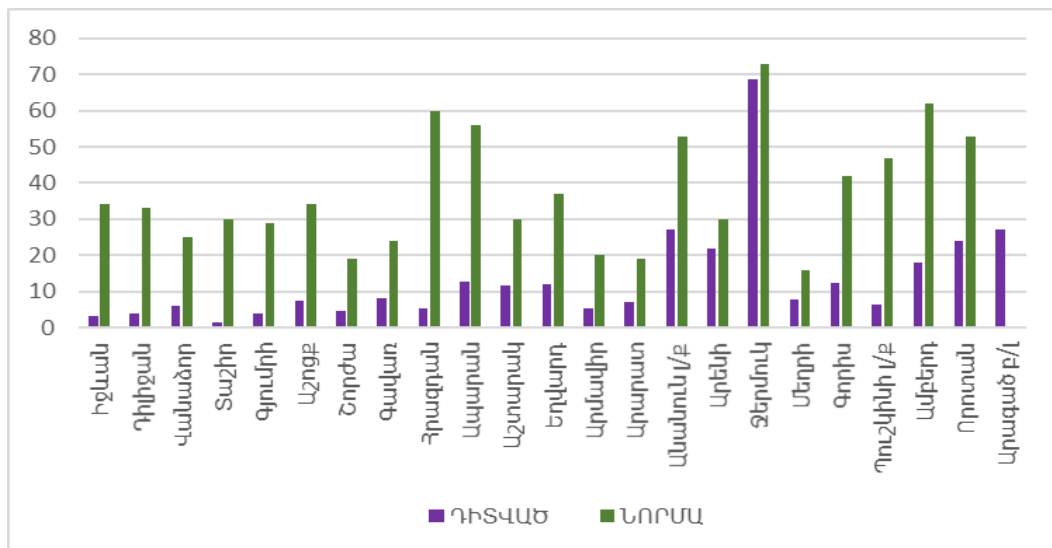
Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նոսրայի 9-30%, Վայոց ձորում՝ 73-94%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 29-40%, հովտային շրջաններում՝ 48, Շիրակում՝ 12-30%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 9-27%, նախալեռնային շրջաններում՝ 31%, Լոռիում՝ 4-29%, Գեղարքունիքում՝ 13-47%, Արմավիրում՝ 27%, Արարատում՝ 29-37%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 11-38%, լեռնային շրջաններում՝ 23-52%), Երևան քաղաքում՝ 18-46%:

Փետրվարի 1-3-ին, 6-8-ին, 12-13-ին, 11-15-ին, 18-24, 27-28-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ, 9-10-ին, 14-17-ին, 25-26-ին՝ առանձին շրջաններում, 4-5-ին, 11-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 10-15մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 15-21մ/վ արագությամբ:

Փետրվարի 11-ին Ջերմուկում դիտվել է ուժեղ ձյուն 29,6մմ քանակությամբ:

Փետրվարի 4-ին Ֆանտանում, 10-ին՝ Գորիսում, 18-ին՝ Արթիկում դիտվել է մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Փծապատկեր 13. Տեղումներ, փետրվար 2022

Փետրվարի 28-ի դրությամբ հանրապետությունում ձյան ծածկը կազմել է Արագած Բ/Լ-ում՝ 85սմ, Ջերմուկում՝ 53սմ, Ամբերդում՝ 43սմ, Հրազդանում՝ 41սմ, Ամասիայում՝ 29սմ, Մեմֆոնովկայում, Ֆանտանում, Աշոցքում և Ապարանում 11-15սմ, մնացած շրջաններում 6-7սմ: Արարատյան դաշտում և նրա նախալեռներում, Սյունիքի հովիտներում ձյան ծածկը բացակայում է:

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. փետրվար

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/Չափաքաշիչը	Փաստացի
Կոտայք/Ֆանտան	4	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50
Սյունիք/Գորիս	10	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50
Վայոց ձոր/Ջերմուկ	11	ուժեղ ձյուն	ինտենսիվություն	≥20մմ/12ժամ	29,6
Շիրակ/Արթիկ	18	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50

Մարտ

Մարտ ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների զգալի մասում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական և բացասական շեղումներով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին, երկրորդ և երրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական և բացասական շեղումով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +5,5...+8,5°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -0,1°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +9,1°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +3,2...+4,5°C, հովտային շրջաններում՝ +12,0°C, Շիրակում՝ -1,9...+3,8°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ +1,4...+2,5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6,2°C, Լոռիում՝ +2,1...+4,4°C, Գեղարքունիքում՝ -2,6...+2,5°C, Արմավիրում՝ +11,0°C, Արարատում՝ +8,8...+11,0°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +2,2...+8,2°C, լեռնային շրջաններում՝ -0,2...-0,4°C, Երևան քաղաքում՝ +8,3...+10,0°C:

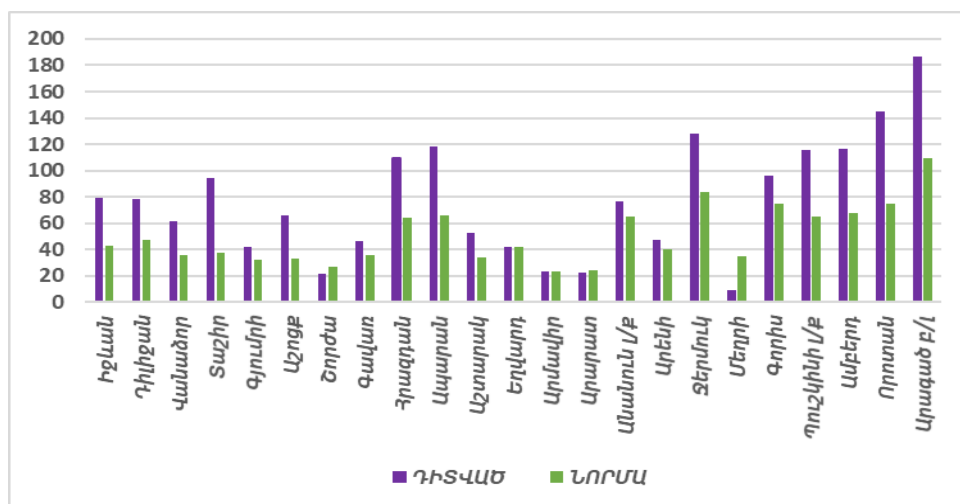
Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում -0,1...-0,4°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -7,9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +0,5°C, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -2,9...-4,8°C, հովտային շրջաններում՝ +3,5°C, Շիրակում՝ -5,8...-11,0°C, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -5,8...-7,0°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -1,9°C, Լոռիում՝ -3,5...-8,2°C, Գեղարքունիքում՝ -5,8...-9,1°C, Արմավիրում՝ -0,5°C, Արարատում՝ -0,3...+1,1°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -1,1...-3,6°C, լեռնային շրջաններում՝ -6,5...-9,3°C, Երևան քաղաքում՝ -0,5...-1,0°C:

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +18...+22°C, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ +10°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +20°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ +24°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +14...+17°C, Շիրակում՝ +7...+12°C (Գյումրի՝ +14°C), Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ +10...+12°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +16°C, Լոռիում՝ +11...+14°C (Օձուն՝ +18°C), Գեղարքունիքում՝ +7...+12°C, Արմավիրում՝ +22°C, Արարատում՝ +19...+22°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ +12°C (Աշտարակ՝ +18°C), լեռնային շրջաններում՝ +6...+8°C, Երևան քաղաքում՝ +19...+20°C:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում -4...-5°C, (Դիլիջան՝ -12°C), Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ -16°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -6°C, Սյունիքում՝ հովտային շրջաններում՝ -1,0°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -11...-12°C, Շիրակում՝ -12...-13°C (Աշոցք՝ -20°C), Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ -12...-16°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -8°C, Լոռիում՝ -11...-15°C (Ստեփանավան՝ -19°C, Տաշիր՝ -23°C), Գեղարքունիքում՝ -11...-15°C (Ճամբարակ՝ -17°C), Արմավիրում՝ -8°C, Արարատում՝ -6...-7°C, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ -6...-11°C, լեռնային շրջաններում՝ -15...-18°C, Երևան քաղաքում՝ -4...-8°C:

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նոյրմայի 167-185%, Վայոց ձորում՝ 118-153%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 129-137%, հովտային շրջաններում՝ 27%, Շիրակում՝ 117-210%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 171-182%, նախալեռնային շրջաններում՝ 100%, Լոռիում՝ 170-257%, Գեղարքունիքում՝ 80-228%, Արմավիրում՝ 102%, Արարատում՝ 60-113%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 154-172%, լեռնային շրջաններում՝ 171-209%, Երևան քաղաքում՝ 74-119%:

Մարտի 7-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ, 1-ին, 5-6-ին, 8-ին, 16-17-ին, 25-31-ին՝ առանձին շրջաններում, 2-4-ին, 9-15-ին, 18-20-ին, 21-24-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Գծապատկեր 14. Տեղումներ, մարտ 2022

Մարտի 4-ին Արենիում դիտվել է ուժեղ քամի՝ 25մ/վ պոռթկմամբ, առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 8-18մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 15-23մ/վ արագությամբ:

Մարտի 4-ին Ապարանում դիտվել է ուժեղ անձրև՝ 36,3 մմ, առանձին օրեր առանձին վայրերում 10-19մմ քանակությամբ:

Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2022թ. մարտ

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/Չափորոշիչը	Փաստացի
Լոռի/Ստեփանավան	3	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50
Արագածոտն/Ապարան	4	ուժեղ անձրև	ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամում	36.3
Վայոց ձոր/Արենի	4	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	25

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

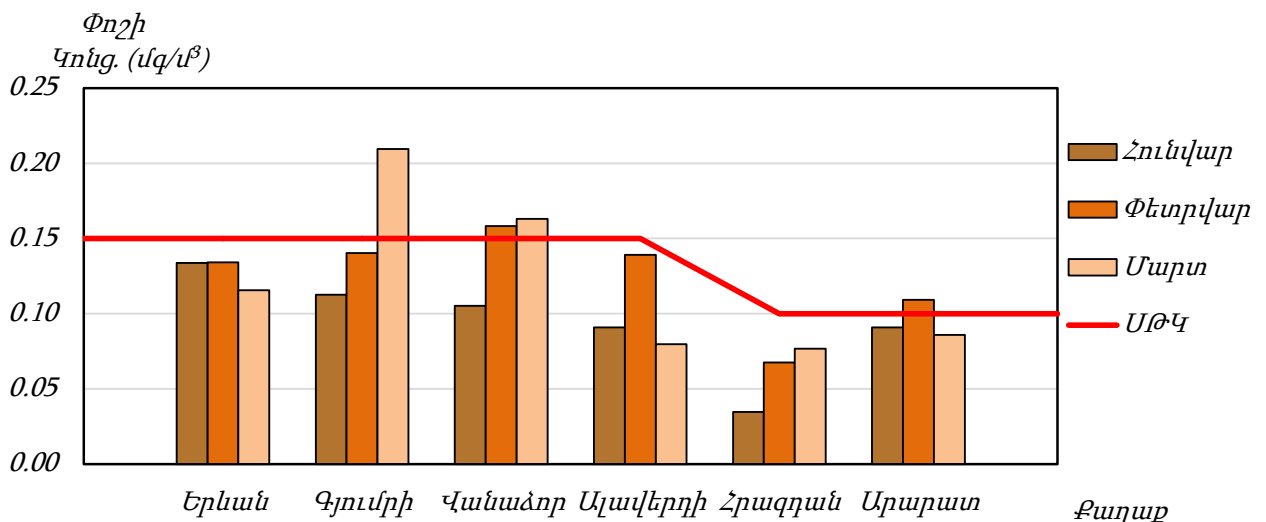
Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման հիմնական պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

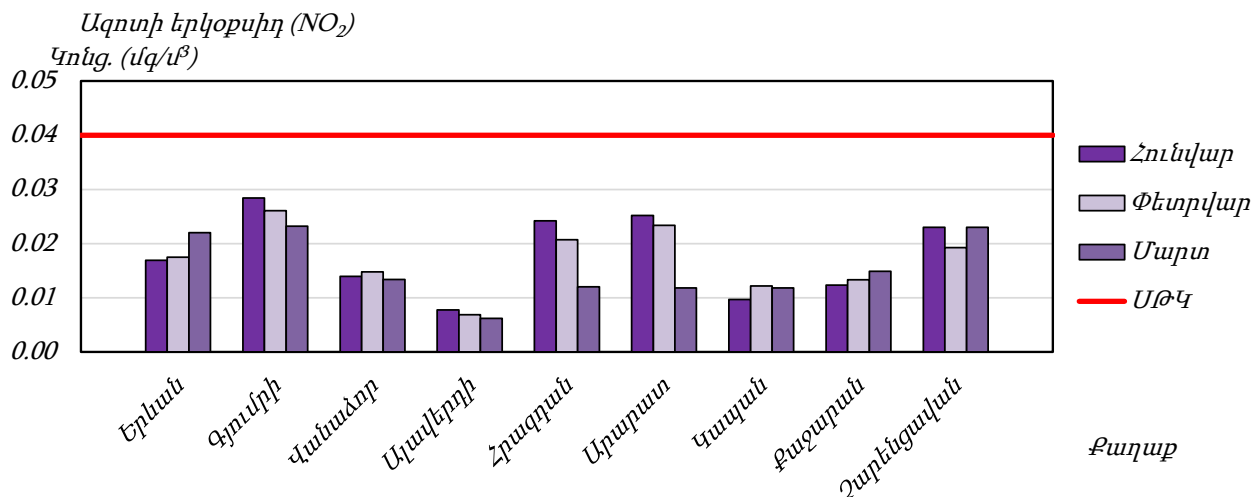
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիան գերազանցել է հիմնականում Գյումրի, Վանաձոր և Արարատ քաղաքներում: Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

Գծապատկեր 15. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ն: Մթնո-

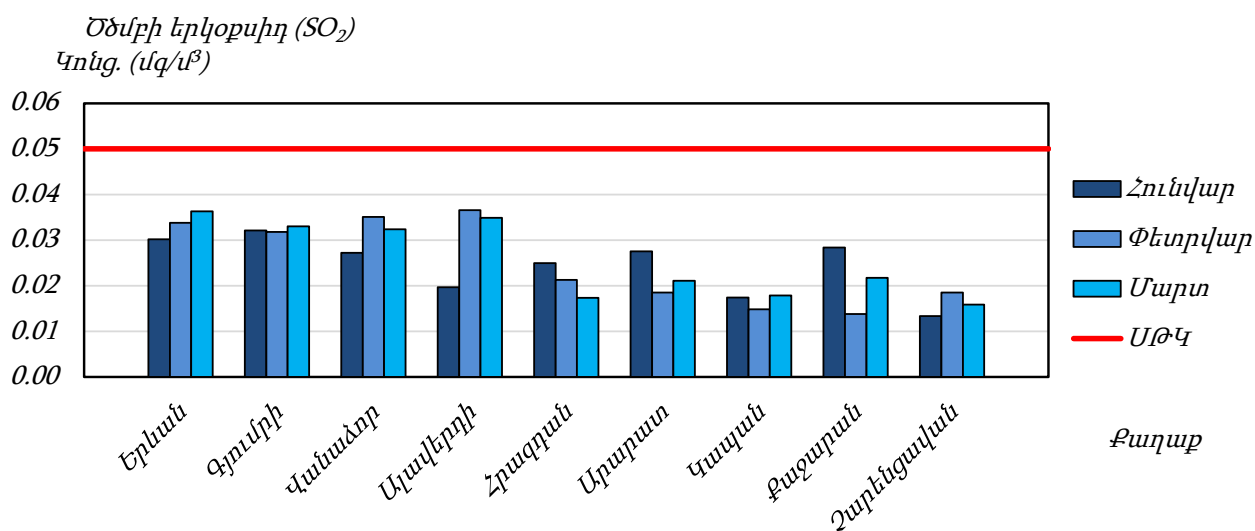
լորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Գծապատկեր 16. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն: Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

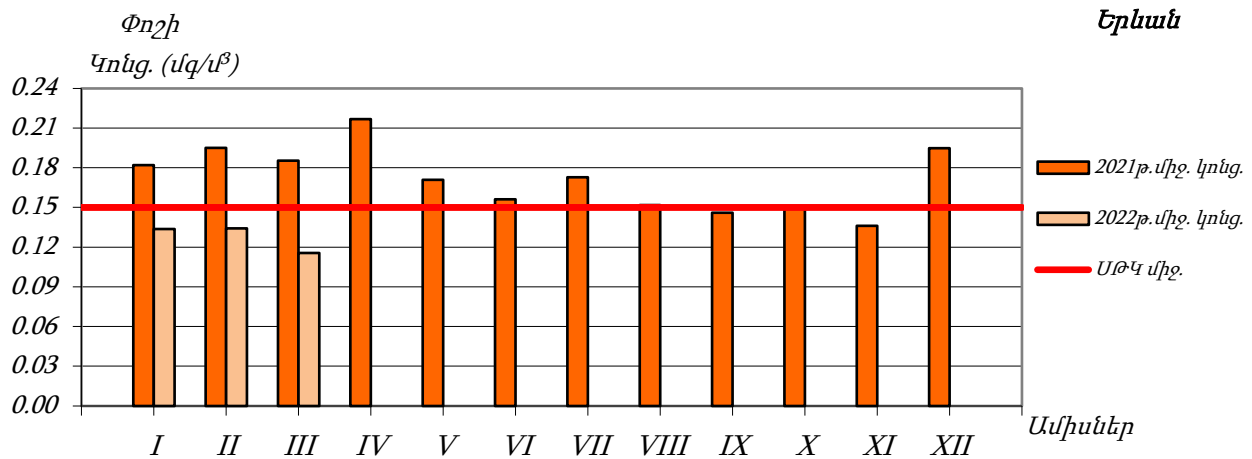

Գծապատկեր 17. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

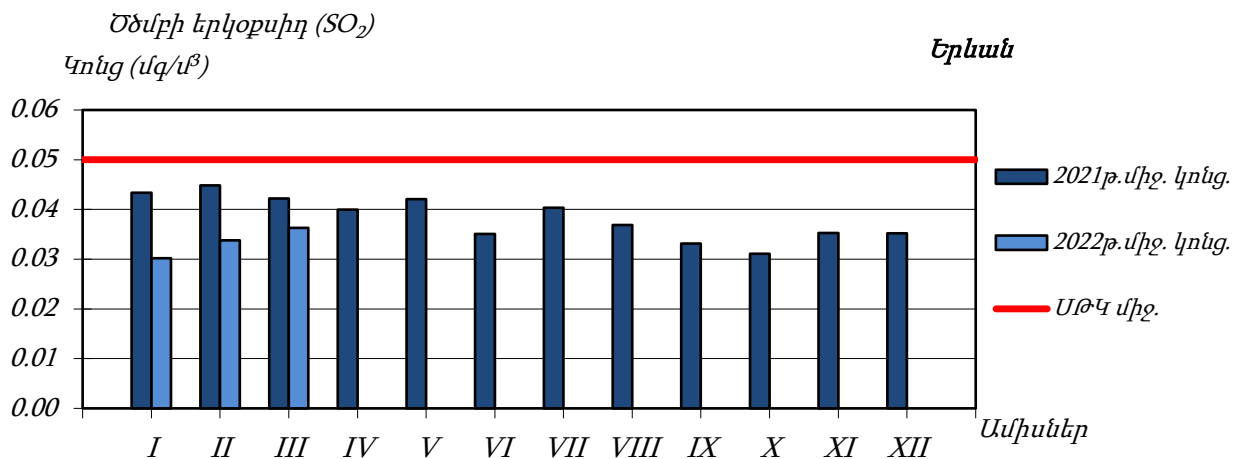
Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

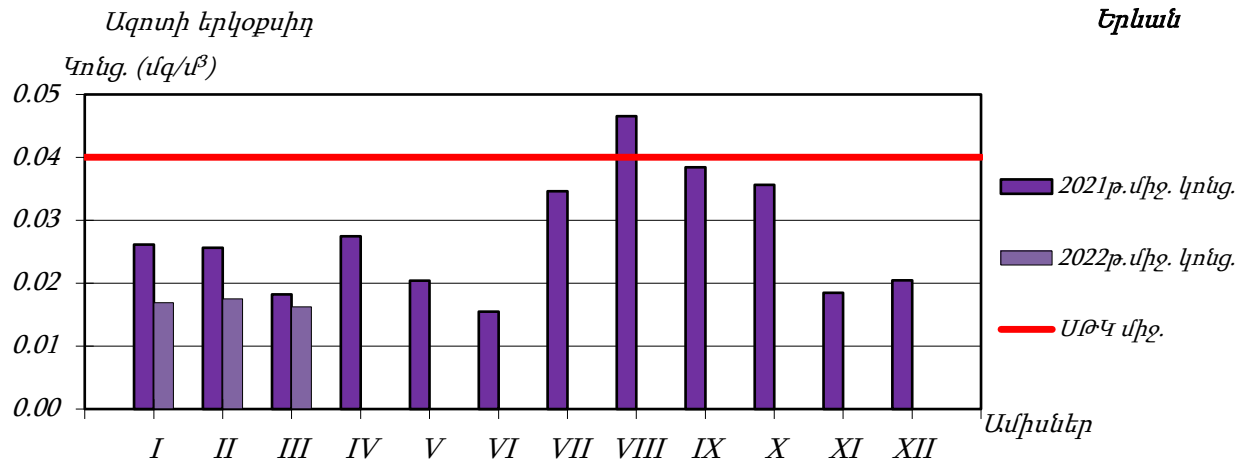
Գծապատկեր 18. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

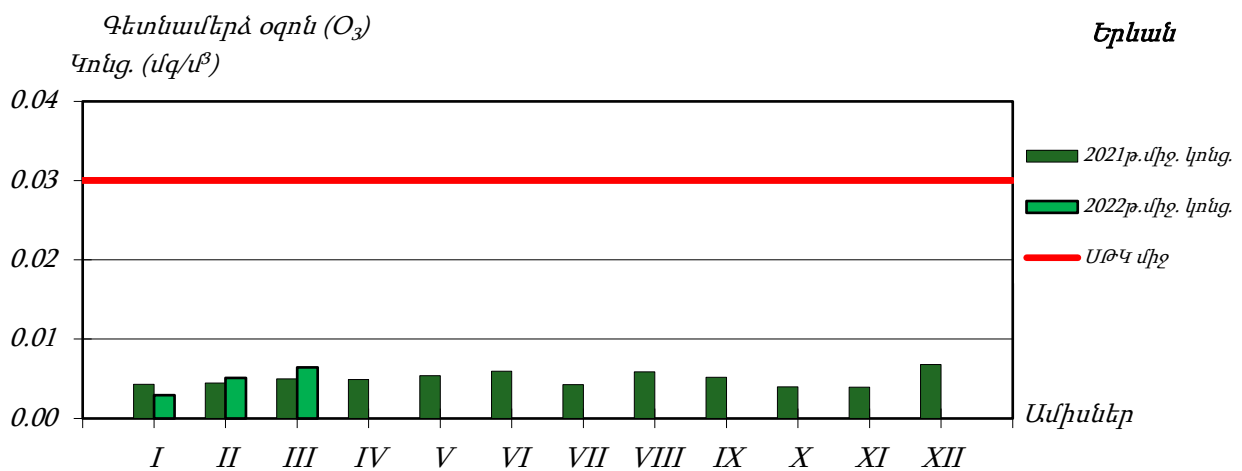
Գծապատկեր 19. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

*կախված մասնիկներ

**անհիդրիդ ծծմբային

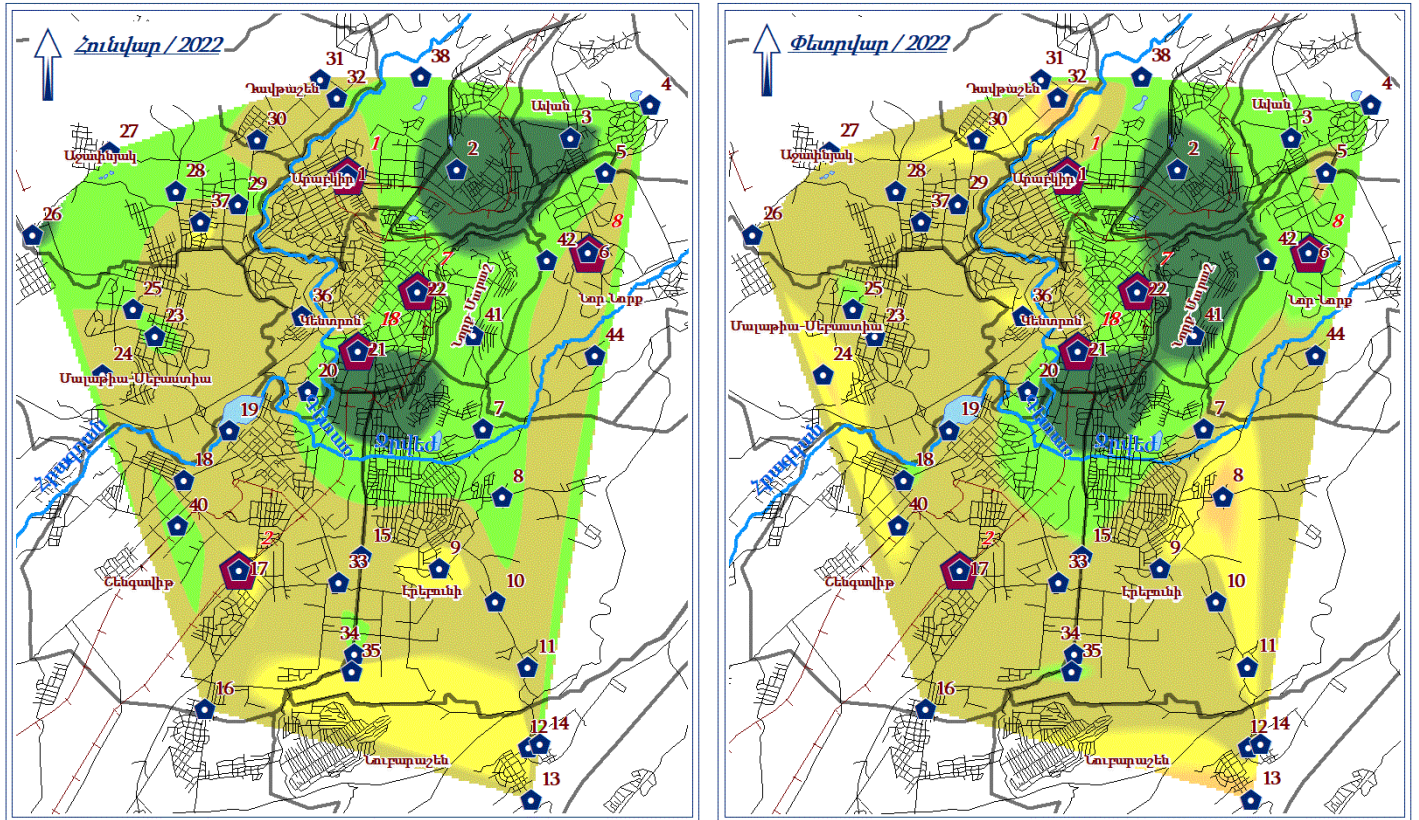

Գծապատկեր 20. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

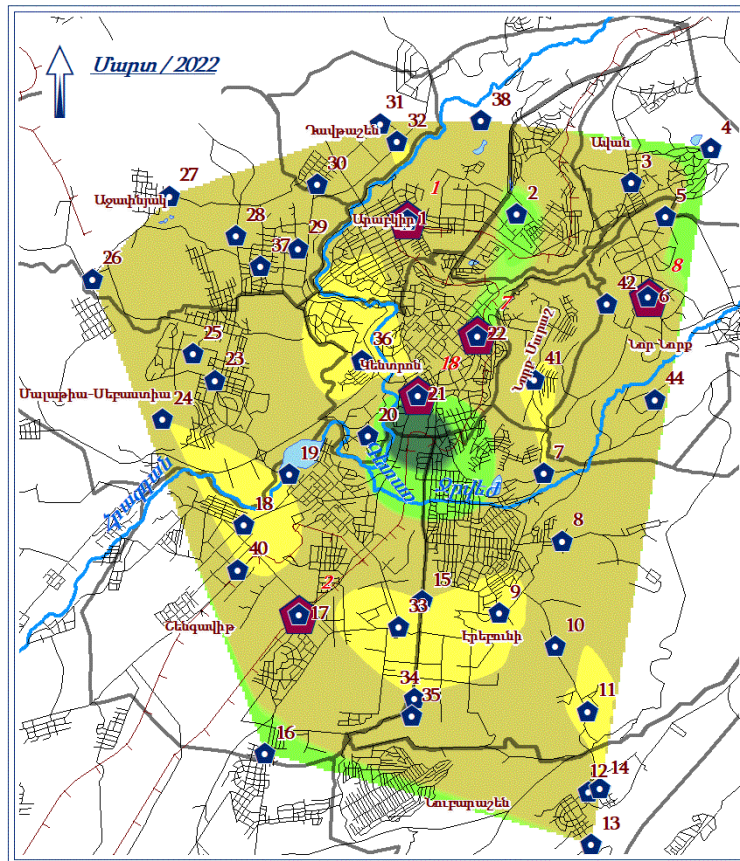
Գծապատկեր 21. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

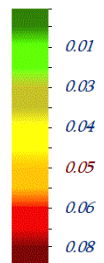

Պարմանական նշաններ

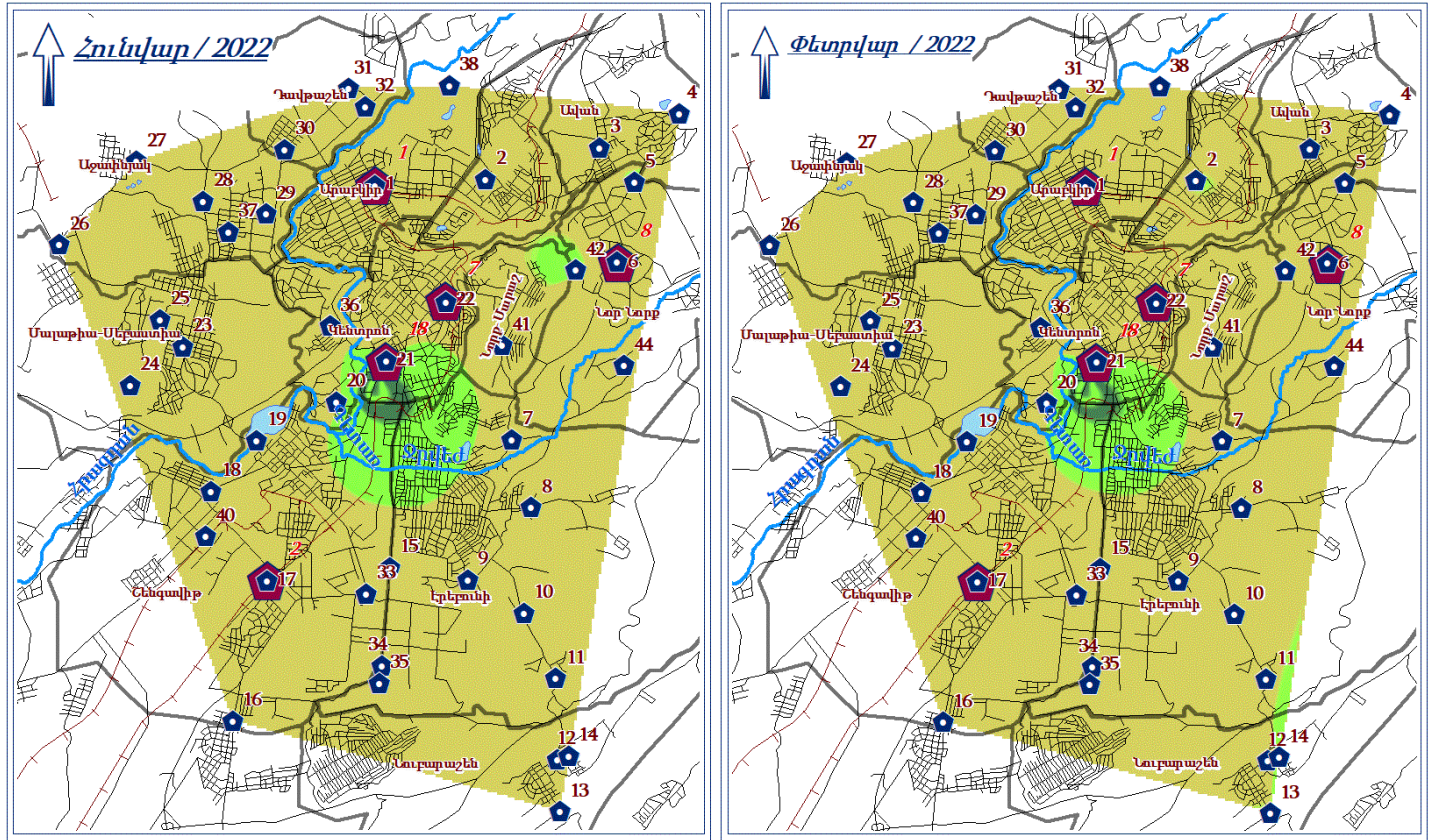
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

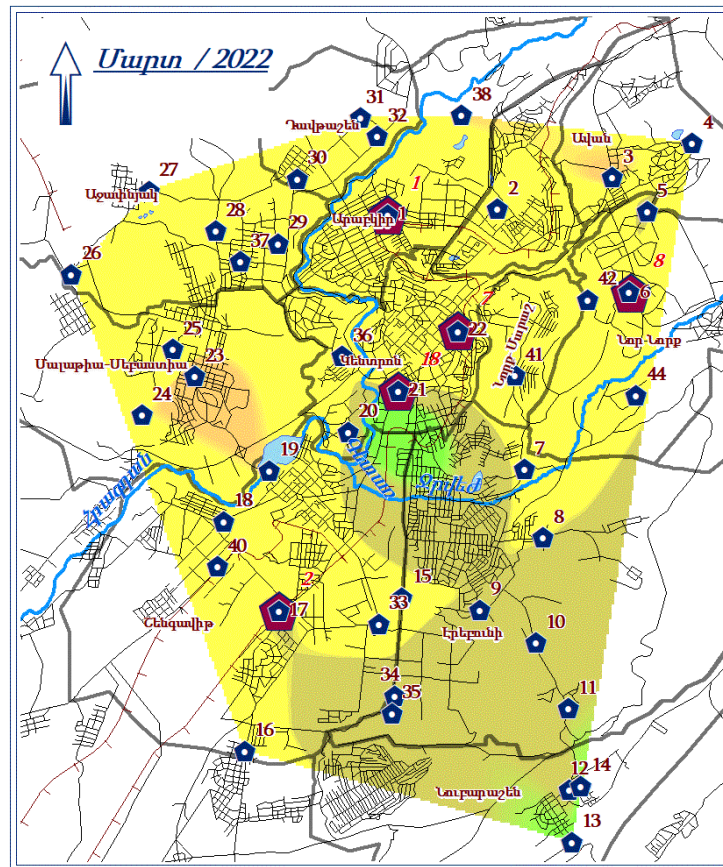

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

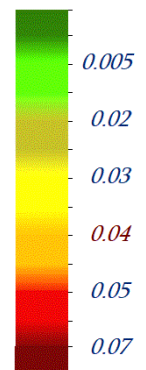

Պարանախան նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

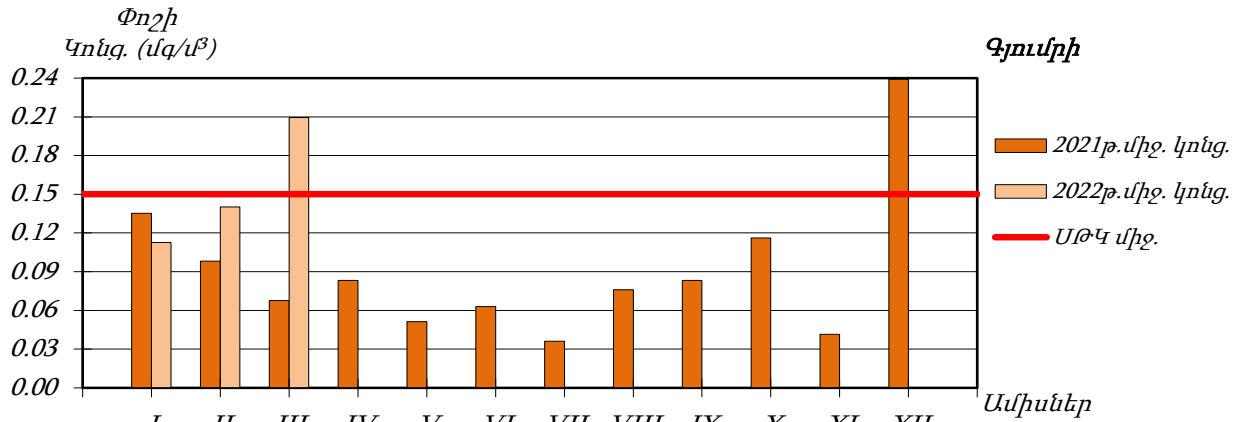
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

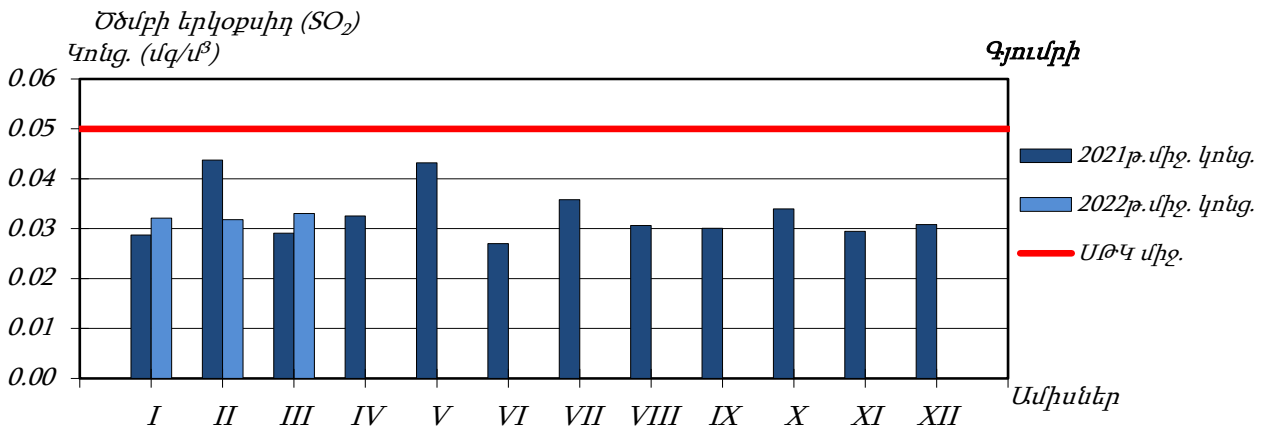
Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

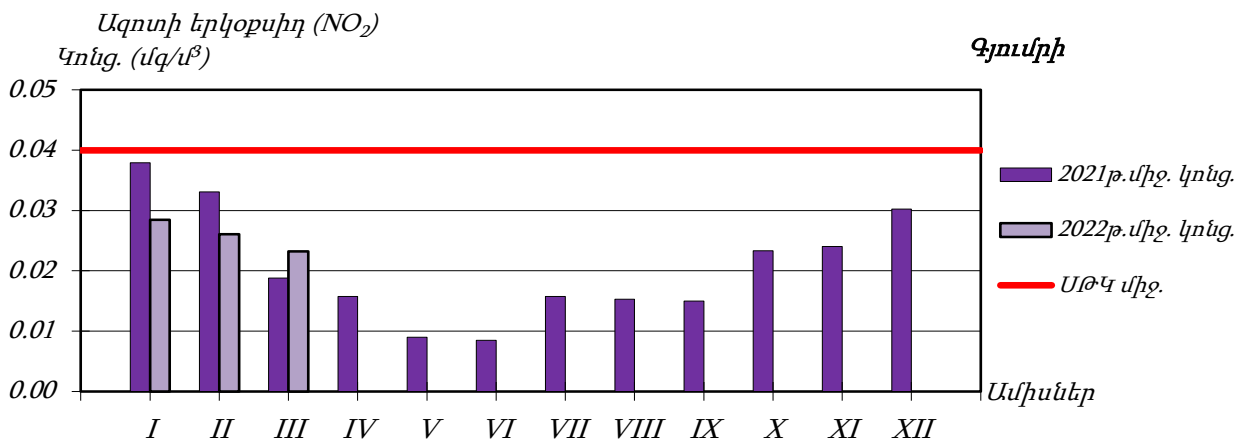
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու ամսական միջին կոնցենտրացիան մարտ ամսին գերազանցել է համապատասխան ՄԹԿ-ն 1.4 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 22. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 23. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

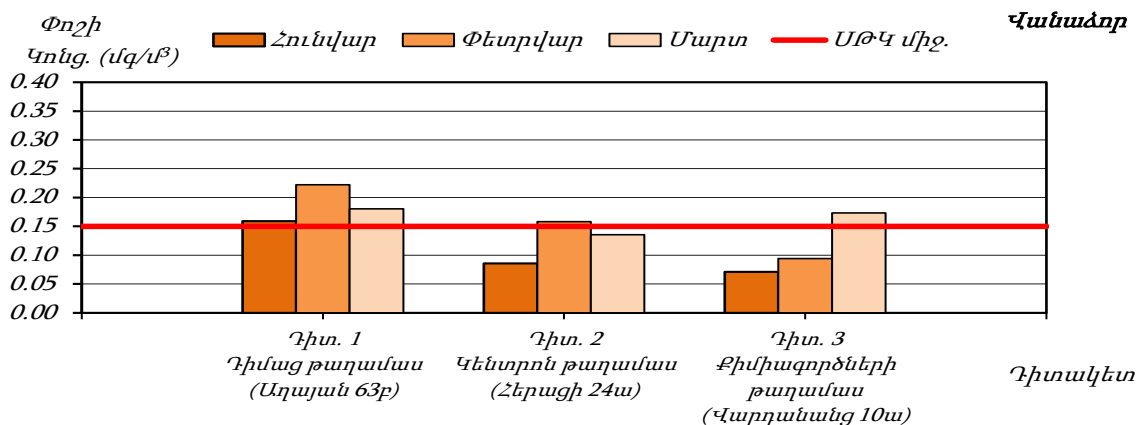

Գծապատկեր 24. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

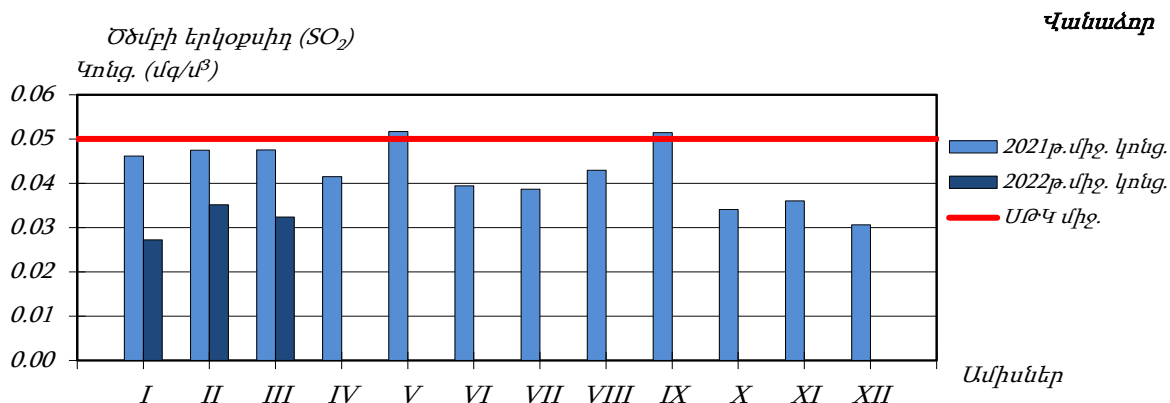
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

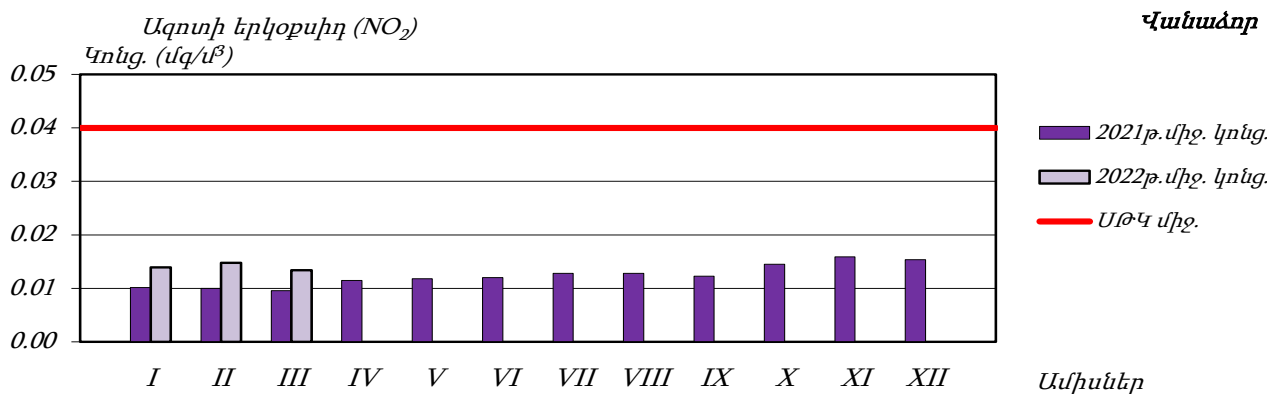
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան փետրվար և մարտ ամսիններին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն 1.1: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գծապատկեր 25. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

Գծապատկեր 26. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

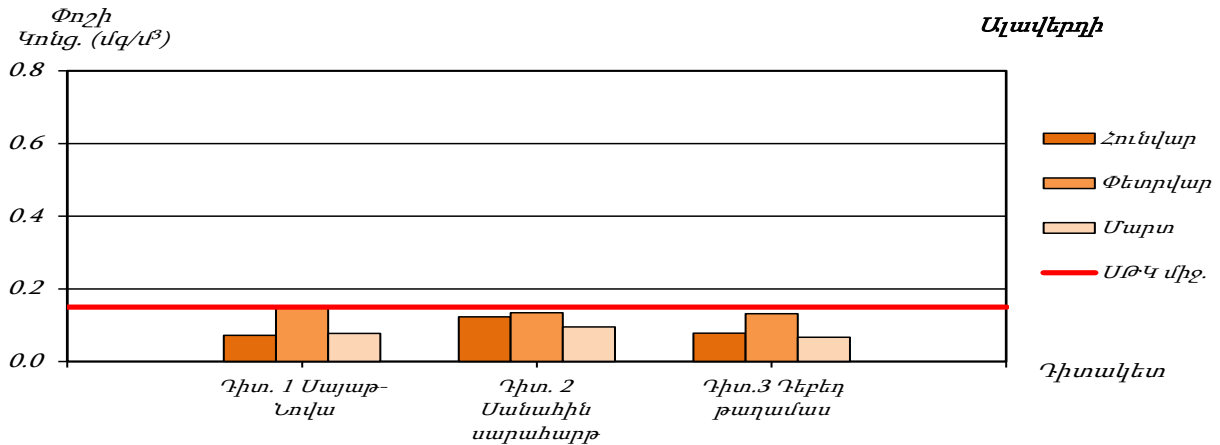

Գծապատկեր 27. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

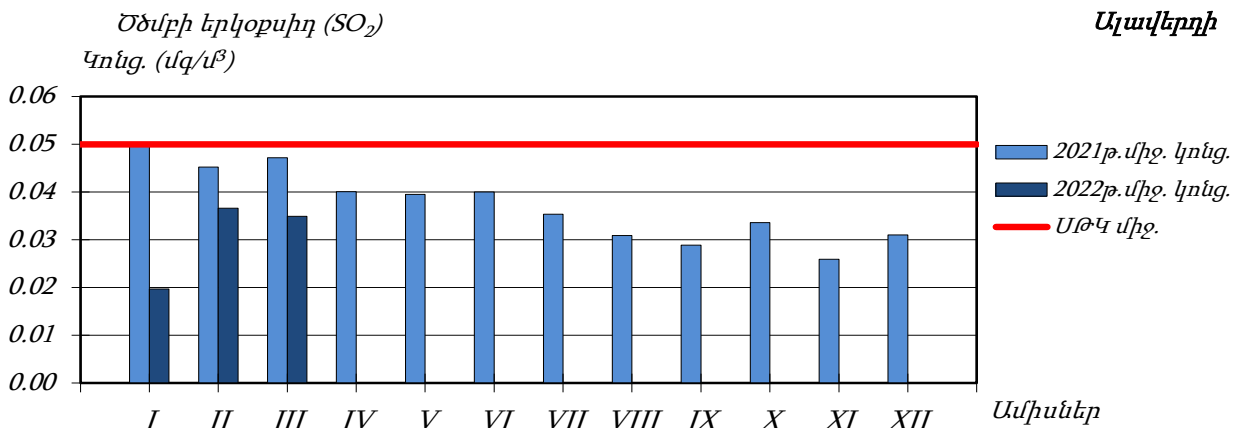
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

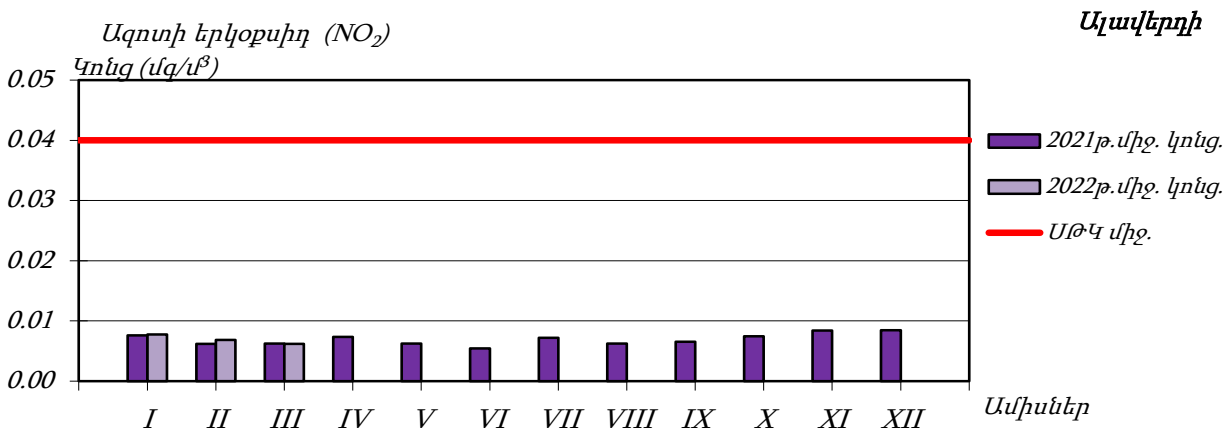
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 28. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

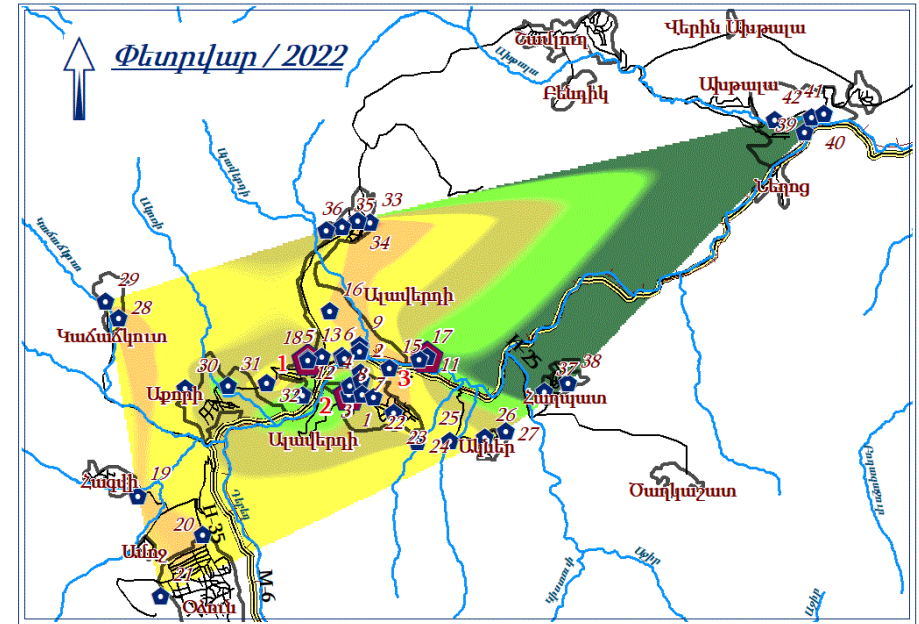
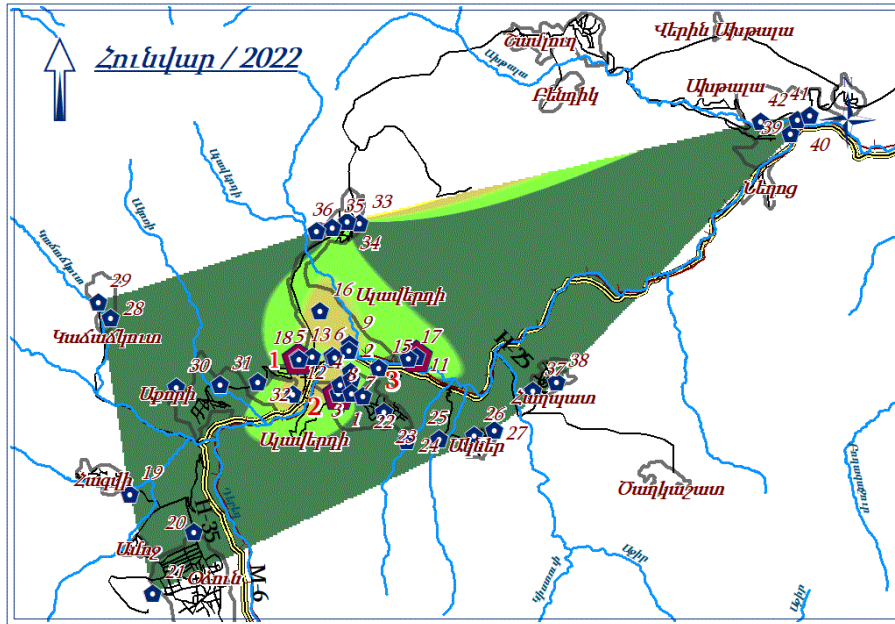

Գծապատկեր 29. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

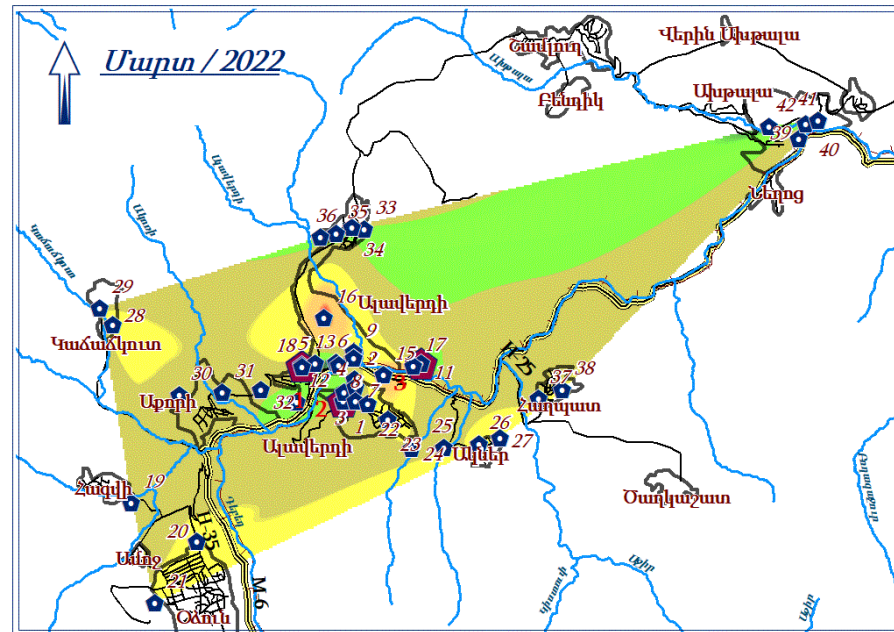
Գծապատկեր 30. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններն ըստ դիտակայանների

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

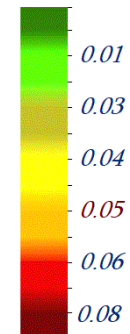

Պայմանական նշաններ

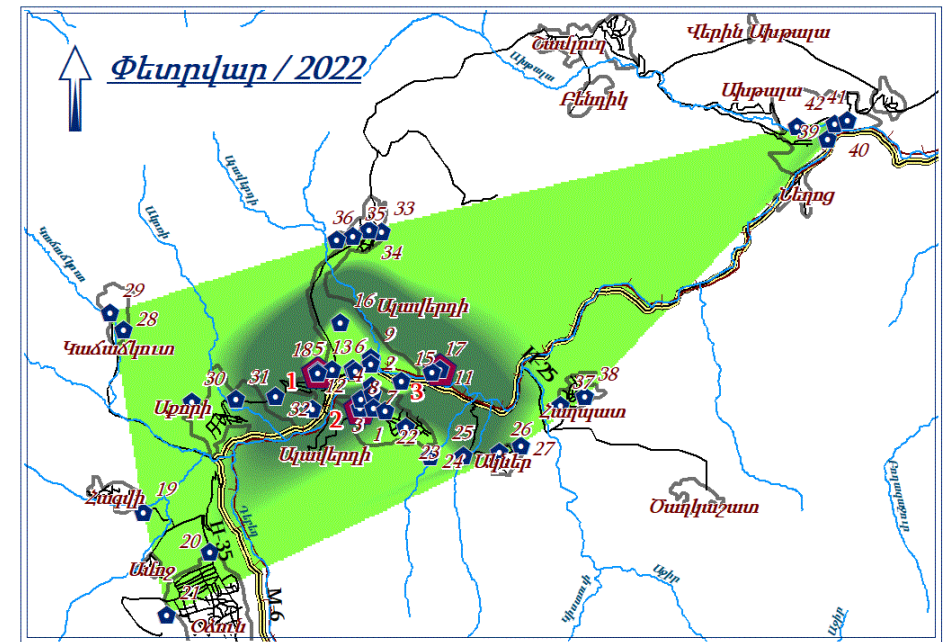
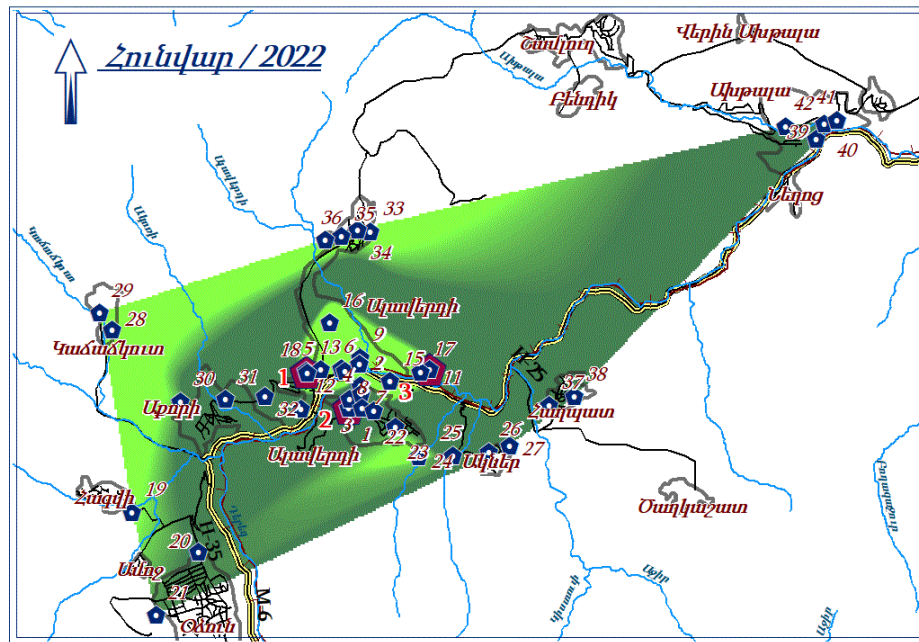
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

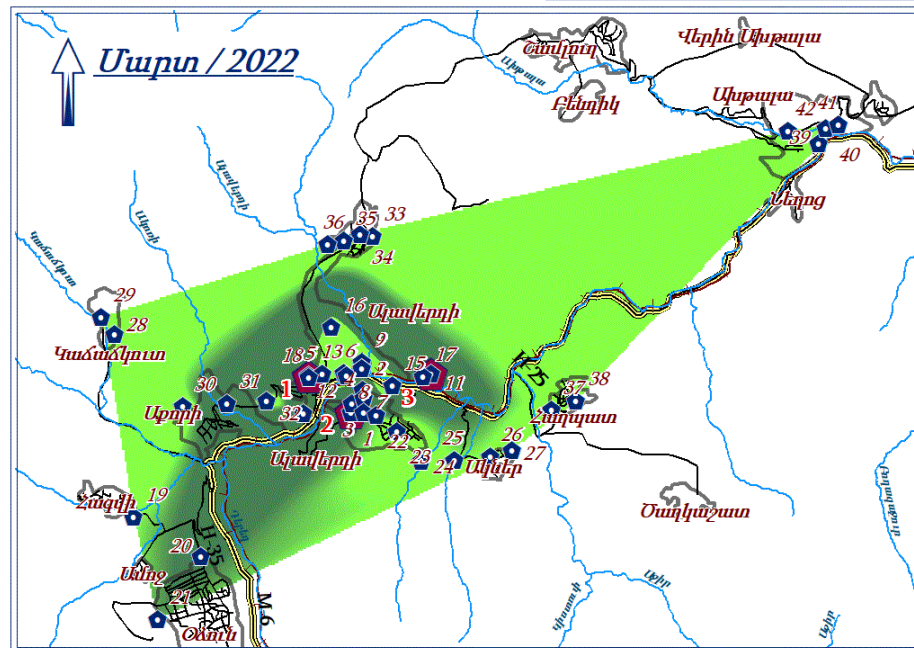

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

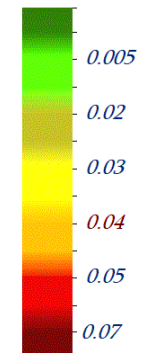

Պարմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

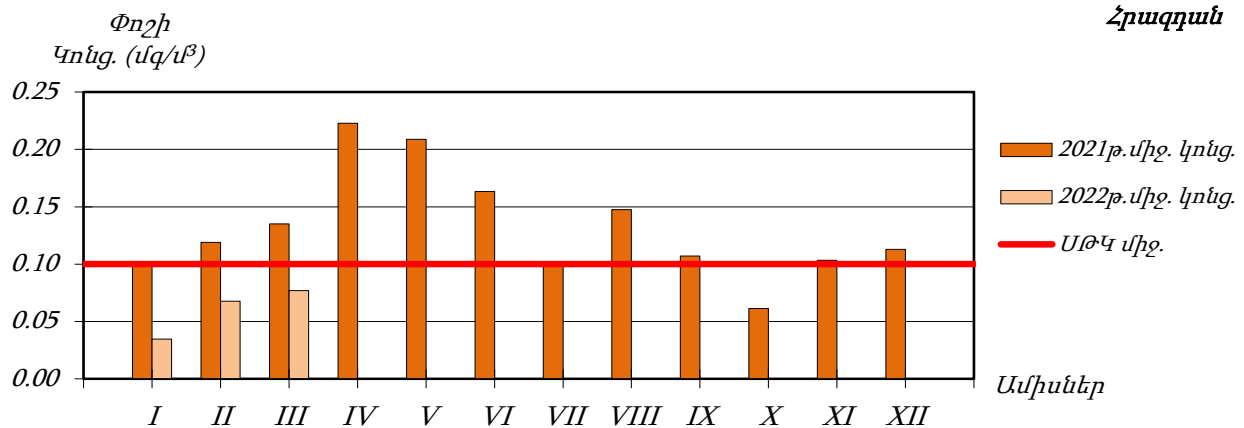
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

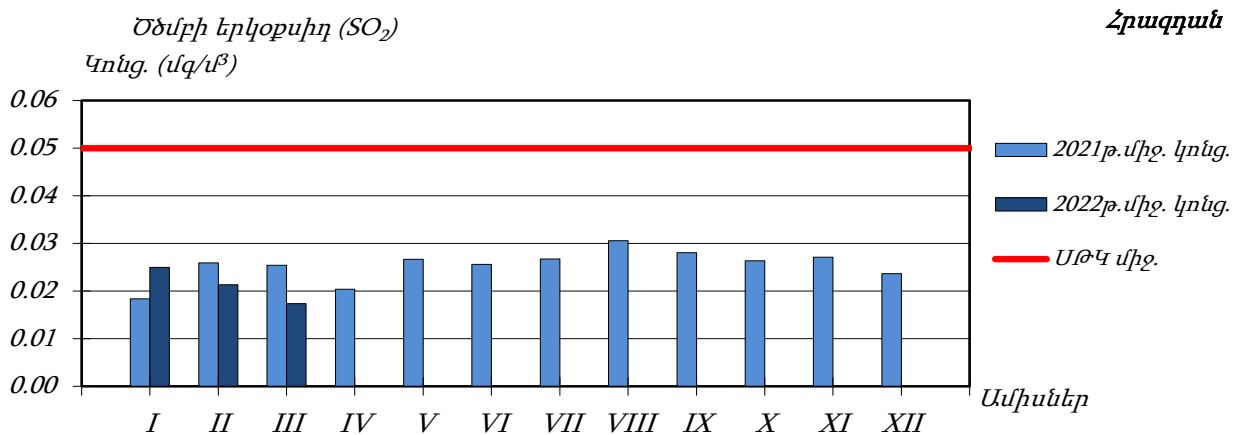
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետեր:

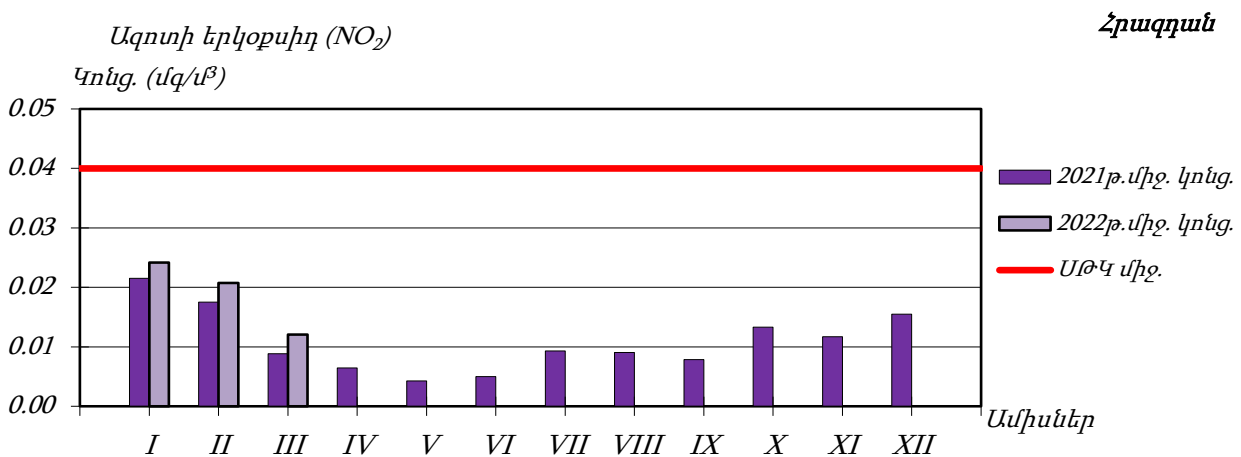
Հրազդան քաղաքի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 31. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

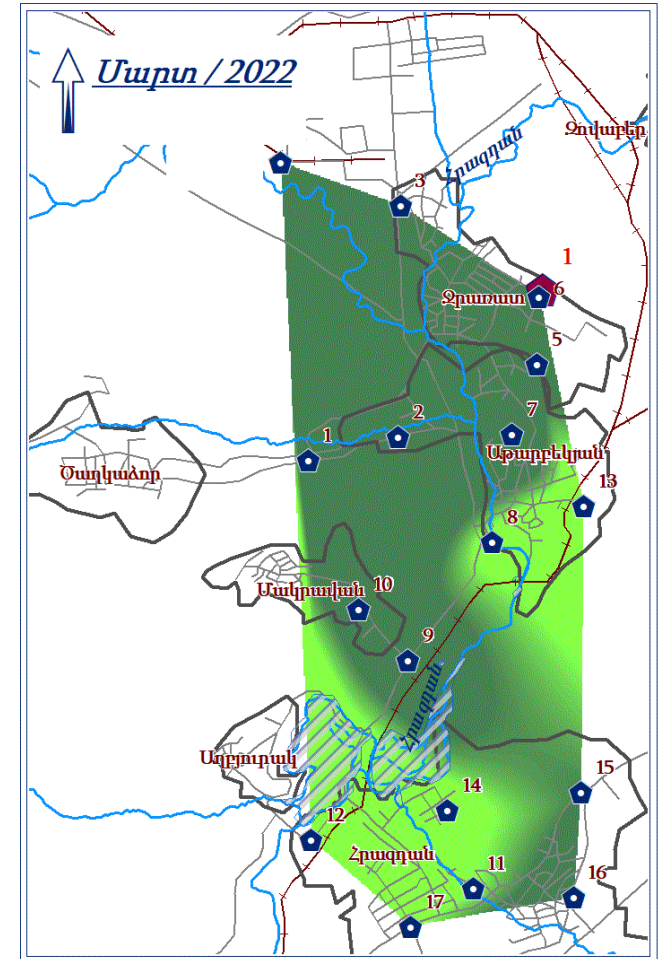
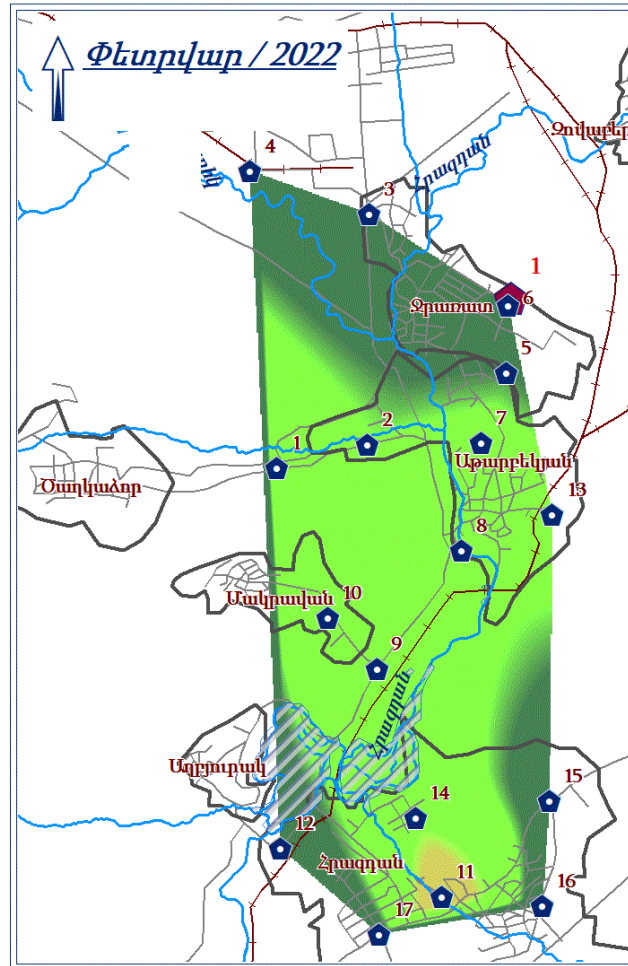
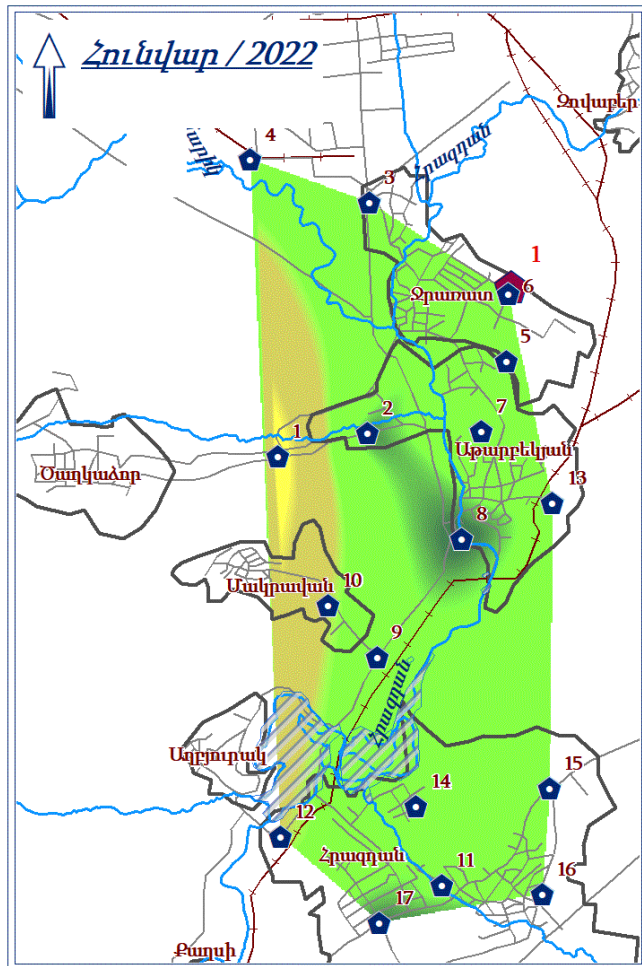

Գծապատկեր 32. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

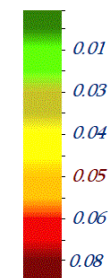

Գծապատկեր 33. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

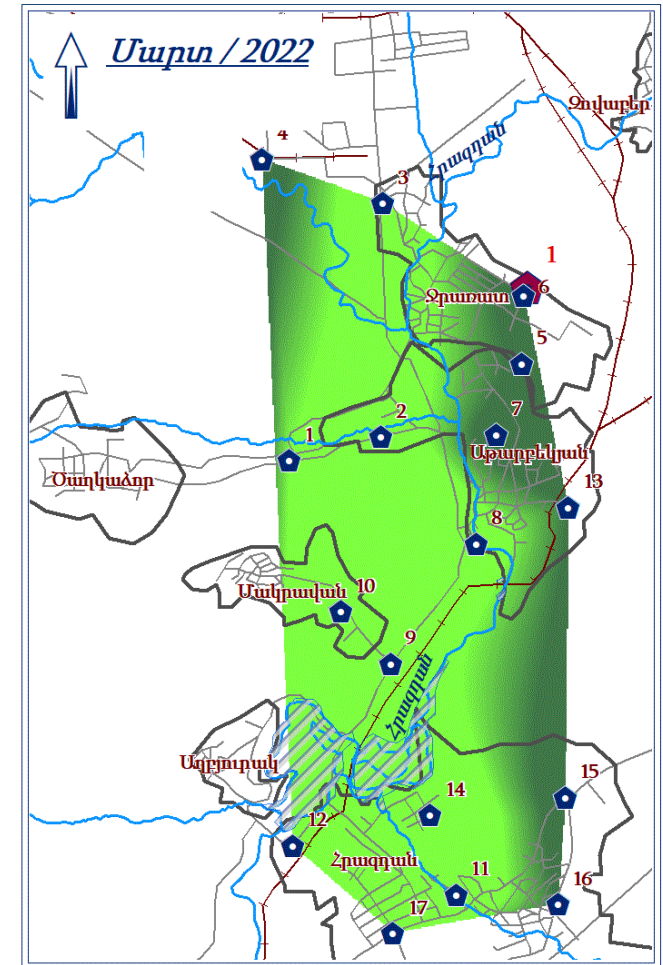
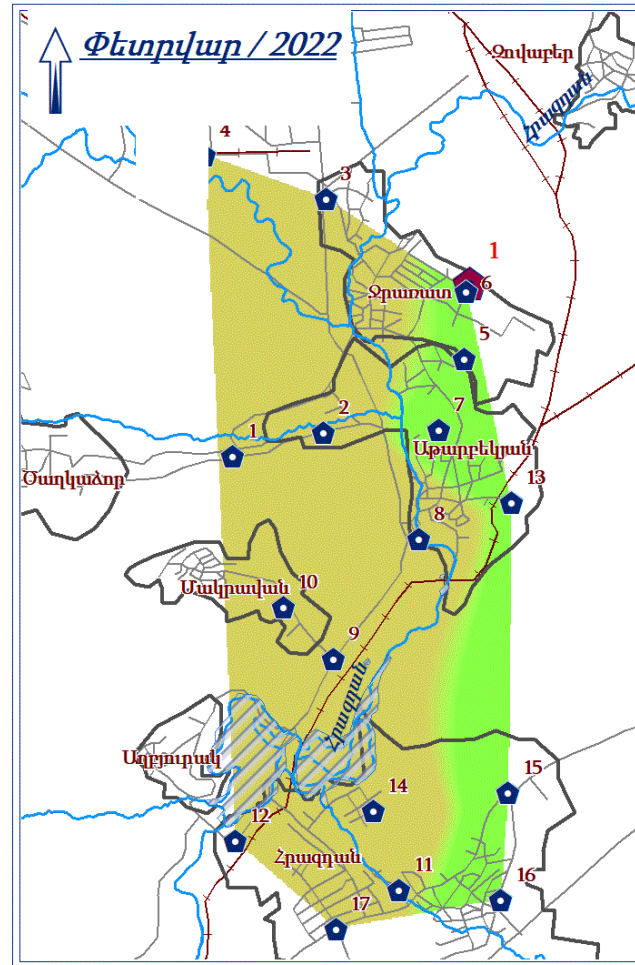
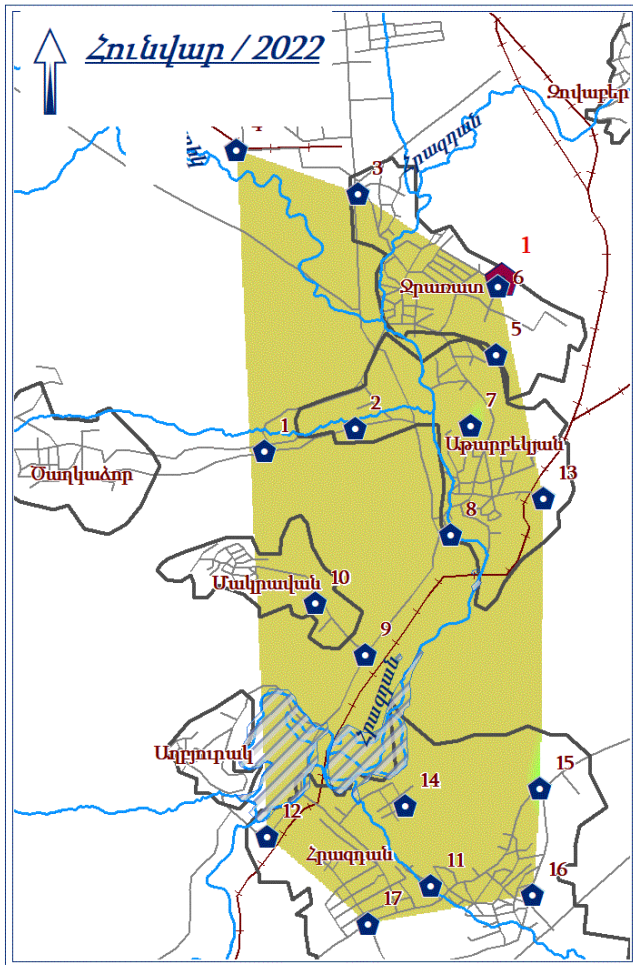
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

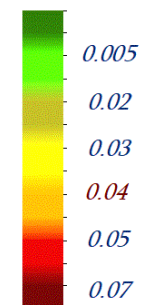
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Գետային ցանց
- Աղբյուրակ, ջրամբար
- Բնակավայրեր
- Երկաթգծեր

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

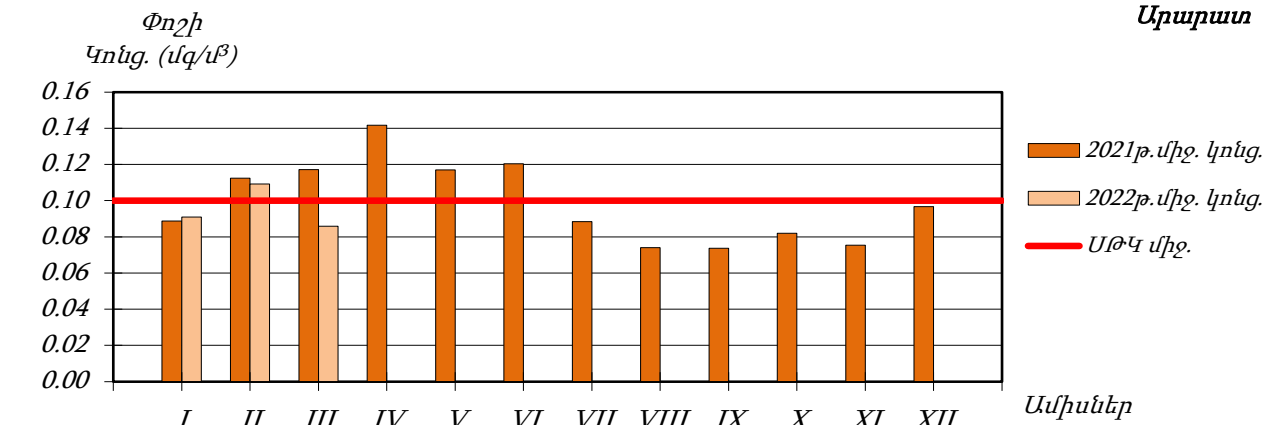
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

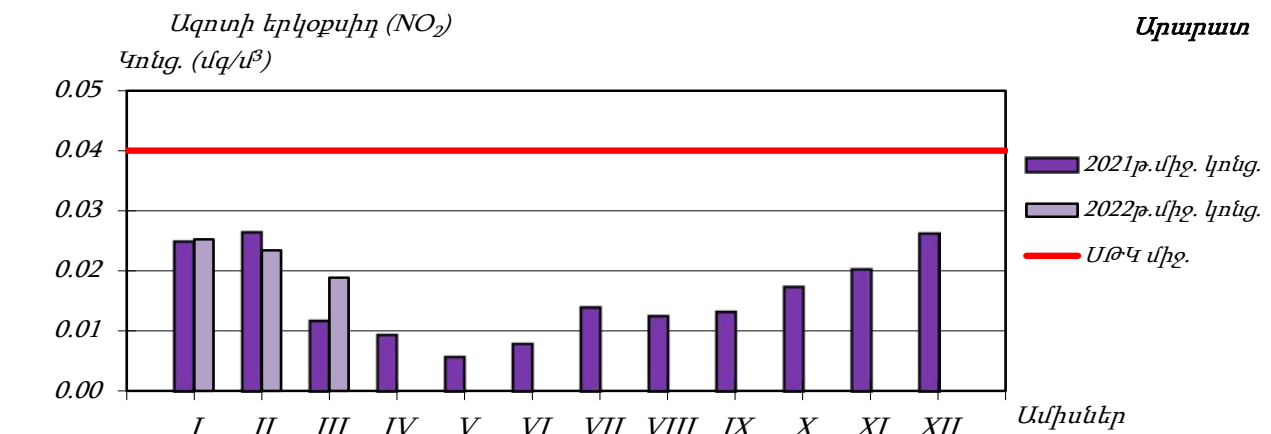
Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

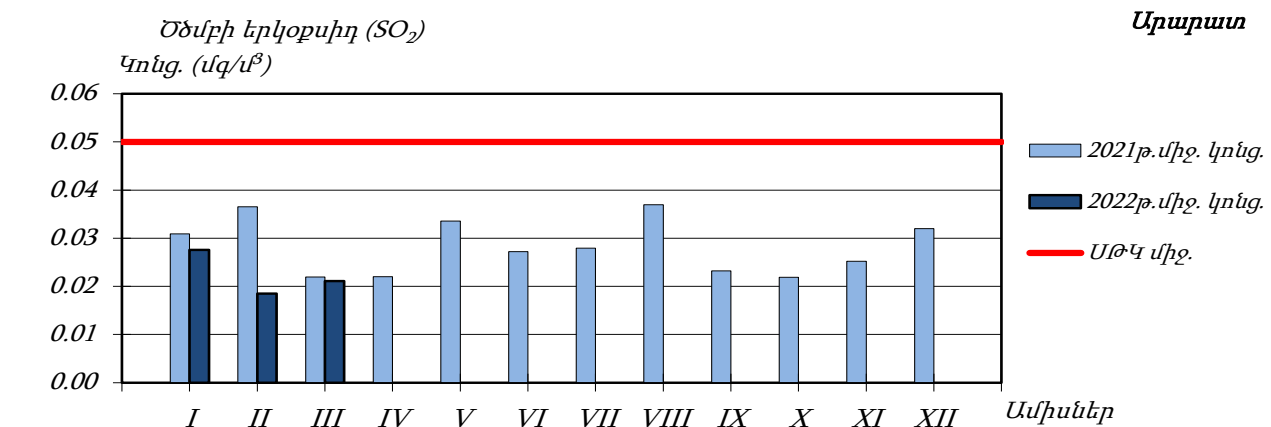
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան փետրվար ամսին գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1,1 (ՍԹԿ=0.15մգ/մ³): Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 34. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 35. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

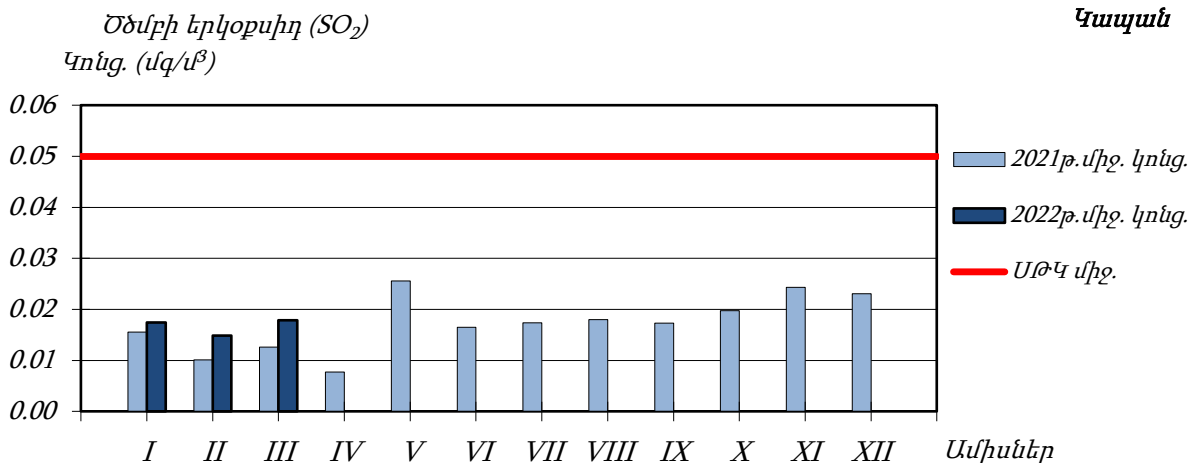

Գծապատկեր 36. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

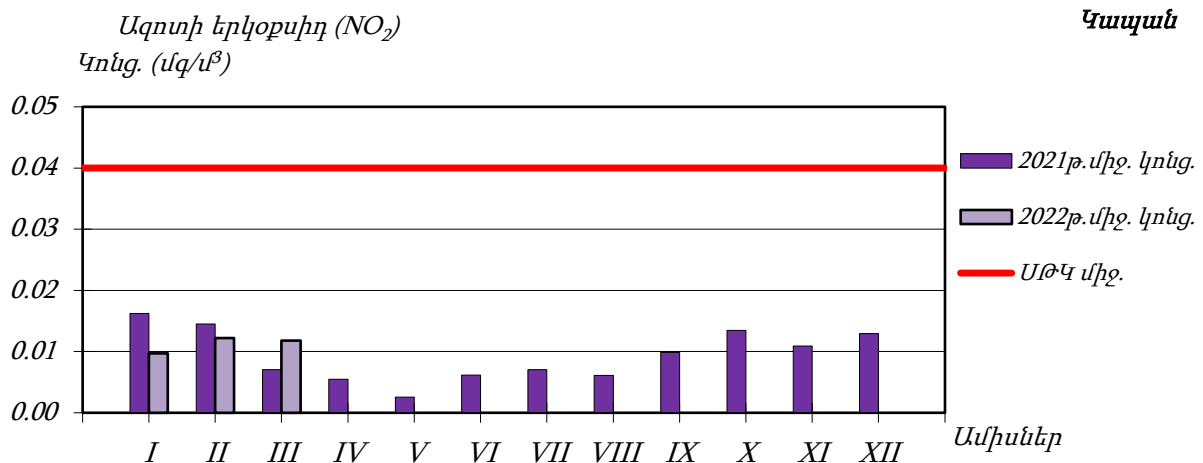
Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 37. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

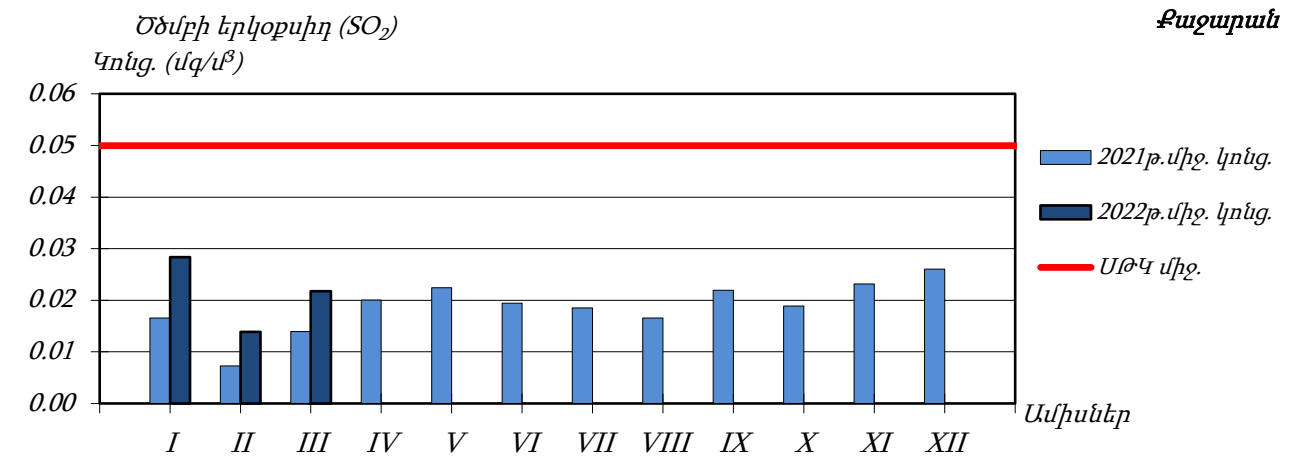

Գծապատկեր 38. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

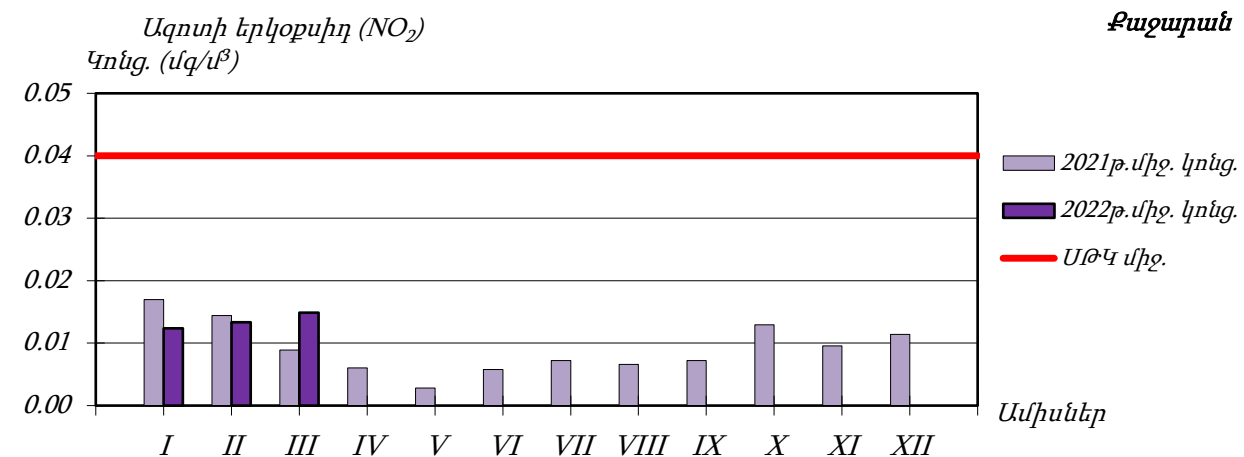
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 39. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

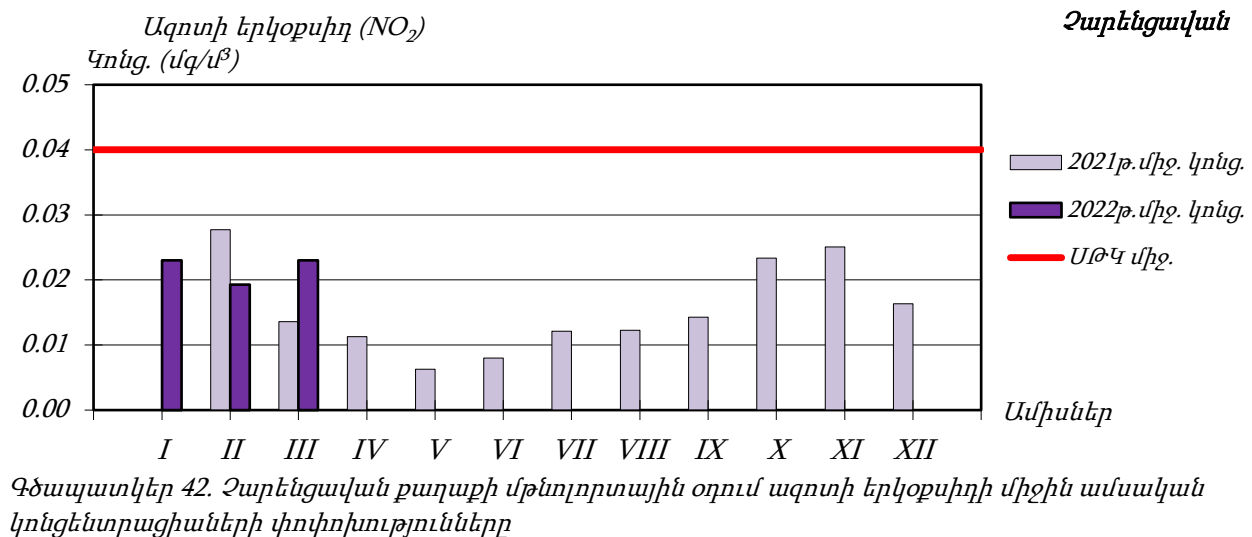
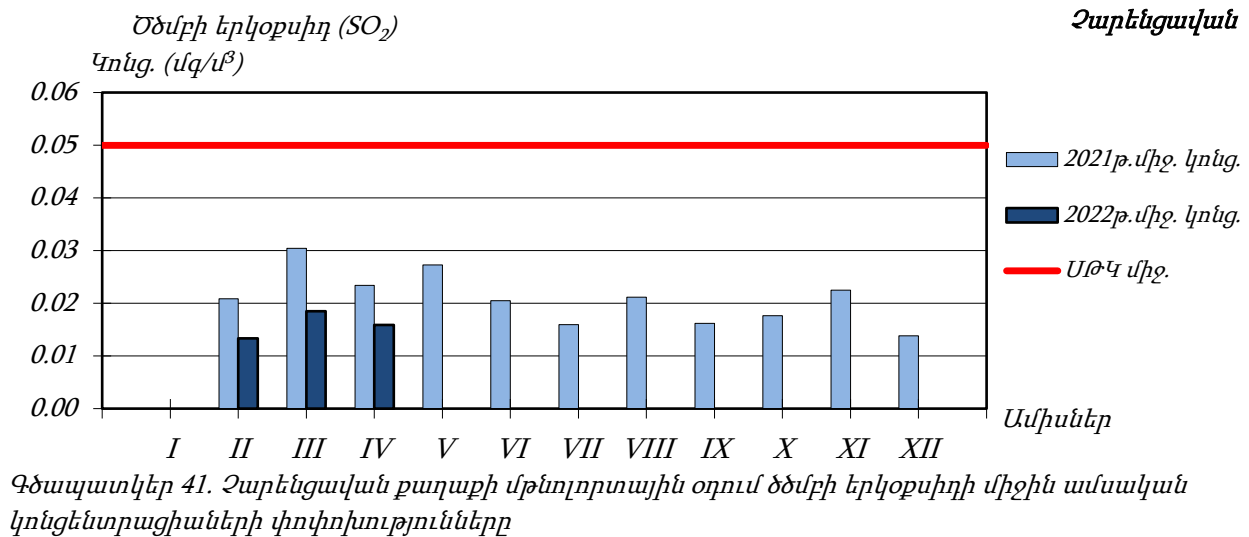

Գծապատկեր 40. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

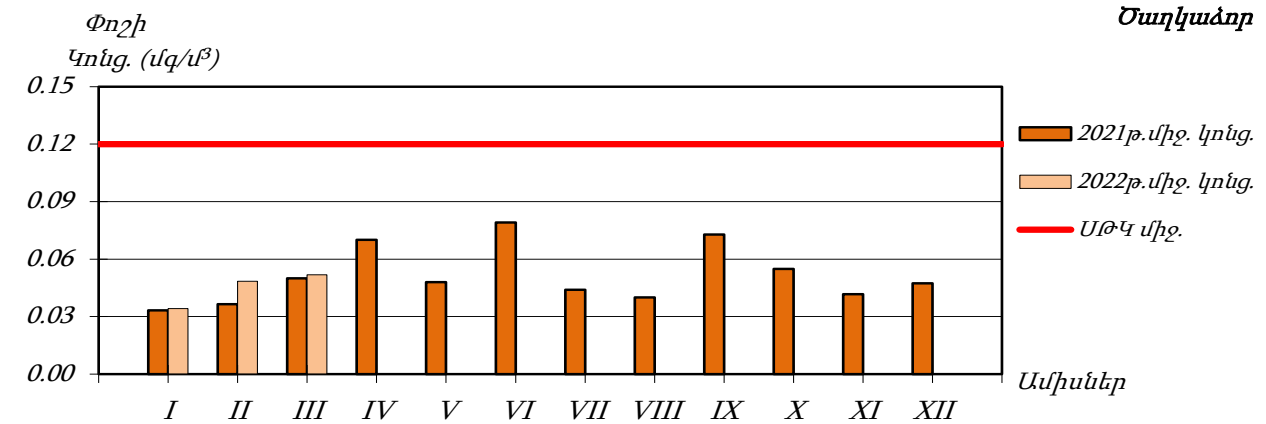
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

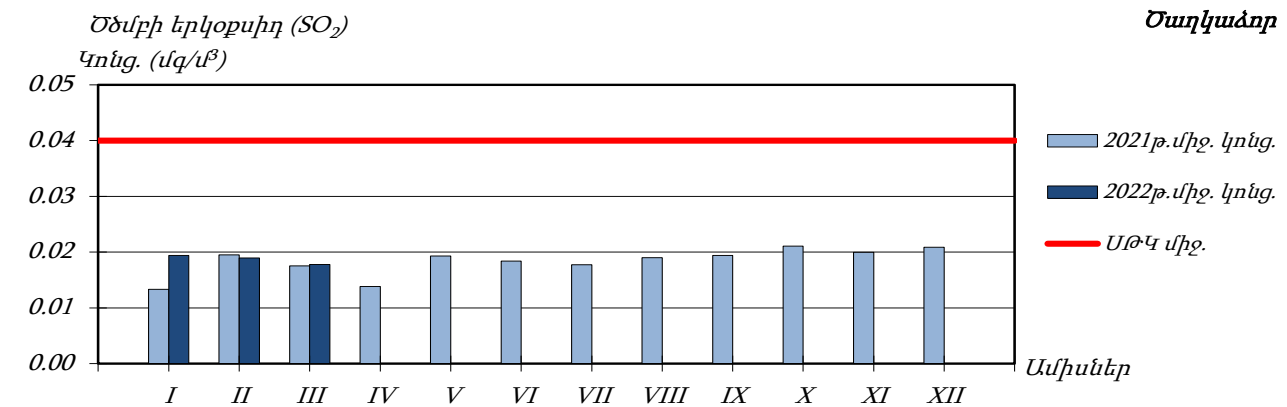
Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

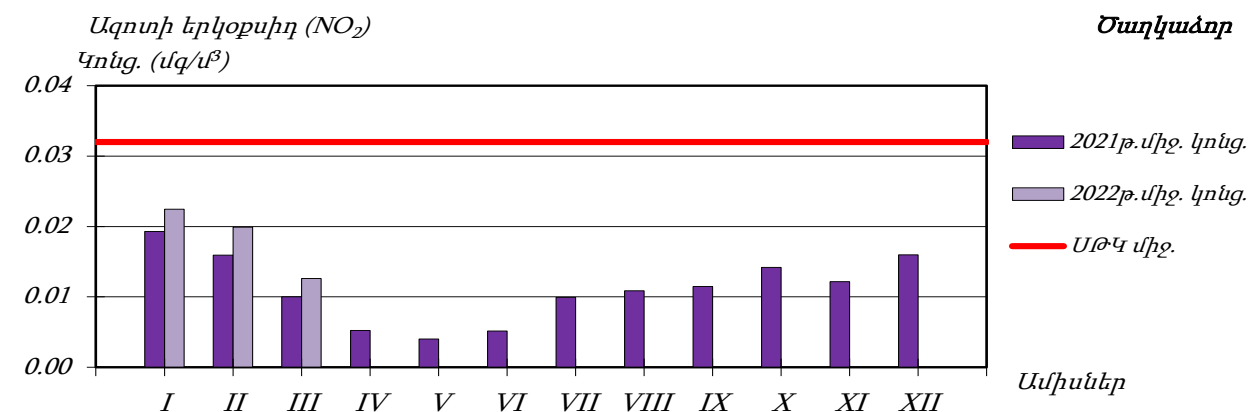
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները*:

Գծապատկեր 43. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

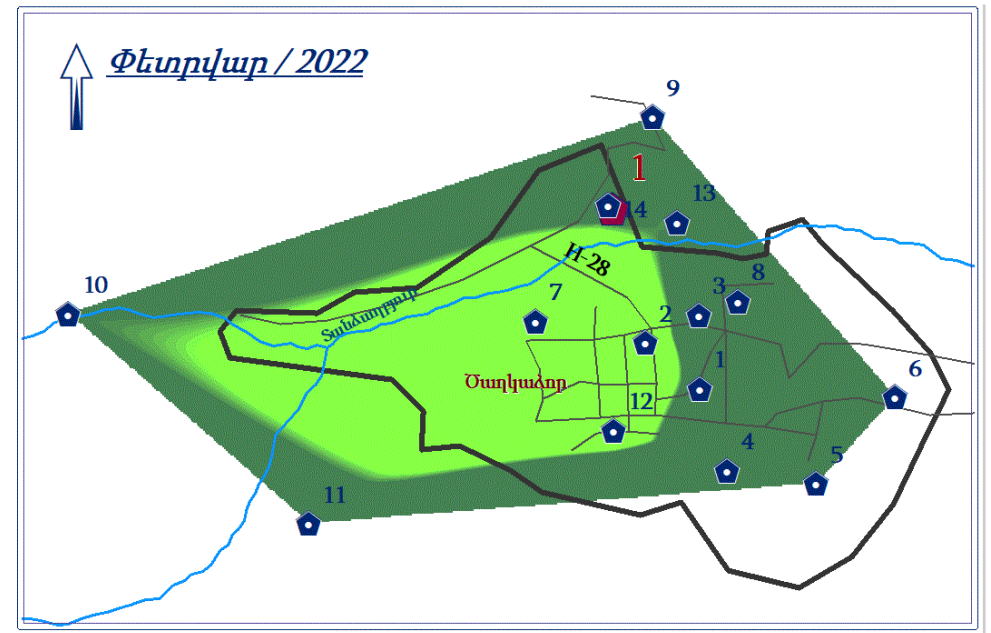
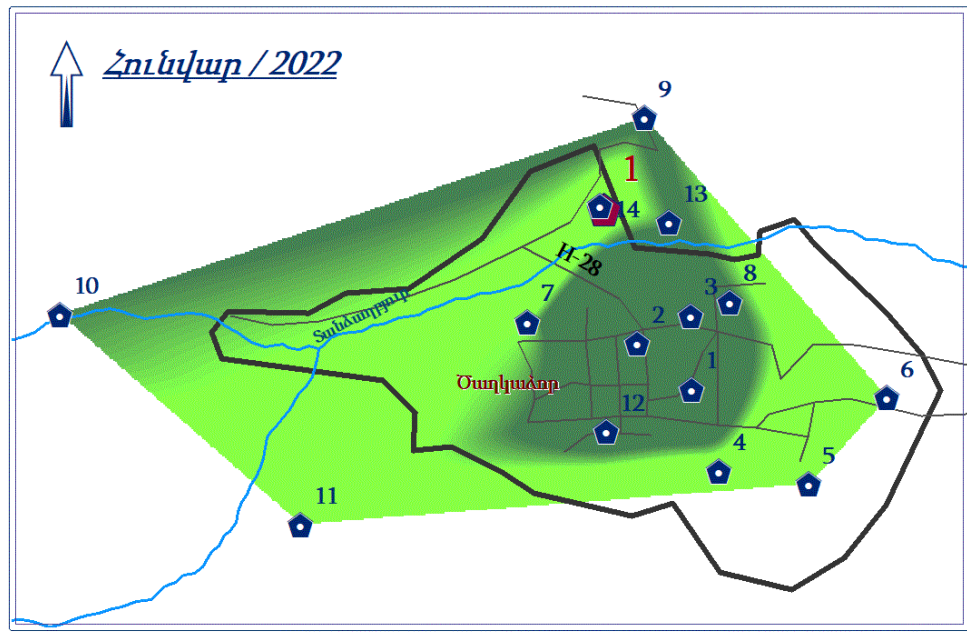
Գծապատկեր 44. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 45. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

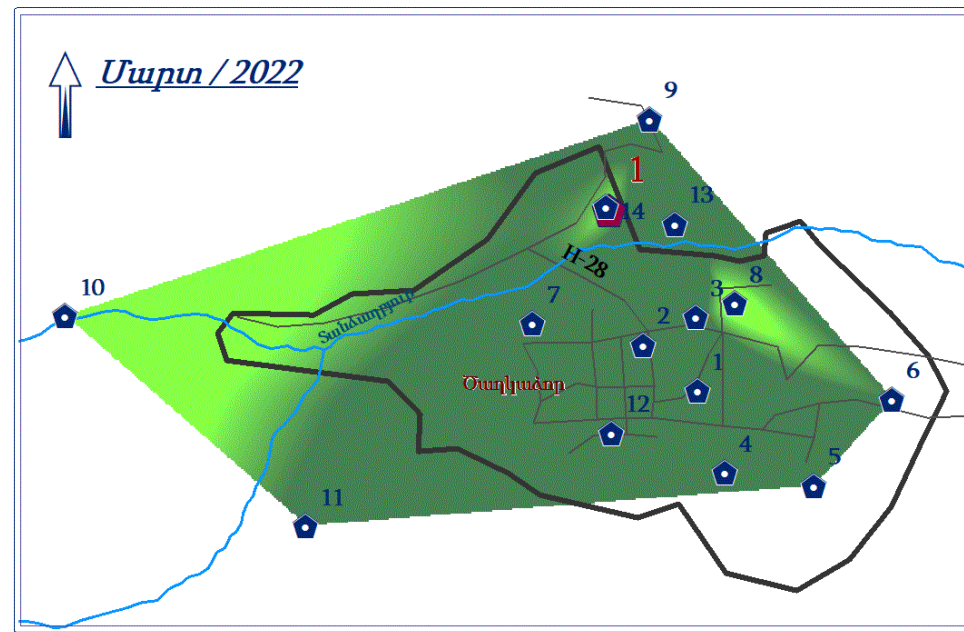
*ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման 3-րդ կետի կամաձայն զբոսաշրջային կենտրոններում վնասակար նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների արժեքներն ընդունվում են տվյալ նյութի 0.8 սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի չափով

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

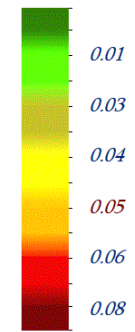

Պայմանական նշաններ

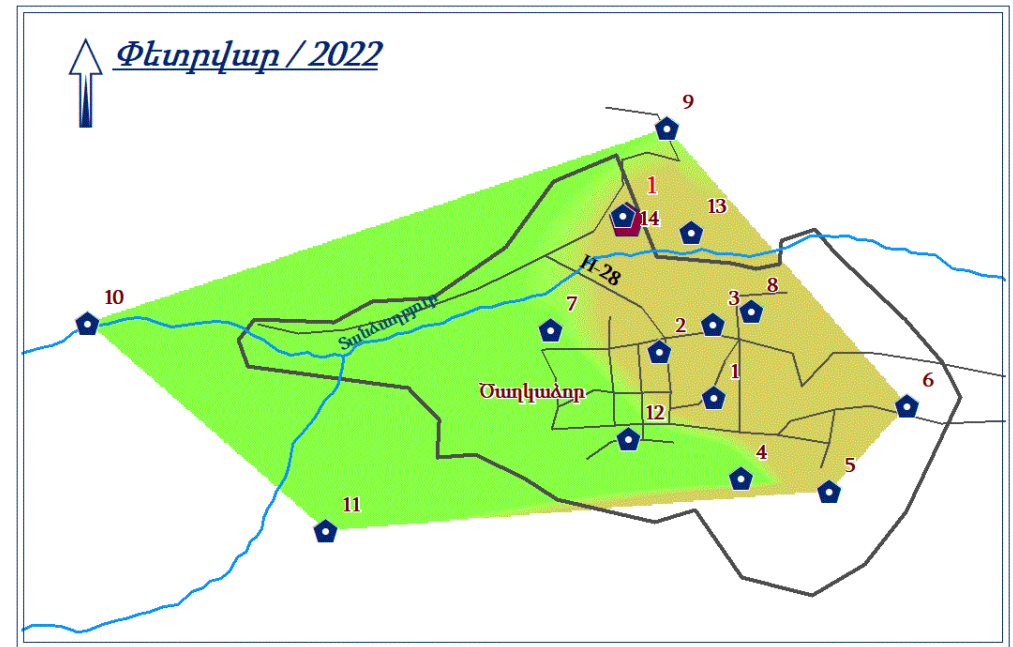
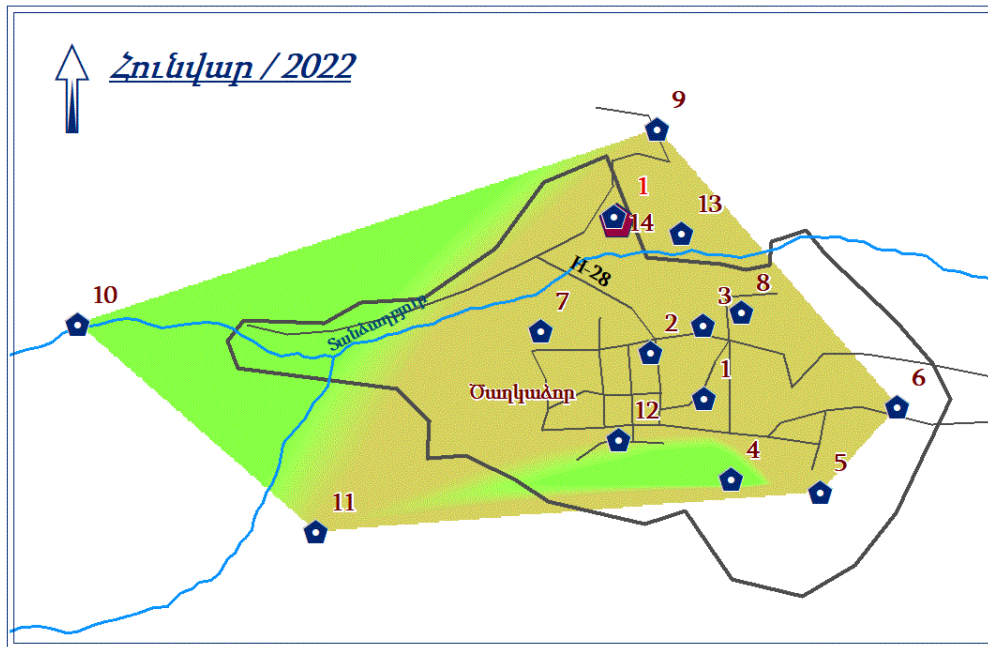
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

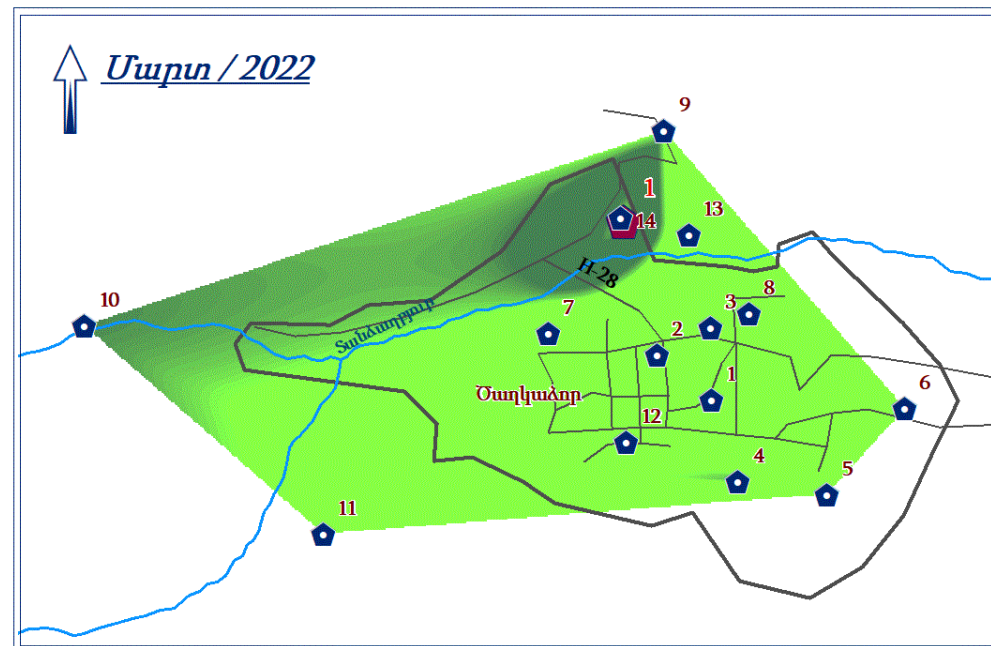

**Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

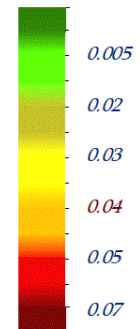

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2022 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 13 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 4-ում: 1-ին եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

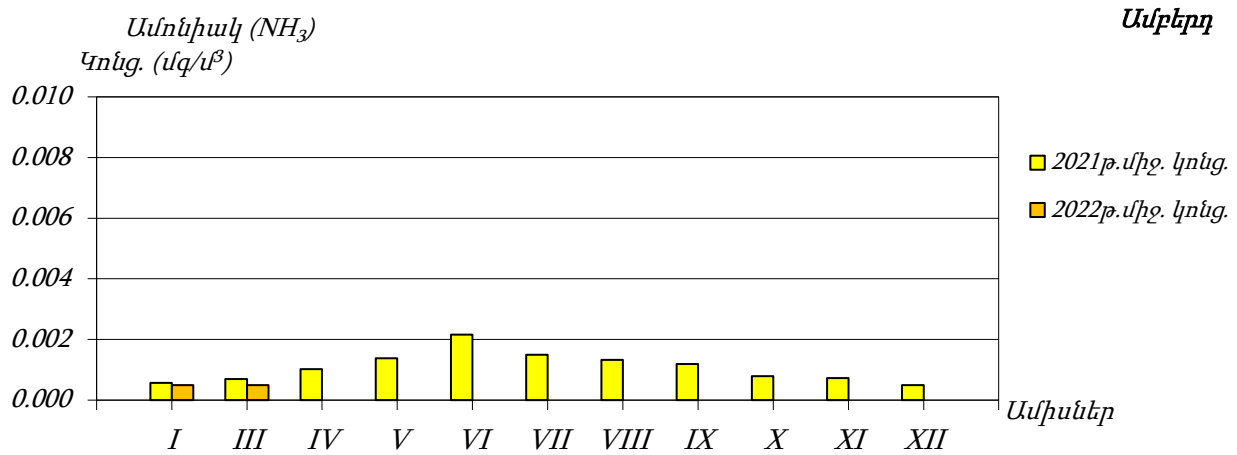
Ամսաթիվ	Զրաձնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Քլորիդ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Նիտրատ իոն, մգ/լ Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Ամոնիում իոն, մգ/լ Սպեկտրոսկոպիկ մեթոդ
13-14.01.2022	5.23	13.1	1.76	0.37	1.28	0.479
19-20.01.2022	6.04	21.7	1.18	0.61	1.44	0.422
20-21.01.2022	5.70	12.2	0.68	0.41	1.75	0.567
27-28.01.2022	5.70	12.2	0.68	0.41	1.75	0.567
28-29.01.2022	5.85	24.2	0.73	1.35	2.00	0.304
02-03.03.2022	5.68	18.9	0.68	0.45	1.62	0.258
03-04.03.2022	6.18	24.7	2.29	0.53	1.63	0.507
09-10.03.2022	6.12	17.9	1.52	0.32	1.07	0.180
10-11.03.2022	5.68	18.3	1.45	0.48	1.09	0.526
11-12.03.2022	6.03	19.1	1.42	0.97	0.60	0.641
15-16.03.2022	5.78	17.7	1.32	0.54	1.14	0.511
19-20.03.2022	6.06	37.9	1.18	1.91	1.86	1.201
20-21.03.2022	5.50	19.1	1.34	1.01	2.17	0.219

**Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

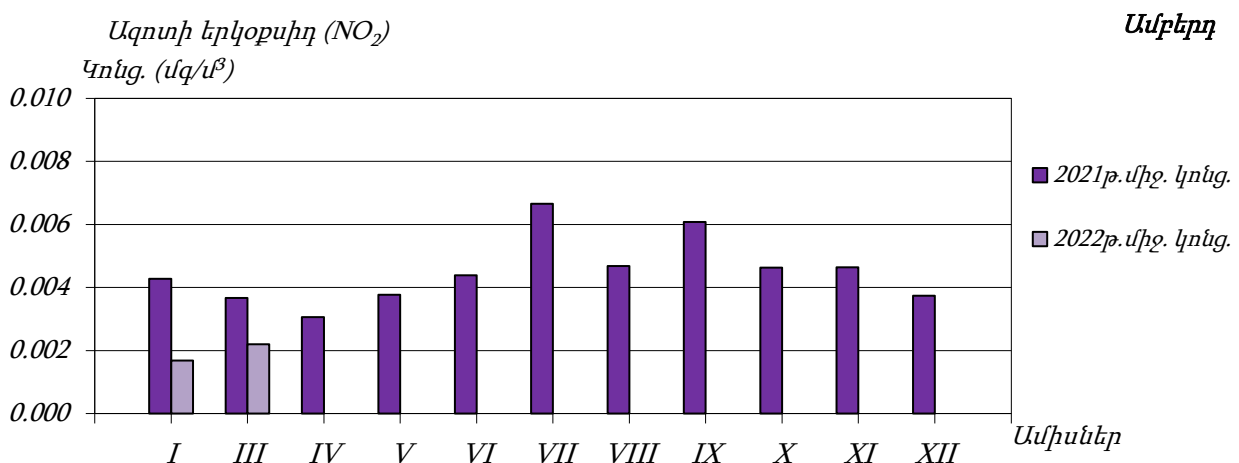
Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի միջազգային կայանում 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 46. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 47. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2021 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է 6 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: 1-ին եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Քլորիդ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Նիտրատ իոն, մգ/լ, Քրոմատոգրաֆիական մեթոդ	Ամոնիում իոն, մգ/լ, Սպեկտրոսկոպիկ մեթոդ
10.01.2022	5.463	35.80	2.43	1.158	1.091	1.946
11.01.2022	6.153	33.90	0.557	2.101	0.333	1.346
12-13.01.2022	5.82	32.70	0.395	1.75	0.310	0.979
02-03.03.2022	5.463	35.80	2.429	1.158	1.091	1.946
03.04.03.2022	6.153	33.90	0.557	2.101	0.333	1.346
09-10.03.2022	5.82	32.70	0.395	1.75	0.310	0.979

2. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ԱՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՍ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը,
- արդյունաբերական հոսքաջրերը,
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները,
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը,
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հասկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 82 գետային, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ, ջրի էլքի չափումներ): 57 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 27 գետի, Երևանյան լիճ ջրամբարի, Արփա-Սևան ջրատարի և Սևանա լճի 14 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հոկտեմբերի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որոշ փորձանմուշներում որոշվել են նաև օրգանական միացությունների պարունակությունները:

Իրականացված դիտարկումների արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-15-ում և Հավելված 3-ում:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական դիտարկումներն իրականացվել են հանրապետության ազգային ցանցում ընդգրկված 119 ստորերկրյա ջրաղբյուրում, որոնք ներառում են 24 շատրվանող հորատանցք, 48 շշատրվանող հորատանցք և 47 բնաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր, մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Վանաձոր	2.88	3.28	88	2.89	3.30	88	2.99	5.06	59
Դեբեդ	Այրում	3.61	4.96	73	3.29	5.32	62	4.92	8.78	56
Չորագետ	Գարգառ	11.7	14.7	79	11.6	15.7	74	16.2	28.1	57
Աղստև	Բջնան	0.22	0.41	54	0.26	0.49	54	0.64	1.37	46
Գետիկ	Գոշ	4.15	5.68	73	4.35	5.97	73	4.76	8.68	55

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Սպիտակ քաղաքից ներքև հունվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից վերև հունվար և մարտ ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև հունարին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), փետրվար և մարտ ամիսներին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հատվածում հունվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Այրում քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը հունվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), փետրվար և մարտ ամիսներին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Սահմանի մոտ հատվածում հունվար և փետրվար ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Չորագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

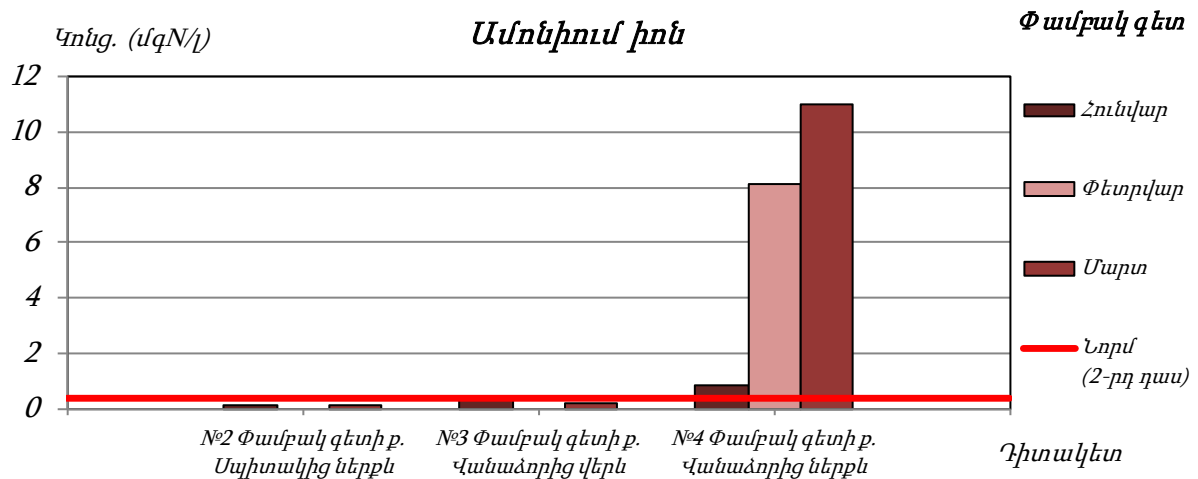
Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվարին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

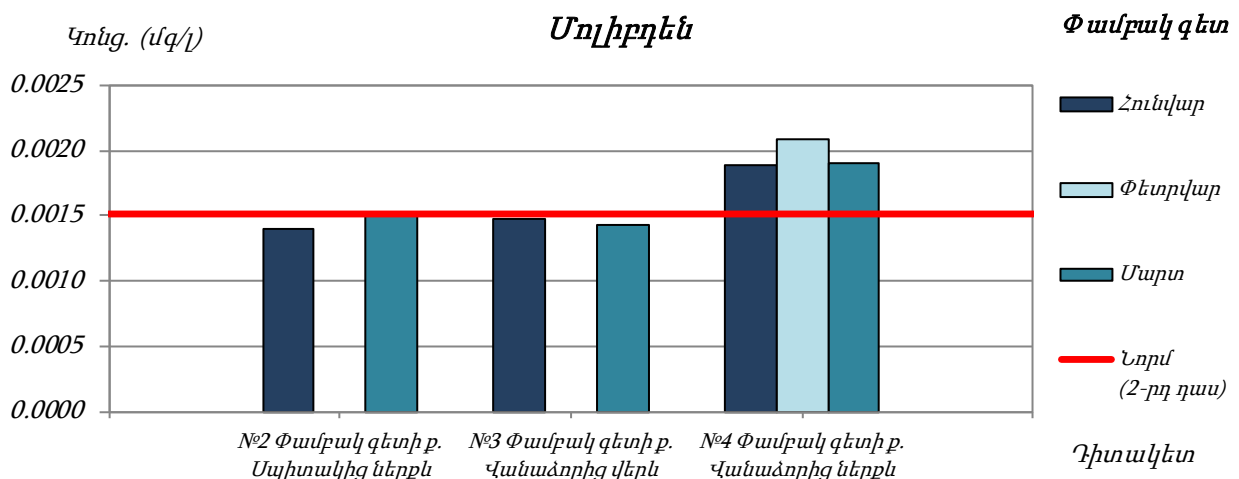
Շնող գետի ջրի որակը Թեղուտ գյուղից վերև հատվածում հունվար և փետրվար ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև հատվածում հունվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Դիլիջան քաղաքից ներքև հատվածում փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Իջևան քաղաքից վերև հատվածում փետրվարին գետի ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Իջևան քաղաքից ներքև հատվածում փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

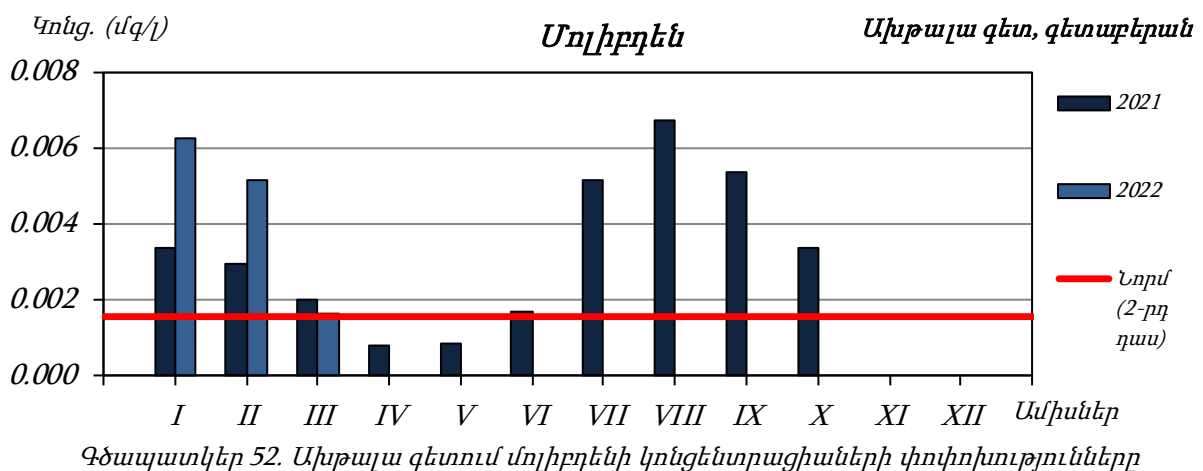
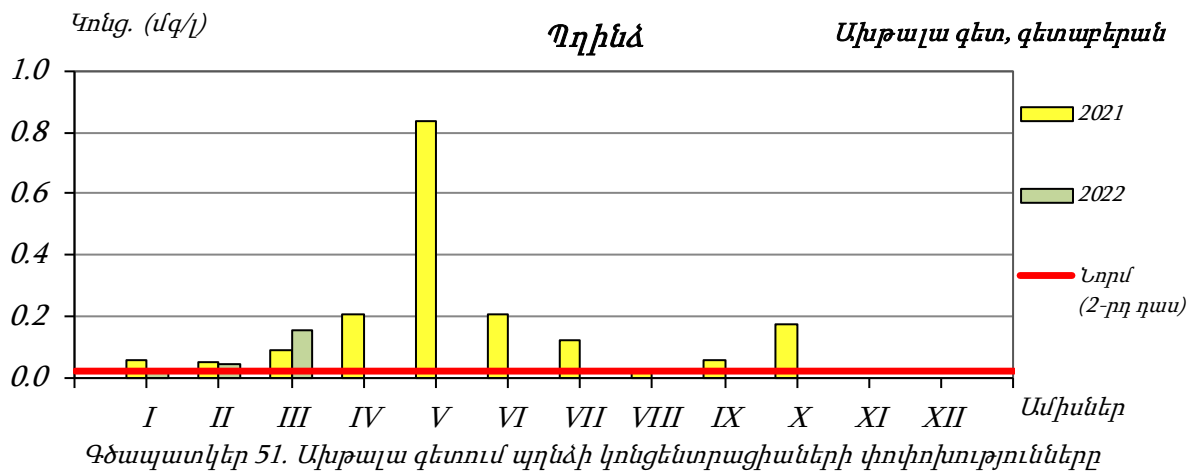
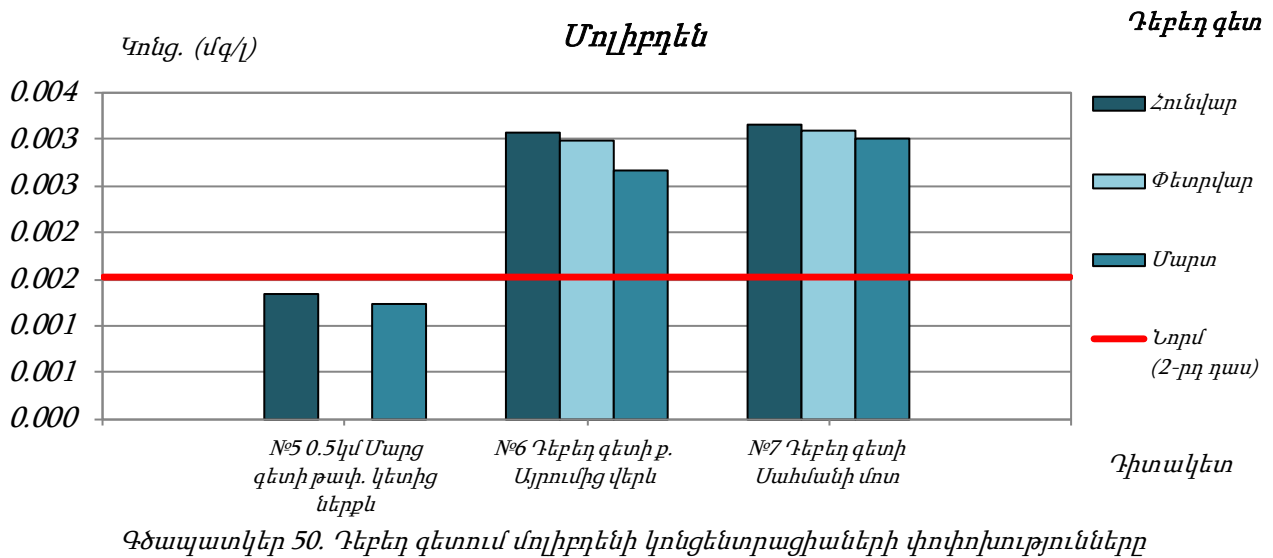
Գետիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 48. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

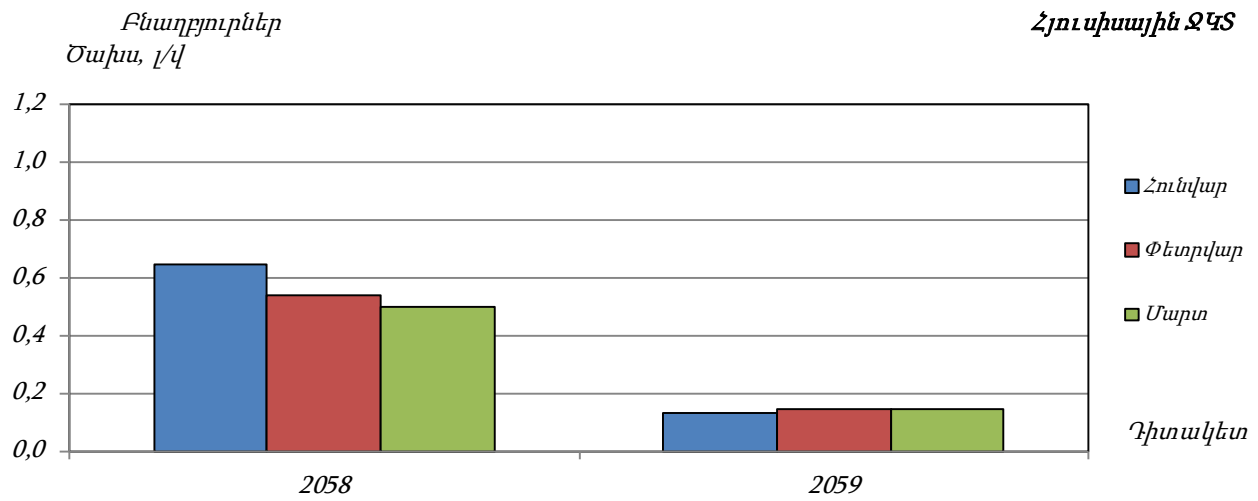

Գծապատկեր 49. Փամբակ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

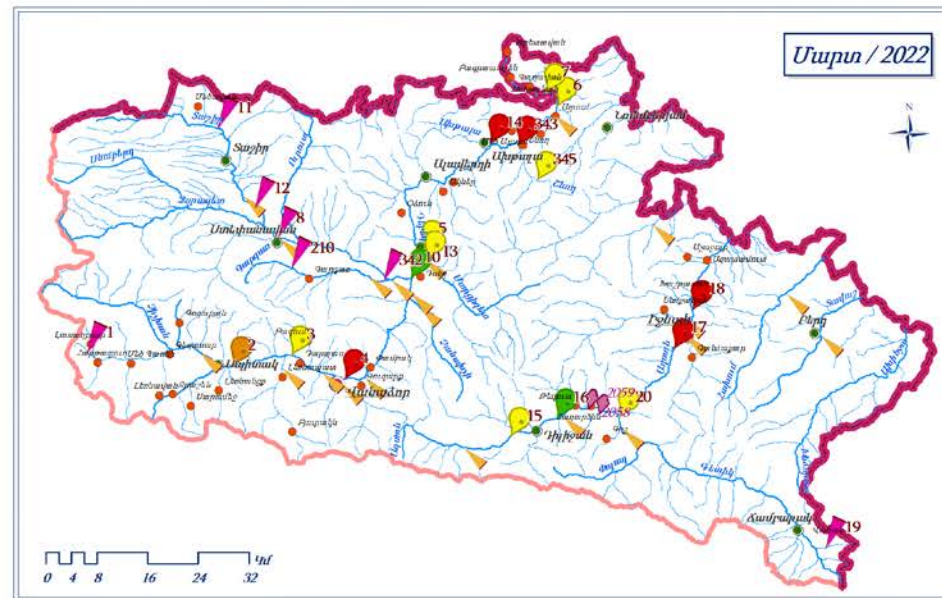
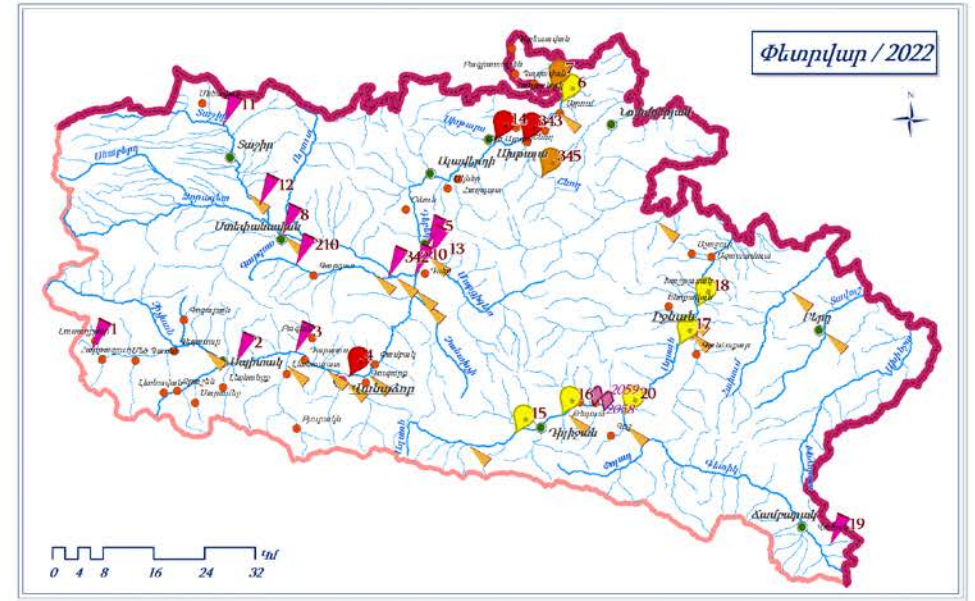
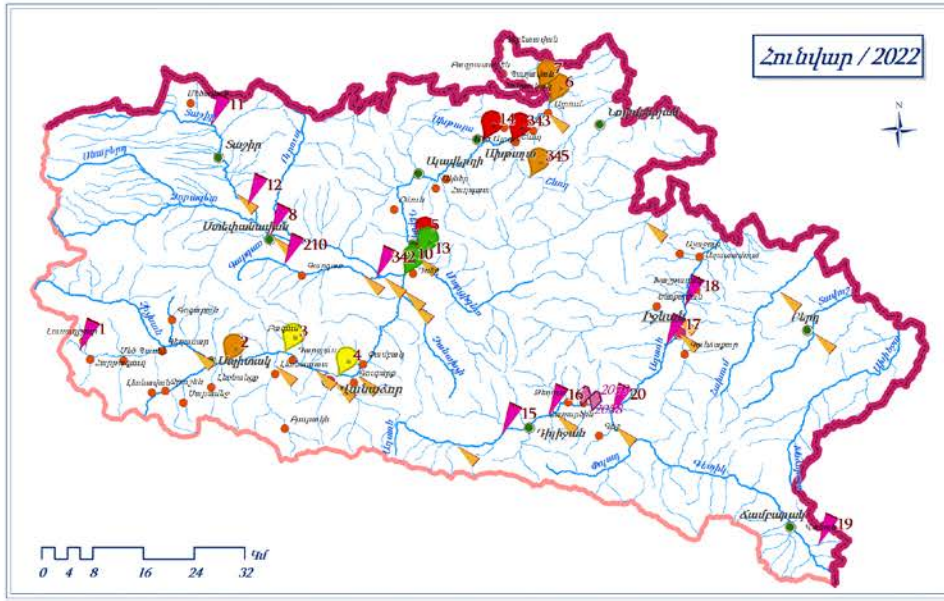
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 2 բնադրյուրում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը: Հաղարծինի N2058 դիտակետում նկատվել են ծախսի աննշան իջեցումներ, իսկ N2059 դիտակետում՝ կայուն վիճակ:

Գծապատկեր 53. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԵՏԱՐԱՄԱՆ ԼԵՂՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Բաղարներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- 22 պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ախտության ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտությանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում:

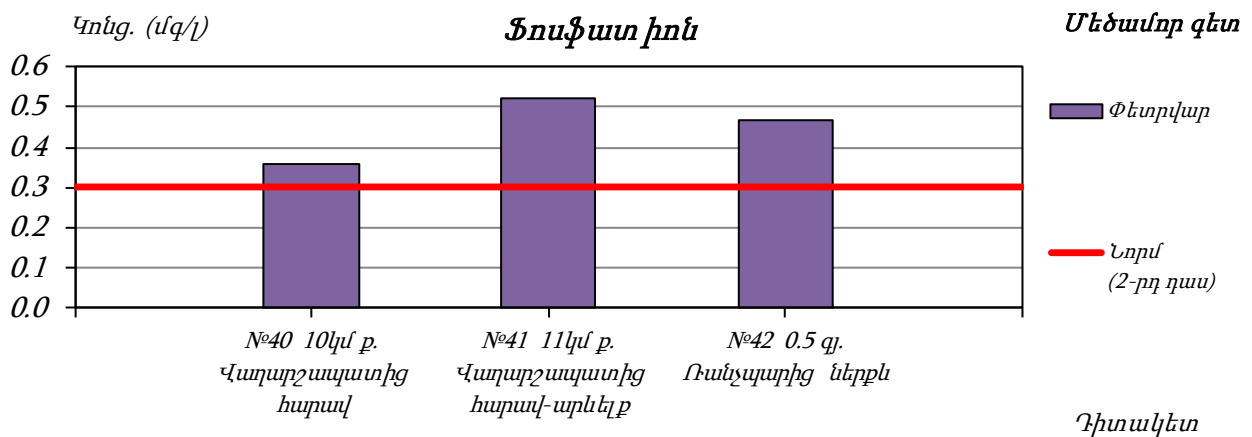
Աղյուսակ 7. Ախտությանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտության	Ախտորիկ	3.82	5.83	65	4.22	5.93	71	4.88	7.50	65
Մեծամոր	Մեծամոր	2.41	24.3	10	2.41	24.2	10	2.46	25.6	10

Մակերևութային ջրերի որակ

Ախտությանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք և Ռանչալար գյուղից ներքև հատվածներում փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

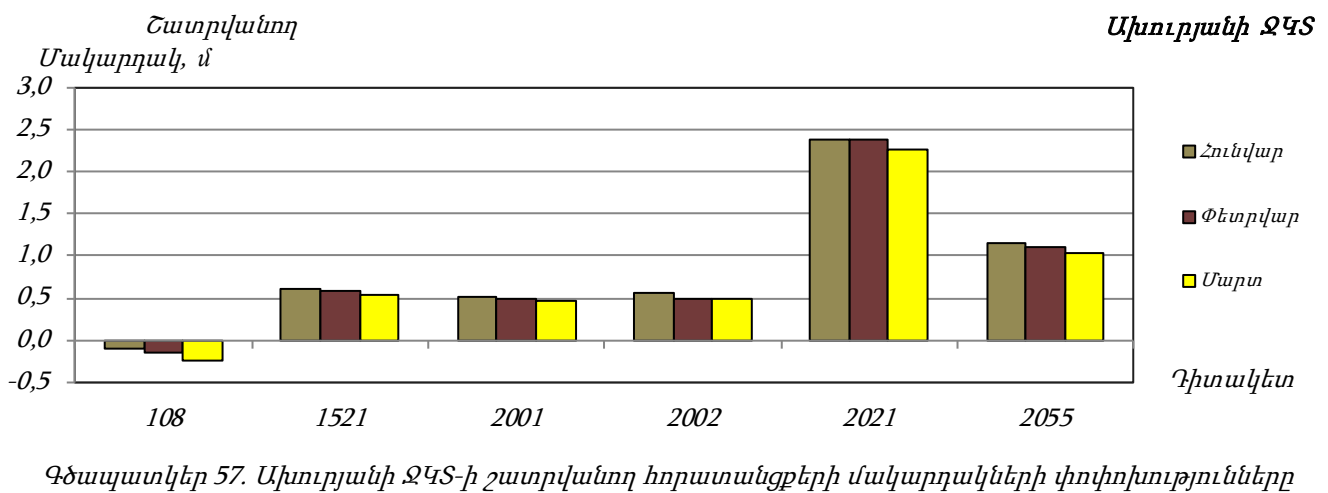
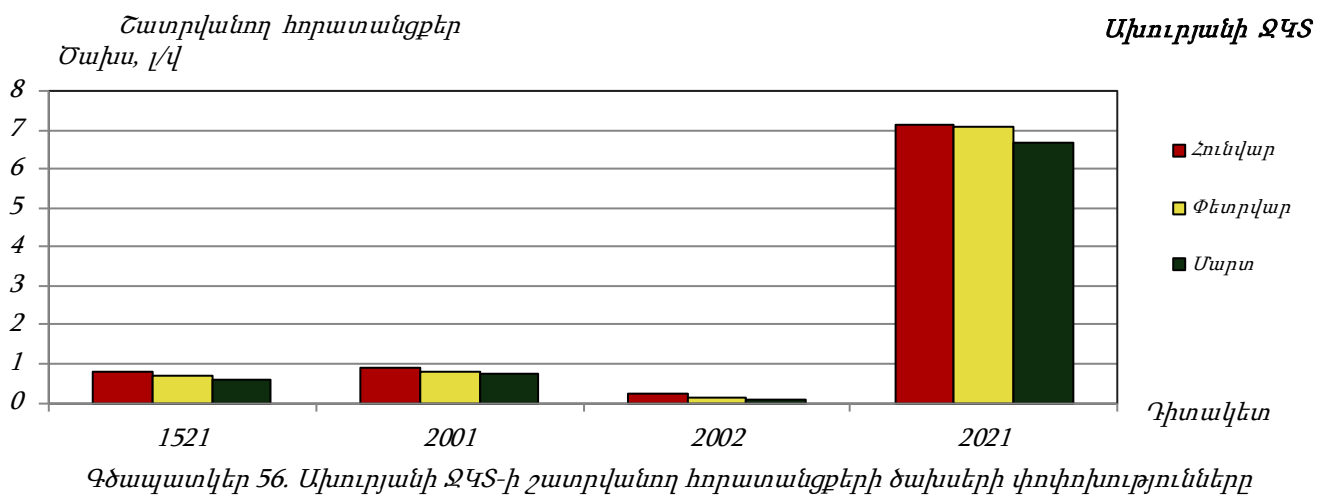
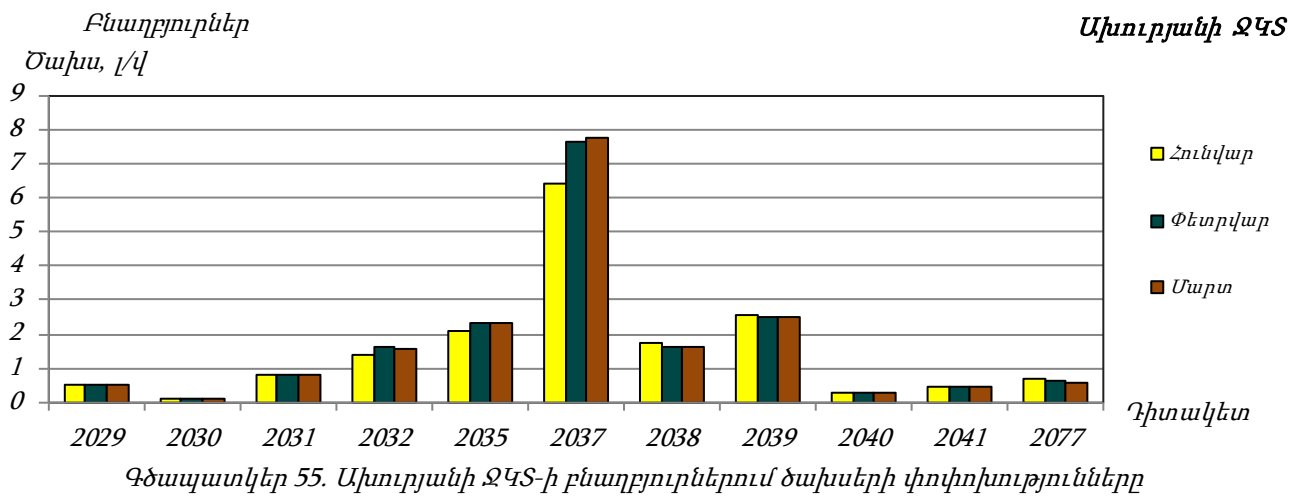

Գծապատկեր 54. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ախտությանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 40 դիտակետում՝ 11 բնաղբյուրում, 5 շատրվանող և 24 չշատրվանող հորատանցք:

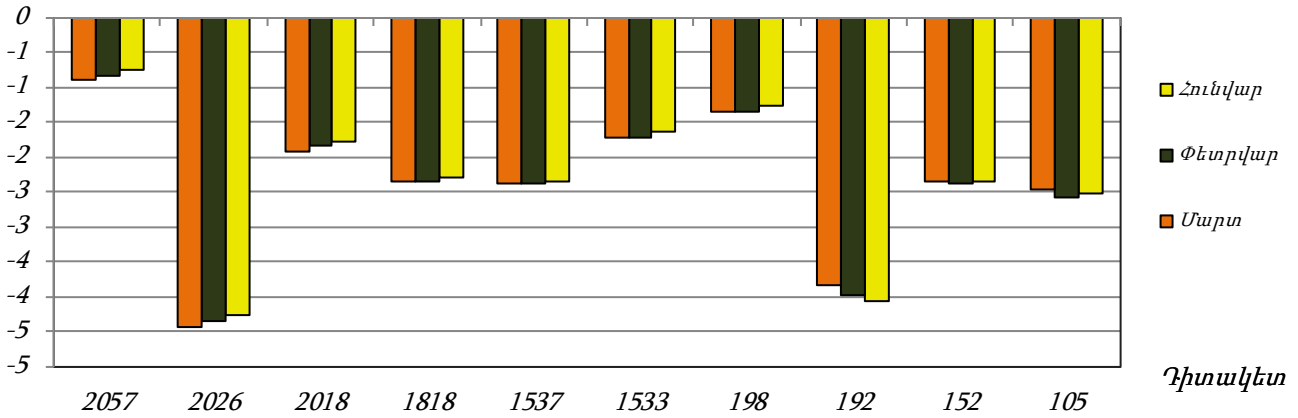
Ախտությանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրների ծախսը կայուն է, բացառությամբ N2037 դիտակետի: Շատրվանող հորատանցքերի ծախսը նույնպես կայուն է, մակարդակը՝ գրեթե անփոփոխ, բացառությամբ N108 դիտակետի, որն ունի բացասական մակարդակ: Չշատրվանող հորատանցքերի և գրունտային ջրհորների մակարդակները նշված ժամանակաշրջանում հիմնականում կայուն են:

ՀՀատրվանող հորատանցքեր

Ախուրյանի ՋԿՏ

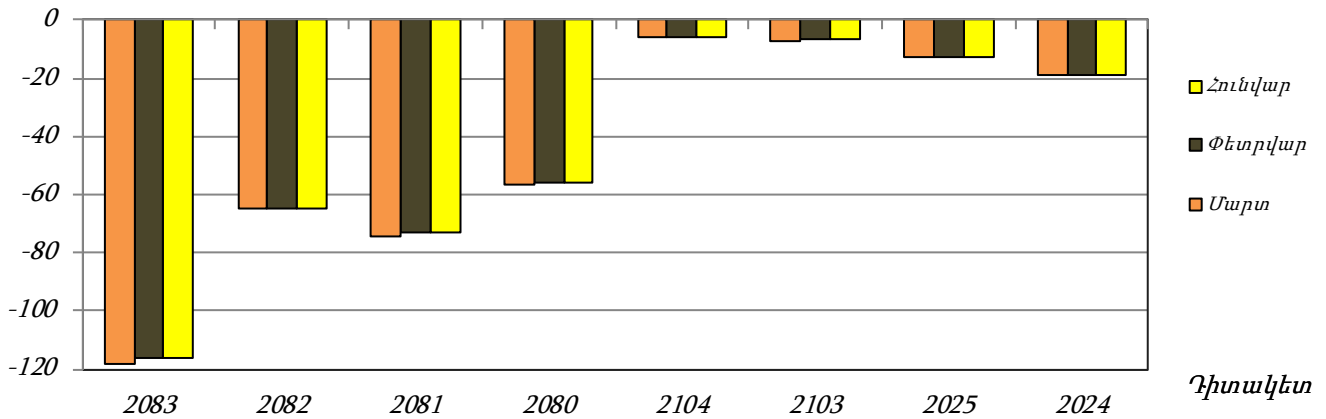
Մակարդակ, մ

ՀՀատրվանող հորատանցքեր

Ախուրյանի ՋԿՏ

Մակարդակ, մ

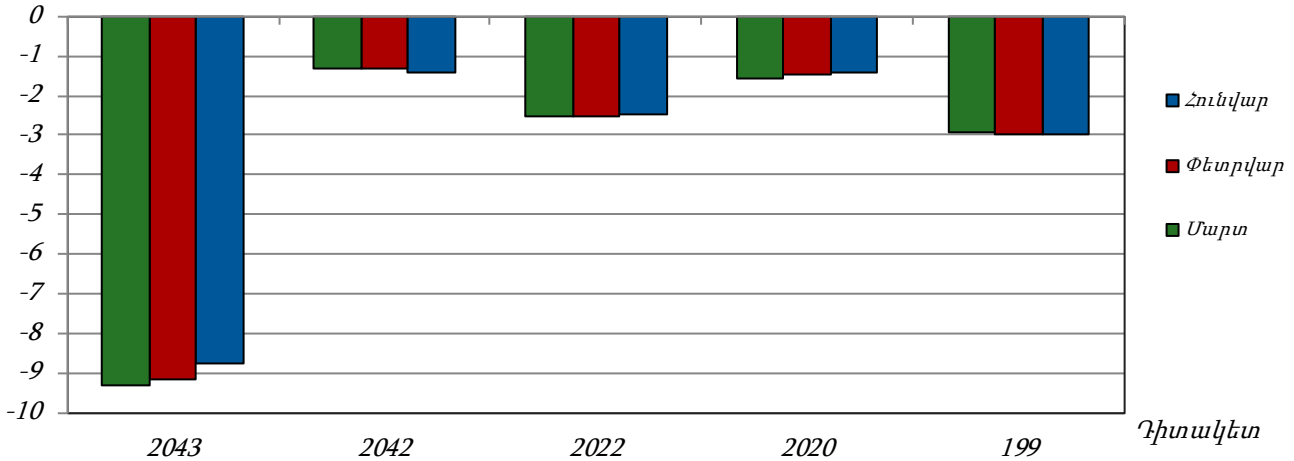

Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չհատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գրունտային ջրհորներ

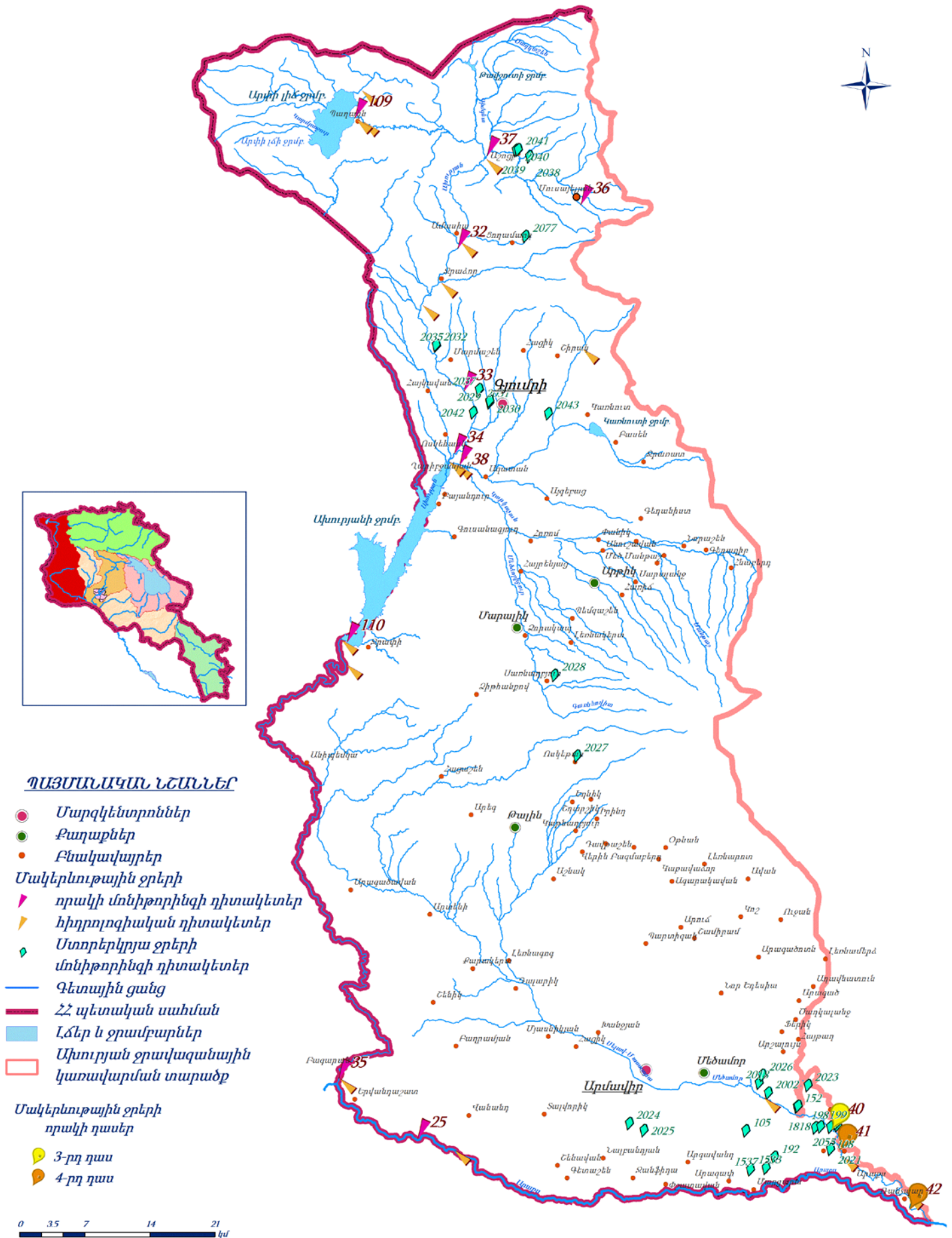
Ախուրյանի ՋԿՏ

Մակարդակ, մ

Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը (փետրվար / 2022 թվական)

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	2.07	2.82	73	2.18	2.86	76	2.17	5.46	40
Հրազդան	Արգել	2.19	2.92	75	2.24	3.02	74	2.27	4.18	54
Հրազդան	Երևան	9.76	6.12	160	9.81	7.55	130	8.99	12.8	70
Մարմարիկ	Հանքավան	0.64	0.38	168	0.64	0.38	167	0.63	0.68	93
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	1.13	1.19	95	1.12	1.22	92	1.33	2.50	53
Քասախ	Վարդենիս	0.36	0.46	78	0.41	0.50	82	0.53	1.21	43
Քասախ	Աշտարակ	2.18	2.56	85	2.77	2.57	108	3.63	3.94	92

Մակերևութային ջրերի որակ

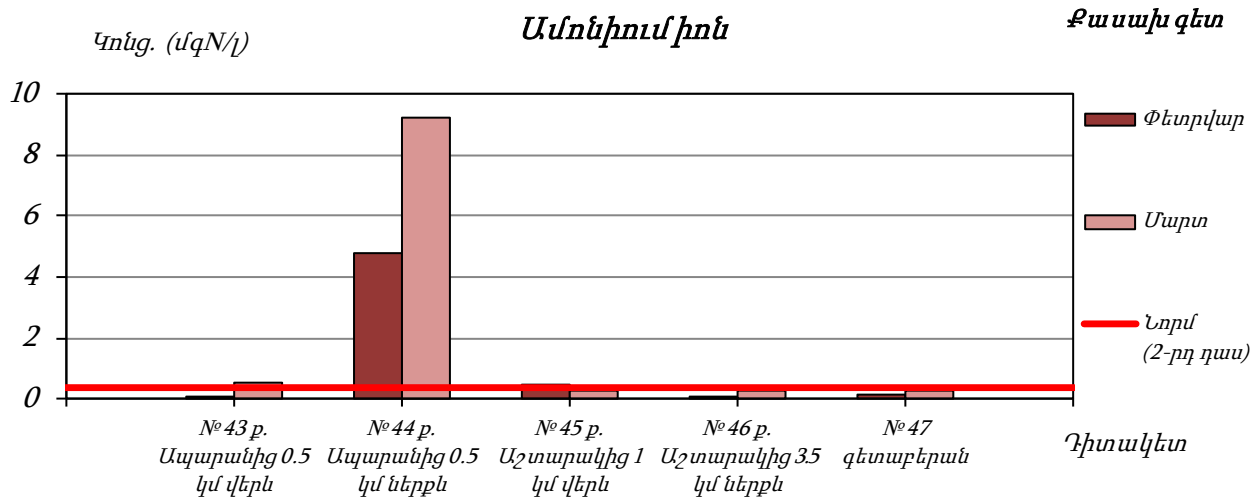
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև, Ապարան քաղաքից ներքև և Աշտարակ քաղաքից վերև հատվածներում փետրվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Աշտարակ քաղաքից ներքև և գետաբերանի հատվածներում փետրվարին գետի ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

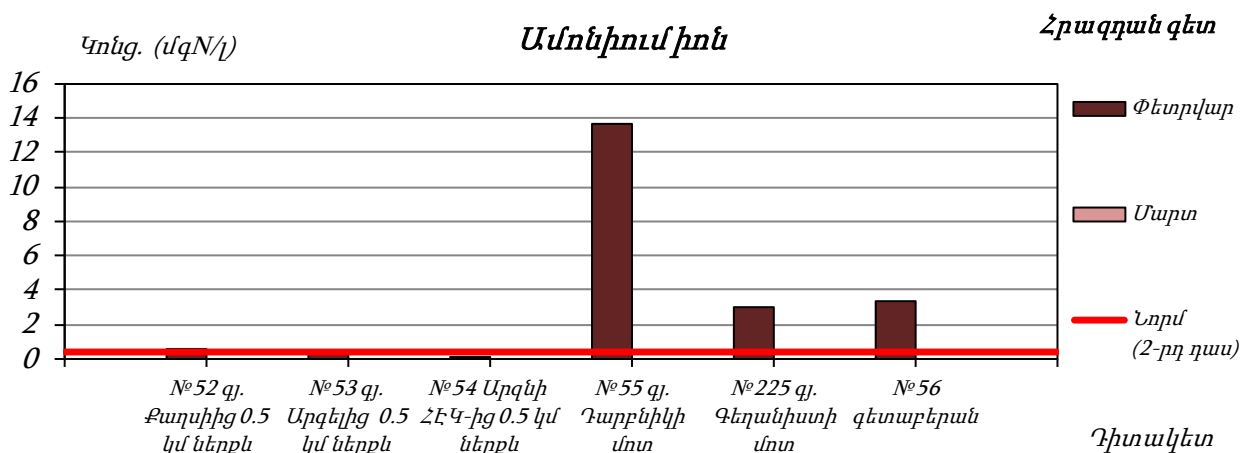
Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև, Արգել գյուղից ներքև, Արգնի ՀԷԿ-ից վերև, Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

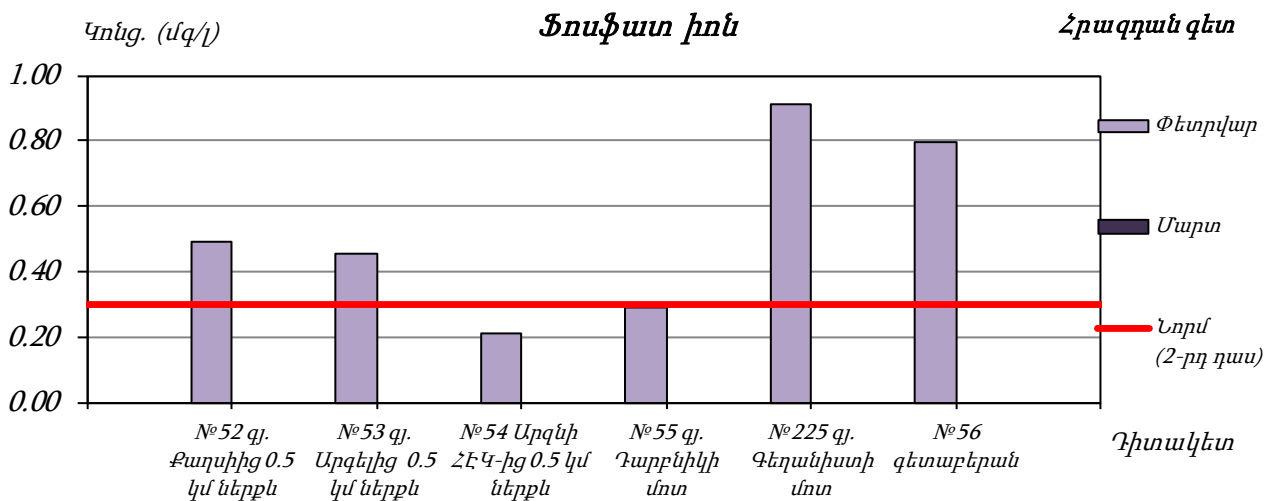
Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր) գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 60. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 61. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

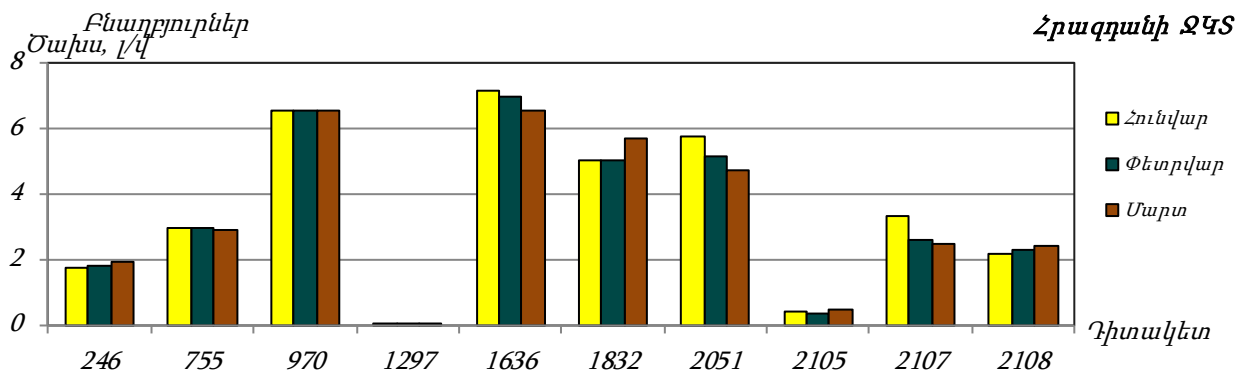

Գծապատկեր 62. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

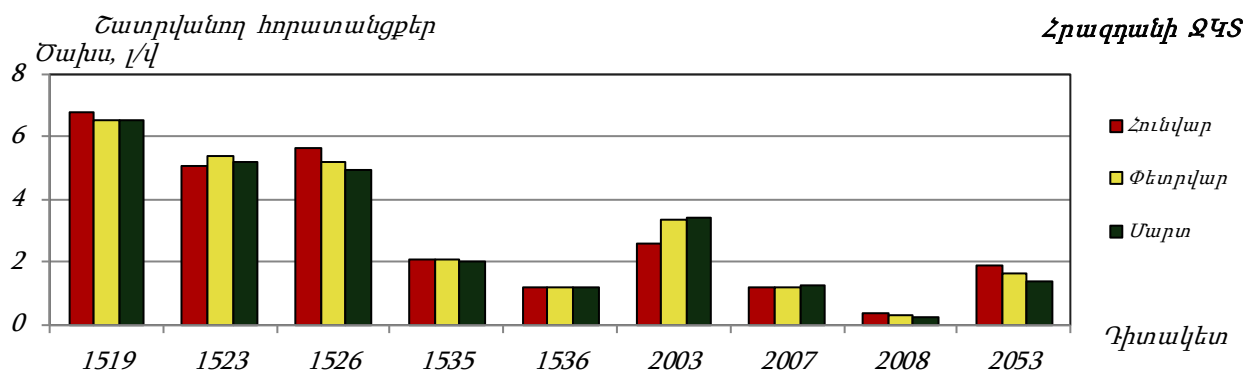
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 32 դիտակետում, այդ թվում՝ 10 բնադրյություն, 9 շատրվանող և 13 չշատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

Համեմատաբար կայուն ծախս է նկատվում Արագածոտնի մարզի գ. Ղազարավանի N 755, Երևան /ԵՐՀԷԿ/-ի N970, Կոտայքի մարզի գ. Սուլակի N1297 բնադրյություններում: Ծախսի նվազում է կատարվել Արագածոտնի մարզի գ. Կարբիի N1636, Ապարան քաղաքի N2051 և N2107 բնադրյություններում: Շատրվանող հորատանցքերում ջրի կայուն ծախս նկատվել է Արարատի մարզի N1535, N1536 և N2007 շատրվանող հորատանցքերում: Ծախսի նվազում կատարվել է Արարատի մարզի N1519, N1526, N2008 և N2053 դիտակետերում: Շատրվանող հորատանցքերում ջրերի մակարդակները հիմնականում կայուն են, աննշան տատանումներ նկատվում են N1526 և N1536 դիտակետերում: Չշատրվանող դիտակետերում ջրի մակարդակը հիմնականում կայուն է, բացառությամբ N2004 և N2005 դիտակետերում, որտեղ առկա է մակարդակի նվազման միտում: Գրունտային ջրհորներում N2023 և N2010 դիտակետերում ջրերի մակարդակը կայուն է, N2011 դիտակետում նկատվում է որոշակի տատանում:

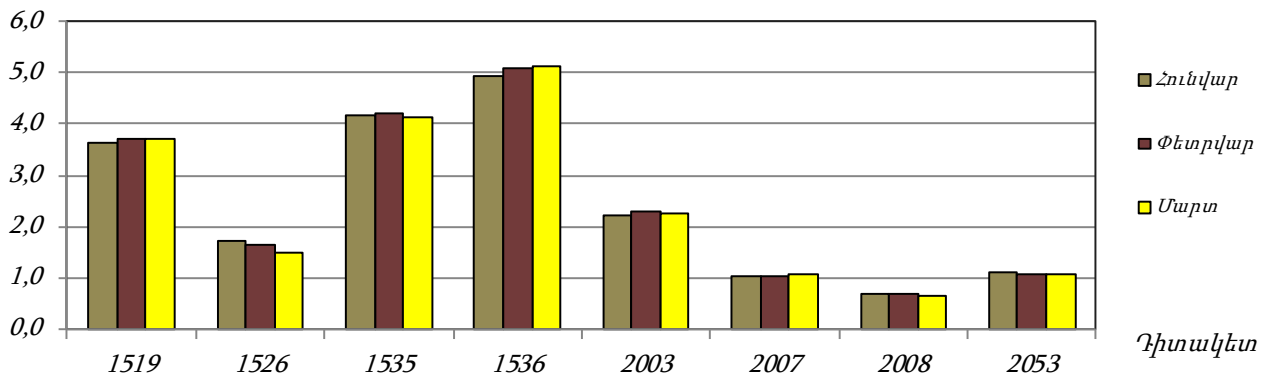
Գծապատկեր 63. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնադրյությունների ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 64. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները

Հատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

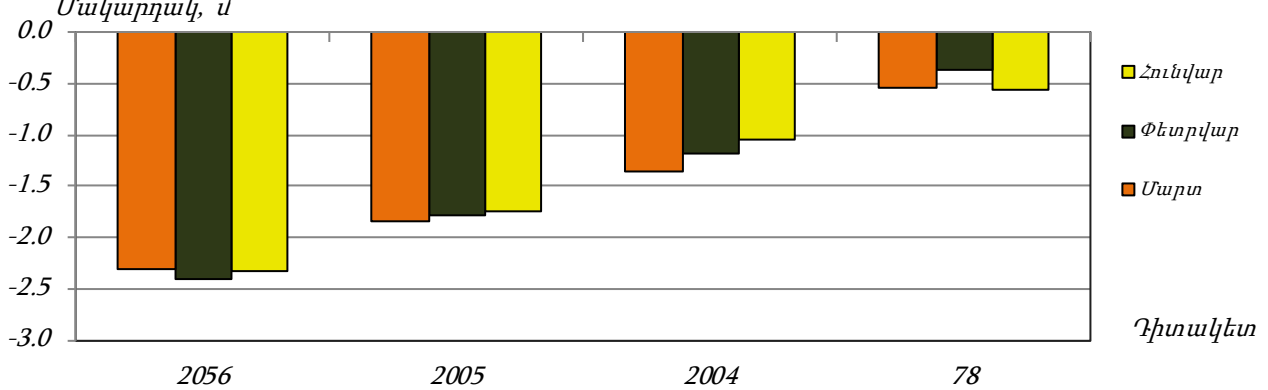
Հրազդանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 65. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

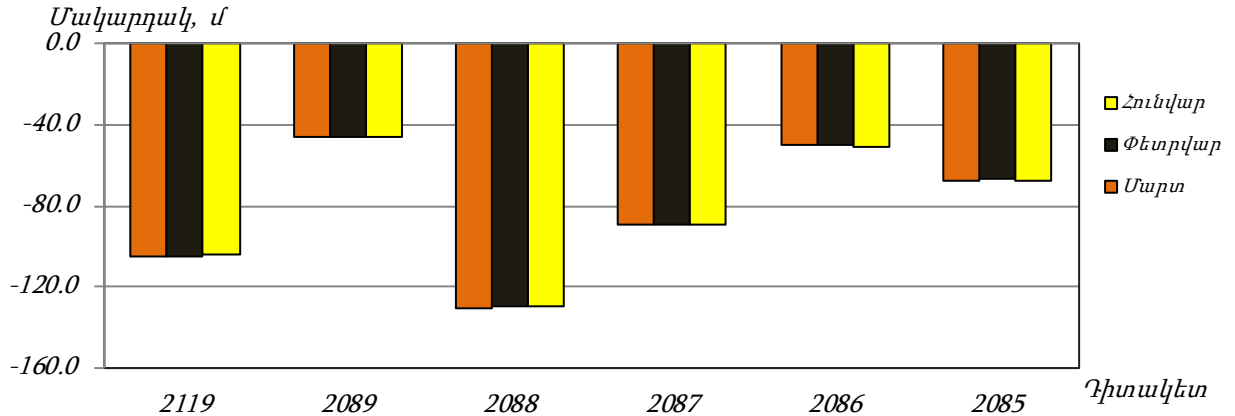
Հշատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

Հրազդանի ՋԿՏ

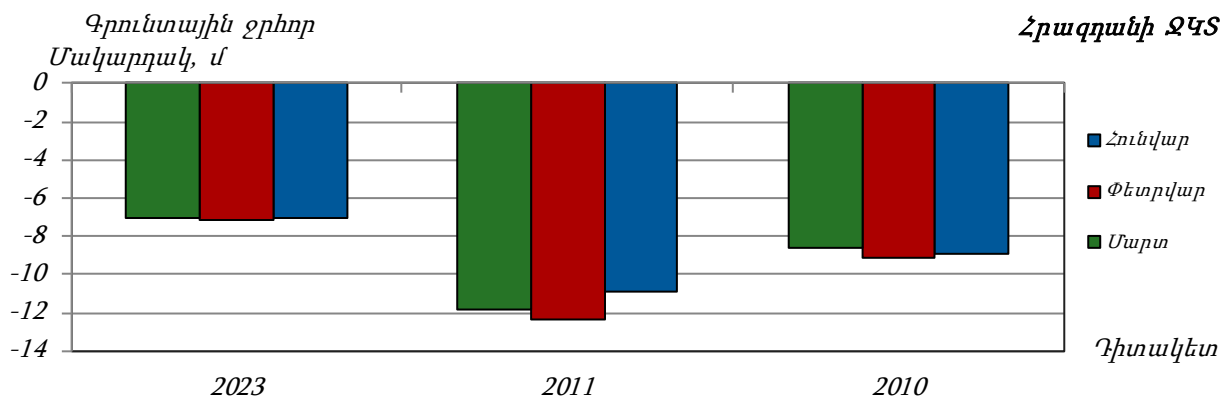

Հշատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

Հրազդանի ՋԿՏ

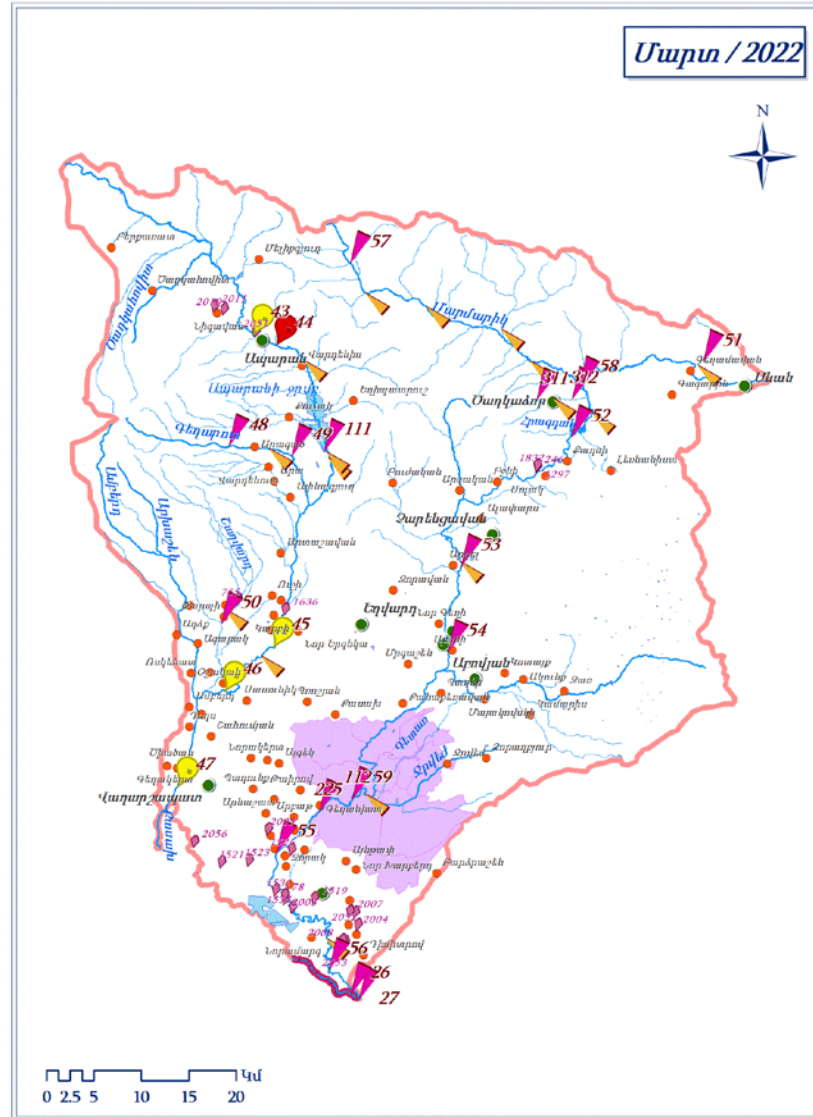
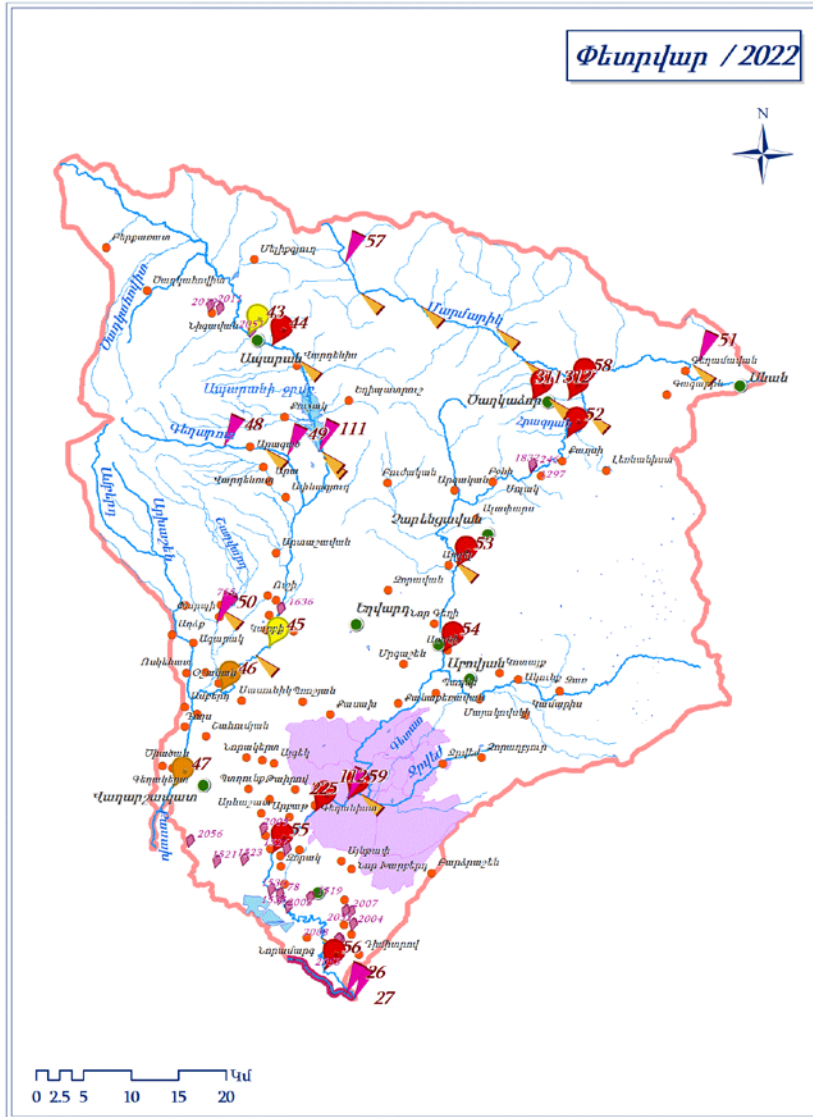

Գծապատկեր 66. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 67. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրերի մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	0.22	0.20	113	0.25	0.24	105	0.46	0.73	63
Մասրիկ	Ծովակ	2.23	2.53	88	2.23	2.59	86	2.34	2.97	79
Մարտունի	Գեղհովիտ	0.51	0.74	69	0.57	0.73	79	0.60	0.80	75
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.55	2.29	111	2.61	2.29	114	2.97	2.81	106
Գավառագետ	Նորատուս	2.86	2.97	96	2.90	2.93	99	3.40	3.30	103

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվար և մարտ ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

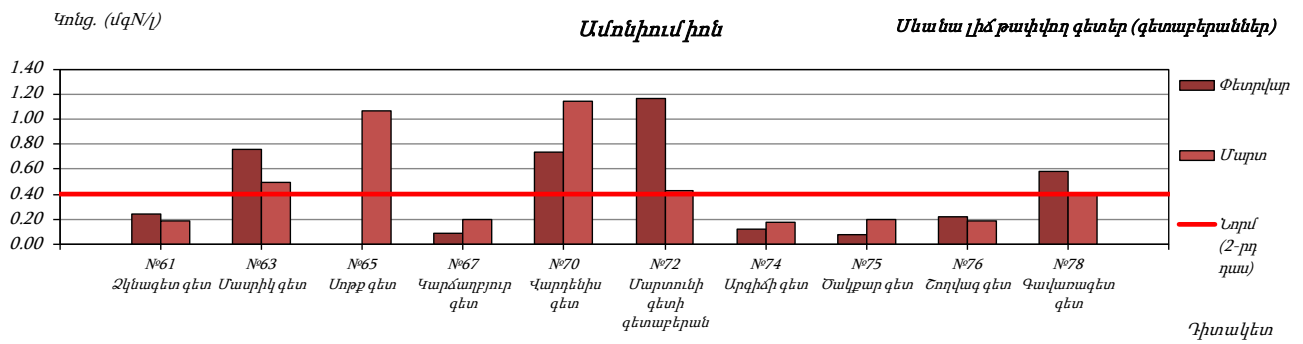
Արգիճի գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

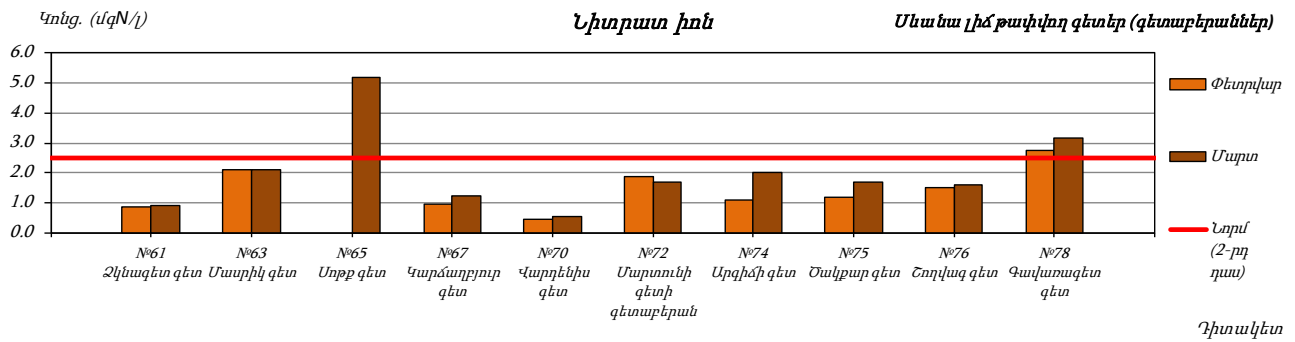
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

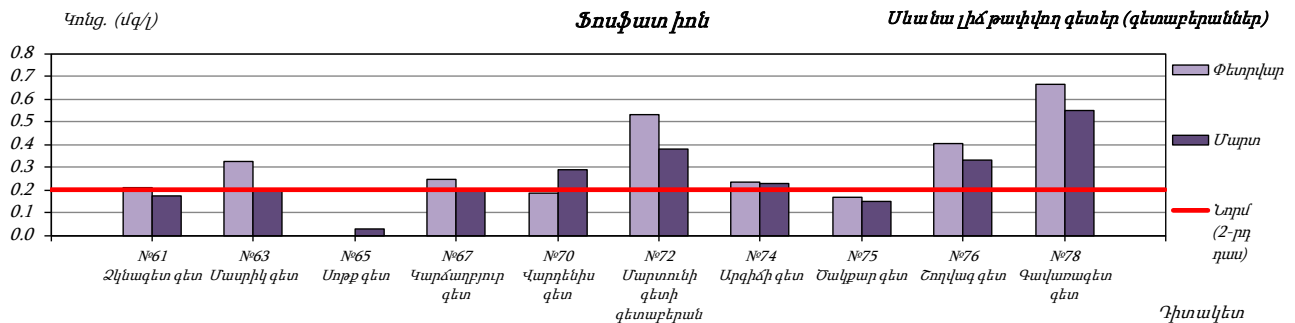
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում փետրվար և մարտ ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 68. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններույժ ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 69. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններույժ նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

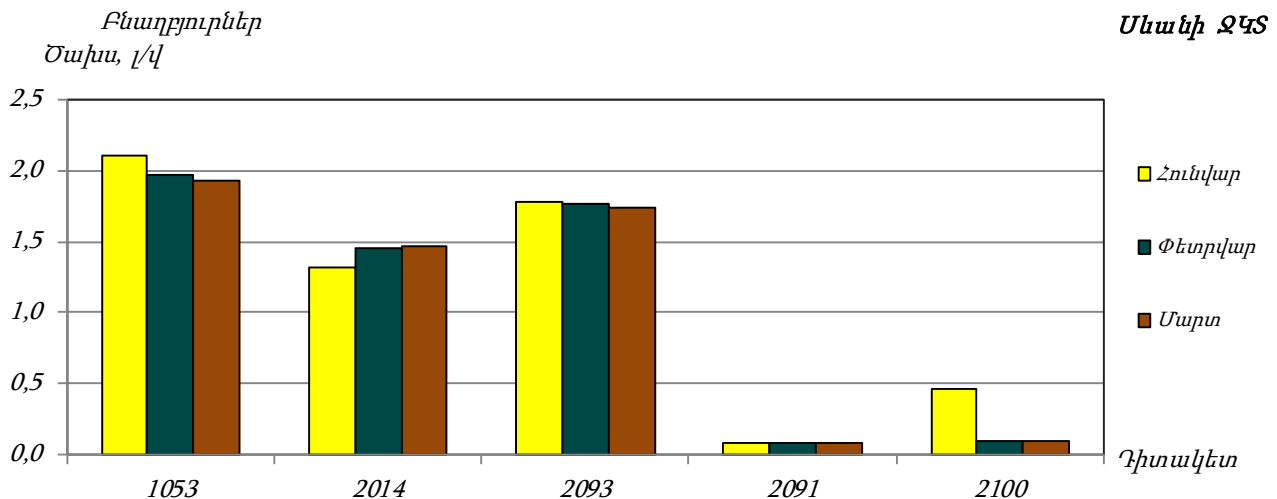
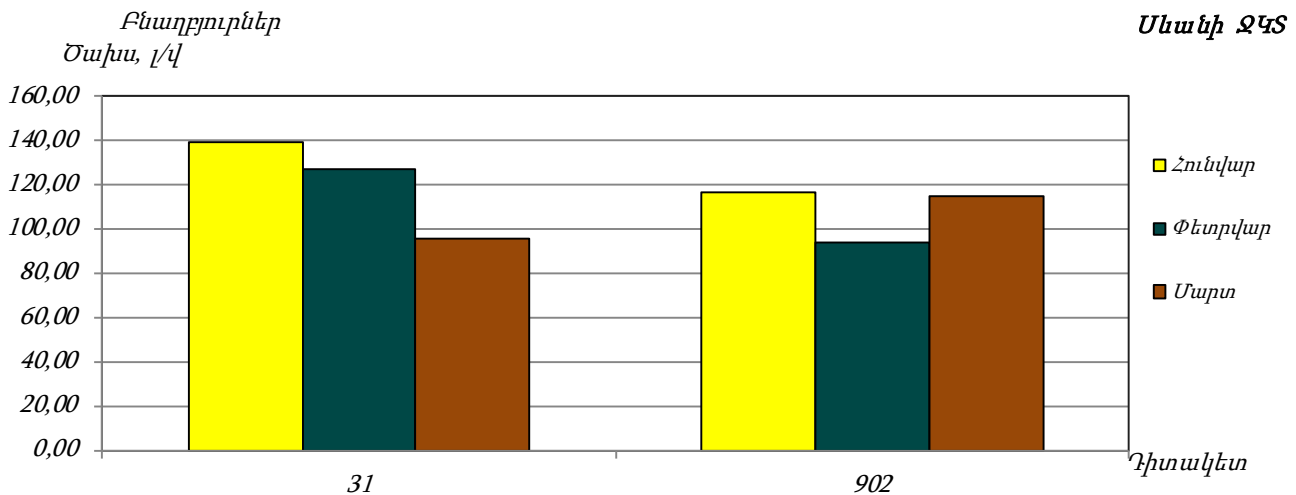

Գծապատկեր 70. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններույժ ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 15 դիտակետում՝ 7 բնադրյություն, 7 շատրվանող և 1 չշատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

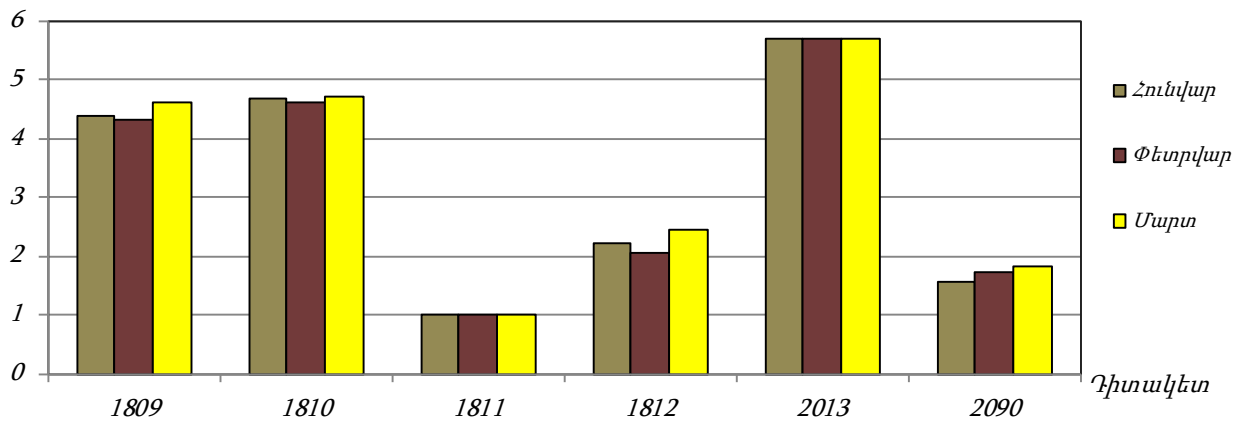
N1053, N2014, N2093 և N2091 բնադրյություններում ծախսերի տատանումները աննշան են, սակայն N31 և N2100 դիտակետերում նկատվում է զգալի ծախսի տատանում: Շատրվանող հորատանցքերի ջրերի ծախսերը և մակարդակները հիմնականում կայուն են: N2101 հորատանցքի մակարդակը չի ենթարկվել մեծ փոփոխության:

Գծապատկեր 71. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյություններում ծախսերի փոփոխությունները

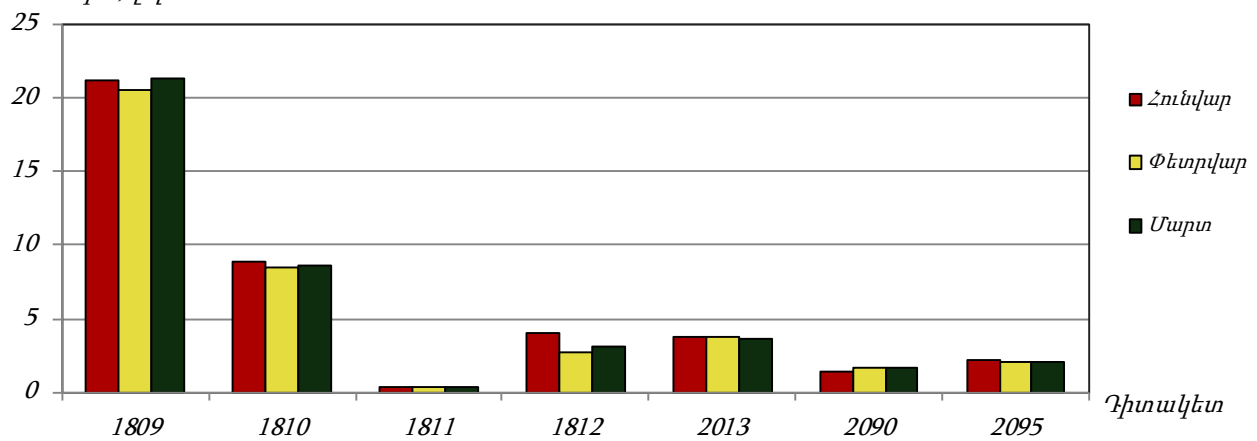
Հատրվանող հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

Սևանի ՋԿՏ

Հատրվանող հորատանցքեր
Ծախս, լ/վ

Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 72. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Սևանա լիճ

2022 թվականի 1-ին եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2021թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	11.15	11.34	12.08	34.57	24.0	37.2	49.2
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	3.24	2.26	2.03	7.53	0.00	8.71	20.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	2.70	9.50	2.80	15.0	2.10	22.9	78.8
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	2.90	5.80	7.90
Ընդամենը	19.69	25.70	19.61	65.0	31.8	68.5	127.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	22.4	184.6
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	24.8	28.4	28.1	81.3	36.1	64.9	86.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	25.2	28.8	28.5	82.5	36.6	95.9	249.6
Կուտակում (նվազում)	-25.4	-12.8	-12.7	-50.9	-167.1	-32.5	63.3
Բացարձակ անկապք	19.89	9.70	3.81	33.40		2.20	
Հարաբերական անկապք %	44.1	25.2	11.8	28.8	0.10	6.60	24.0

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.43	1277.845	38.0875
Ամսվա վերջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Միջին ամսական	1900.41	1277.655	38.0621

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
31.01.22 և 31.01.21 մակարդակի տարբերությունը

- 0.04 (մ)

- 0.13 (մ)

Փետրվար

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2021թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	11.02	11.34	9.36	31.72	22.6	34.8	43.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	1.70	1.65	1.97	5.32	1.10	7.23	22.6
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	4.70	3.80	0.80	9.30	4.90	27.2	81.2
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.50	7.70	3.70	5.50	7.90
Ընդամենը	20.02	19.39	14.63	54.04	37.0	73.0	134.2
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	21.4	157.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	17.6	14.8	11.2	43.6	0.00	32.4	84.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.00	1.70
Ընդամենը	18.0	15.2	11.6	44.8	0.40	61.3	180.5
Կուտակում (նվազում)	-12.7	0.00	12.7	0.00	-103.4	12.0	77.0
Բացարձակ անկապք	14.72	4.19	-9.67	9.24		0.10	
Հարաբերական անկապք %	45.0	21.6	39.8	17.1	0.00	6.10	31.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.38	1277.369	38.0238
Ամսվա վերջին օրը	1900.38	1277.369	38.0238
Միջին ամսական	1900.37	1277.274	38.0111

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.22 28.02.22 ընթացքում
 28.02.22 և 28.02.21 մակարդակի տարբերությունը

0.00 (մ)
 - 0.05 (մ)
 -0.17 (մ)

Մարտ

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2021թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	12.55	12.90	14.78	40.23	32.7	51.2	85.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.84	2.80	3.55	9.19	1.90	10.1	35.2
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	15.7	28.1	7.40	51.2	12.6	41.0	93.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	3.60	5.80	7.90
Ընդամենը	33.69	46.40	28.43	108.52	55.6	100.4	178.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17.2	168.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	12.0	19.2	17.6	48.8	0.00	27.5	53.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	12.4	19.6	18.0	50.0	0.40	49.0	175.0
Կուտակում (նվազում)	25.5	25.4	25.5	76.4	-90.5	52.7	128.9
Բացարձակ անկապք	-4.21	1.40	-15.07	-17.88		-1.00	
Հարաբերական անկապք %	11.1	3.02	34.6	14.1	0.70	4.20	38.5

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Ամսվա վերջին օրը	1900.45	1278.035	38.1130
Միջին ամսական	1900.42	1277.750	38.0748

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում

0.06 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.22 31.03.22 ընթացքում

0.02 (մ)

31.03.22 և 31.03.21 մակարդակի տարբերությունը

- 0.18 (մ)

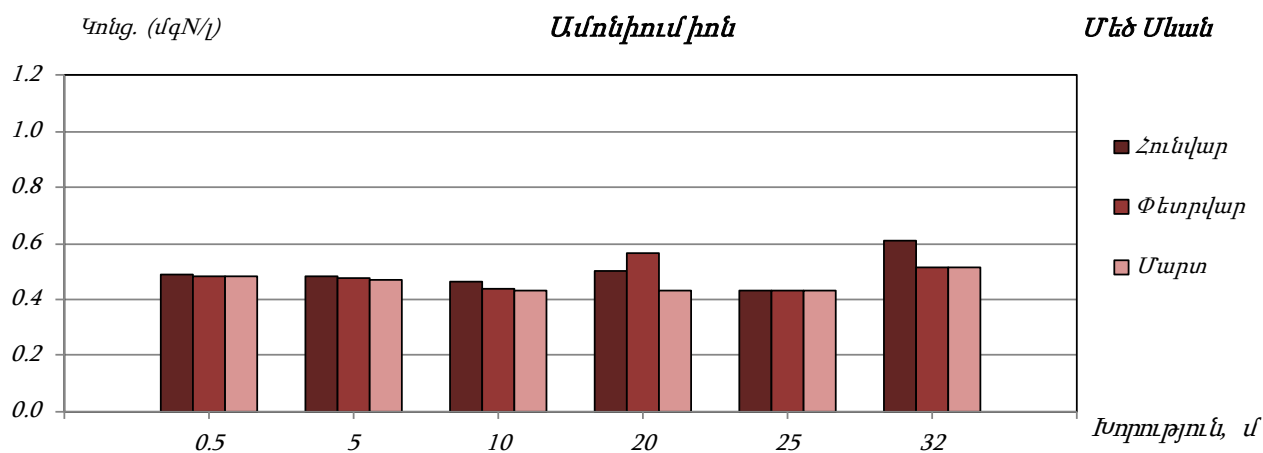
2022 թվականի հունվարի 1-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.43մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 9 սմ-ով: 2022 թվականի փետրվարի 28-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.38մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 17սմ-ով, մարտի 31-ին՝ 1900.45մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 17սմ-ով: 2022 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մարտի 31-ը լճի մակարդակը իջել է 2 սմ-ով:

Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը հունվար ամսին կազմել է 7.525 մլն մ³, փետրվարին՝ 5.325 մլն մ³, մարտին՝ 9.187 մլն մ³:

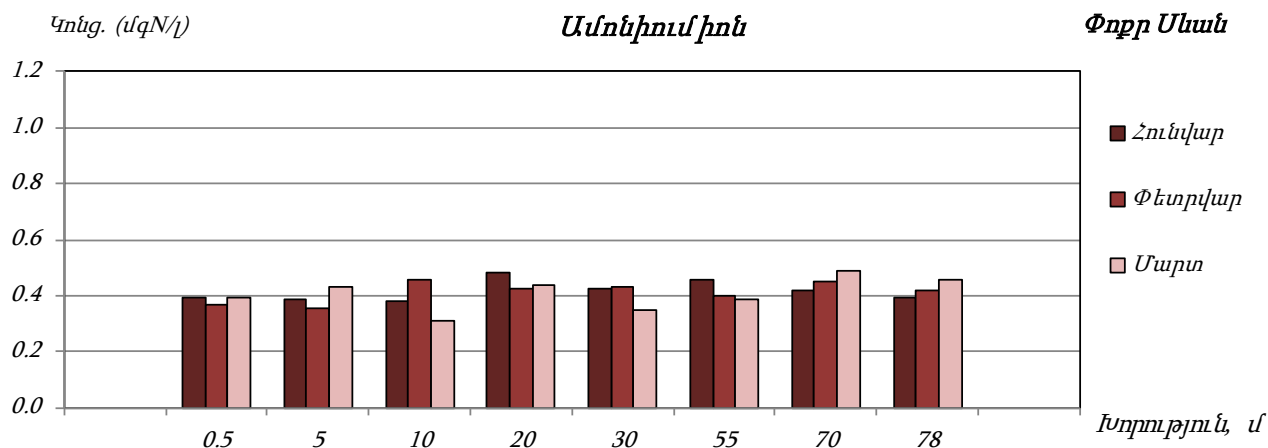
2022 թվականի հունվարի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1277.369 կմ², ծավալը 38.0875 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ մարտի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1278.035 կմ² և 38.1130կմ³:

Սևանա լճի ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի որակի նմուշառումն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններից: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի Հավելված 12.1-ի համաձայն: Երեք ամիսների ընթացքում Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են (*Աղյուսակ 11*):

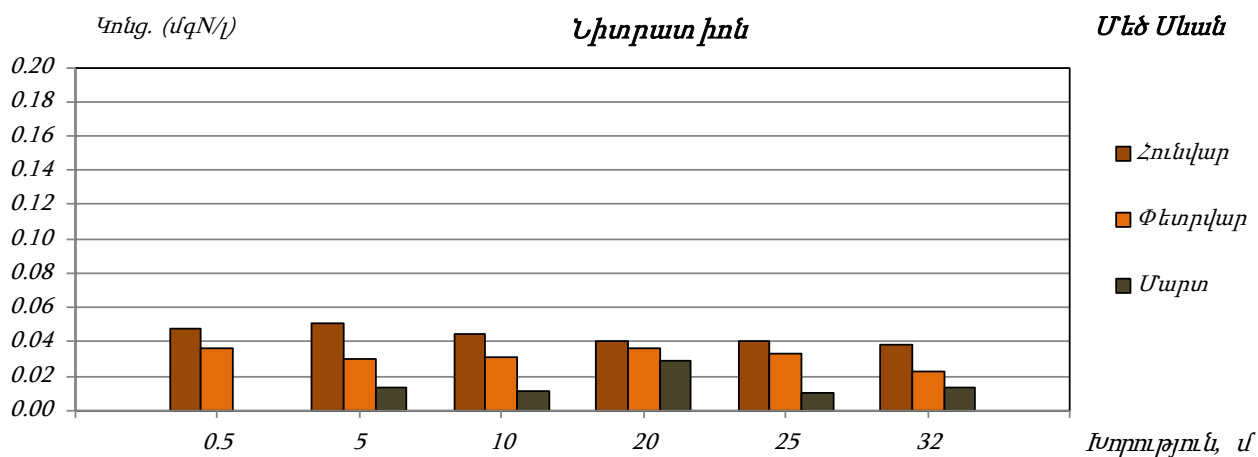
Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

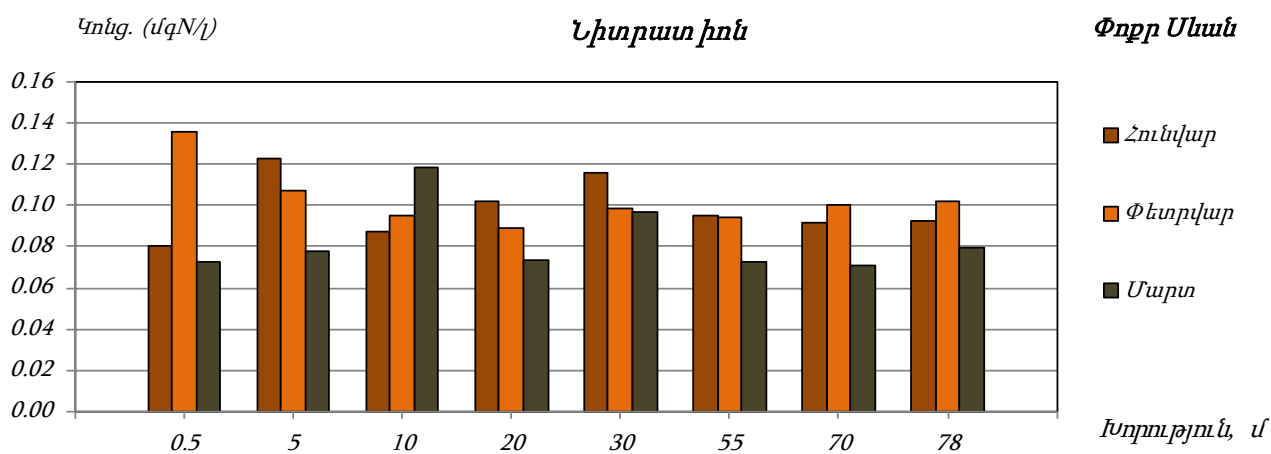
Գծապատկեր 73. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

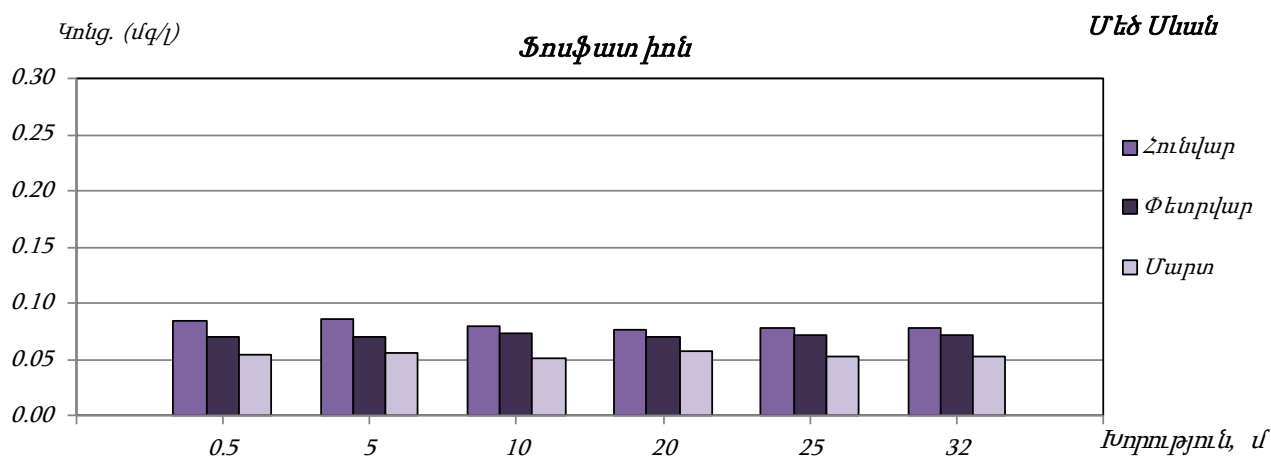
Գծապատկեր 74. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

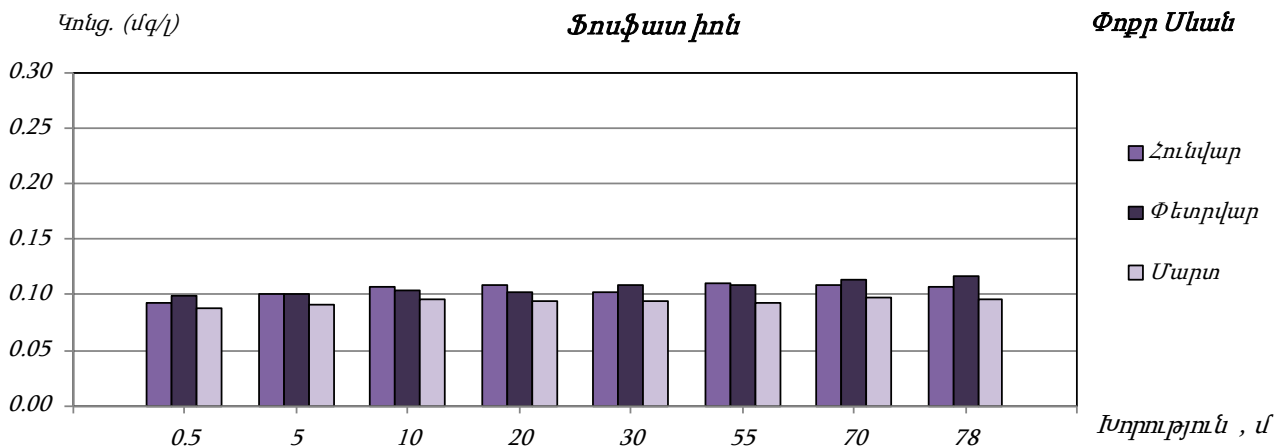
Գծապատկեր 75. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 76. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 77. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 78. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրի որակը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում
Հուլիս

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹԿՊ, ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	

Փետրվար

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր, սելեն, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 25մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, սելեն, ԼԱՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	

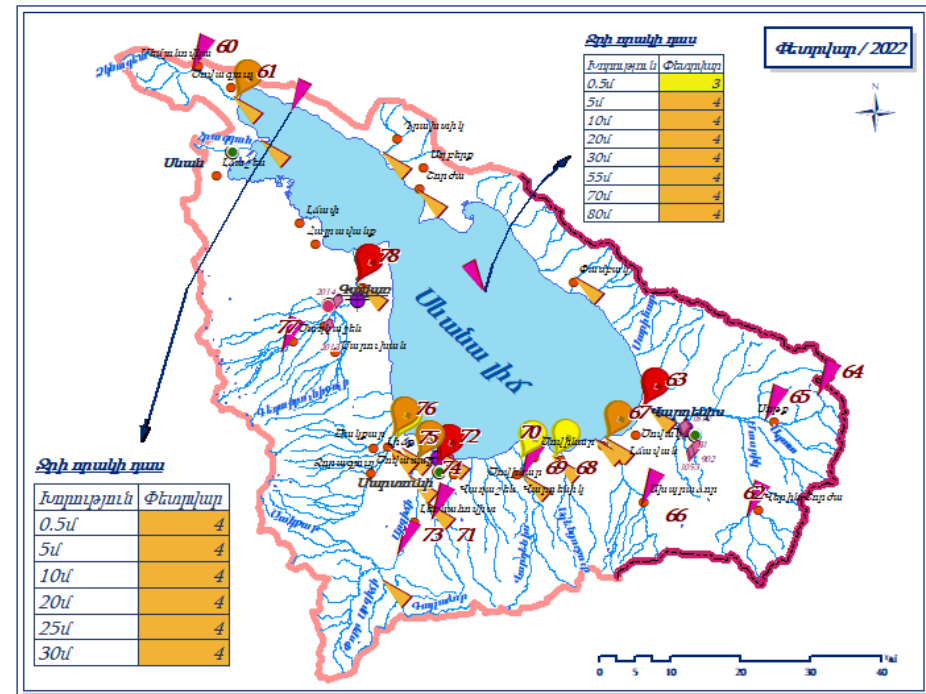
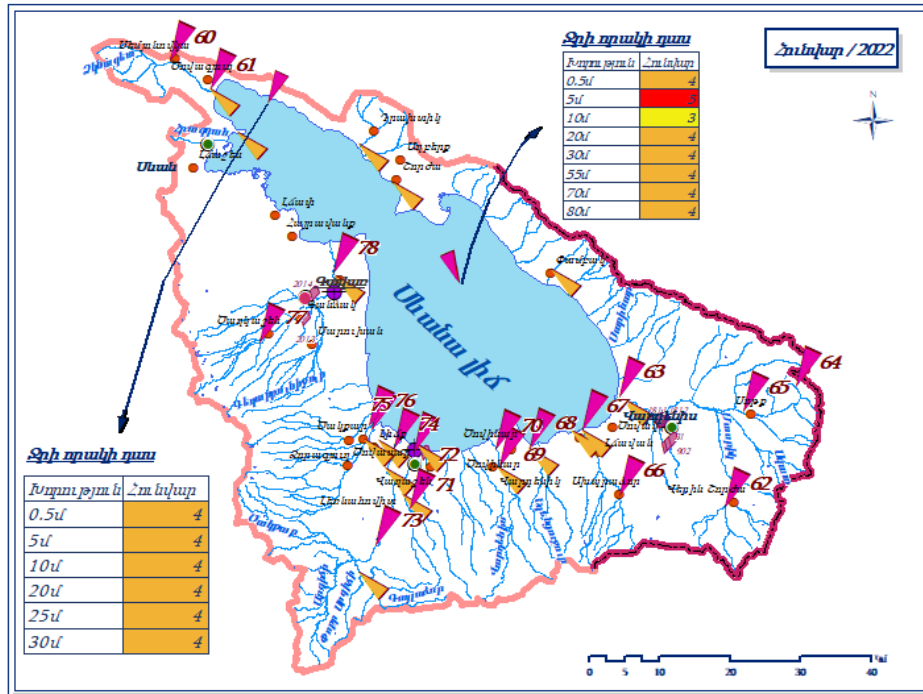
<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, սելեն, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, սելեն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, սելեն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	

Մարտ

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>Բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>Բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>Բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹԿՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 25մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Մեծ Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>Բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>ԹՔՊ</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>5-րդ</i>	

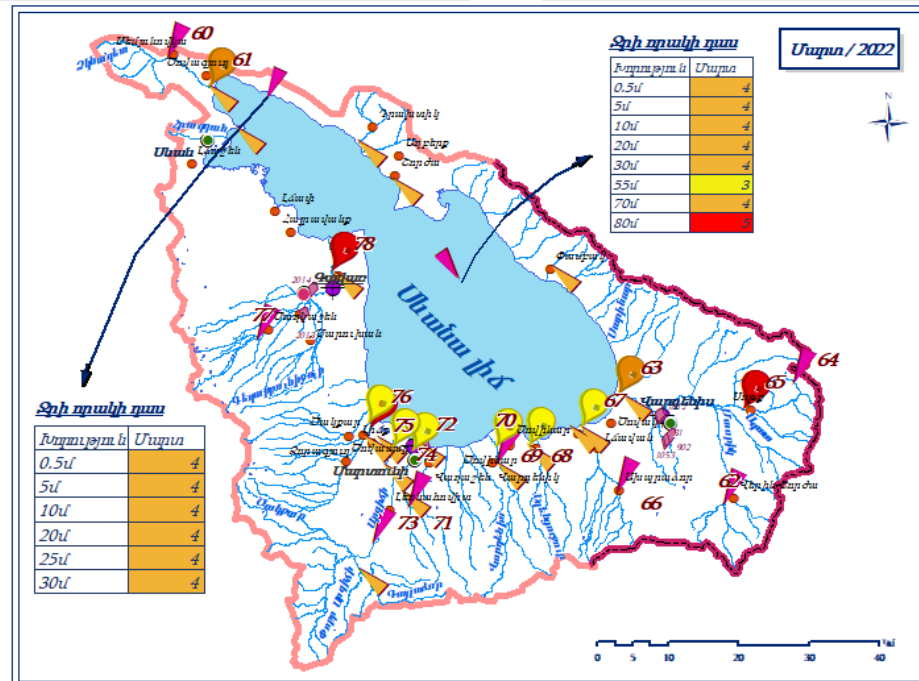
ՀՀ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԳԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

3-րդ	«վիճակ»	
4-րդ	«անբավարար»	
5-րդ	«վատ»	

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում, այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ազատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

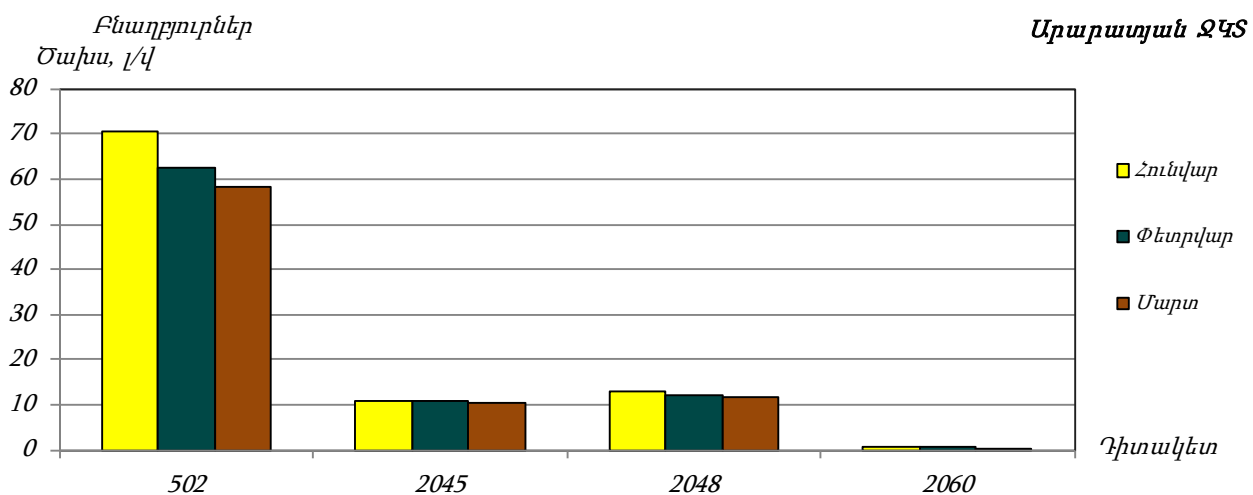
Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

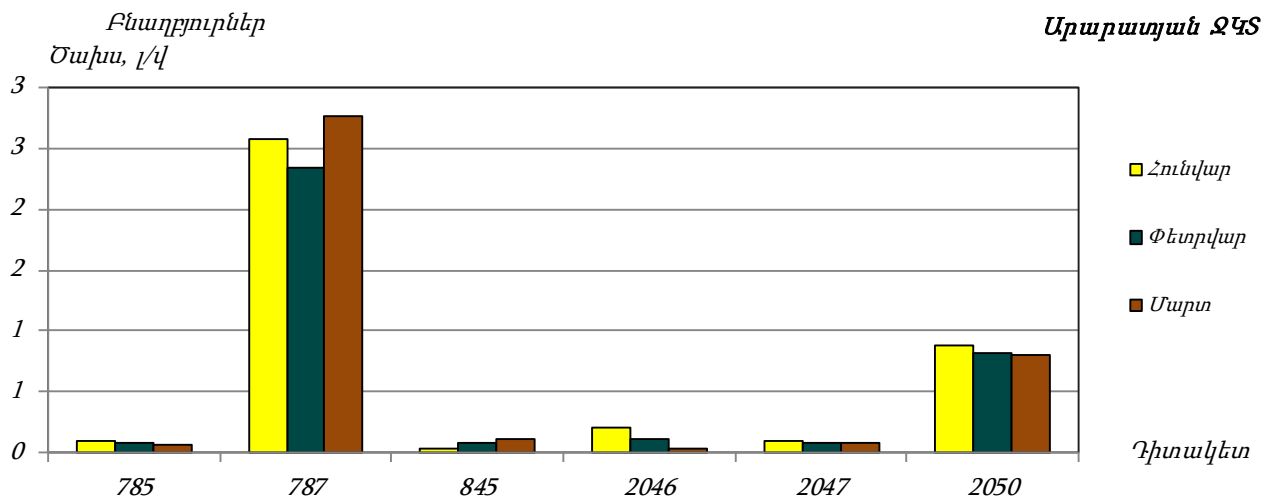
Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ազատ	Գառնի	2.03	3.05	66	2.08	3.11	67	2.17	3.55	61
Վեդի	Ուրցաձոր	0.58	0.77	76	0.75	0.87	86	0.86	1.34	64
Արփա	Ջերմուկ	1.70	2.54	67	1.86	2.46	75	1.83	2.71	68
Արփա	Արենի	7.22	6.94	104	6.54	7.36	89	6.37	10.9	58

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

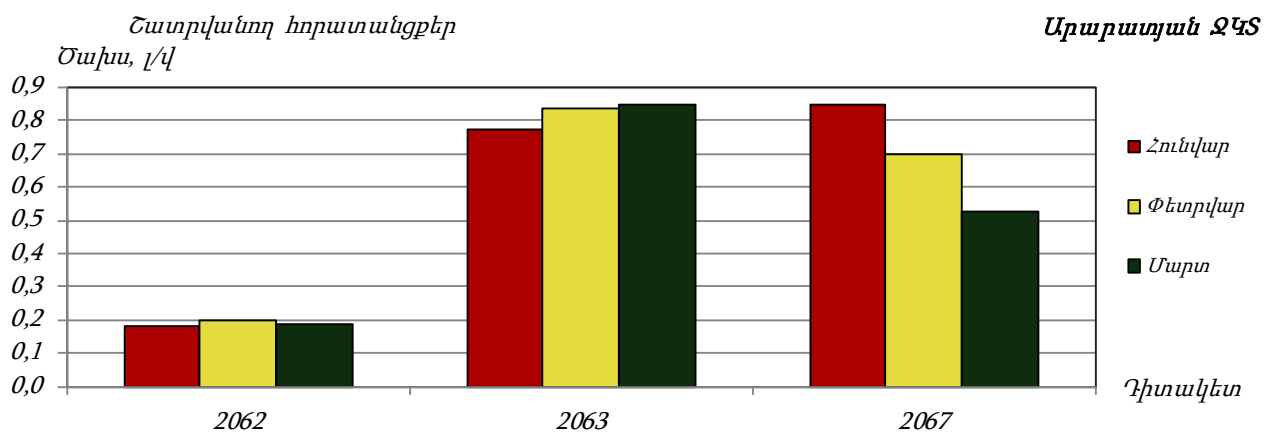
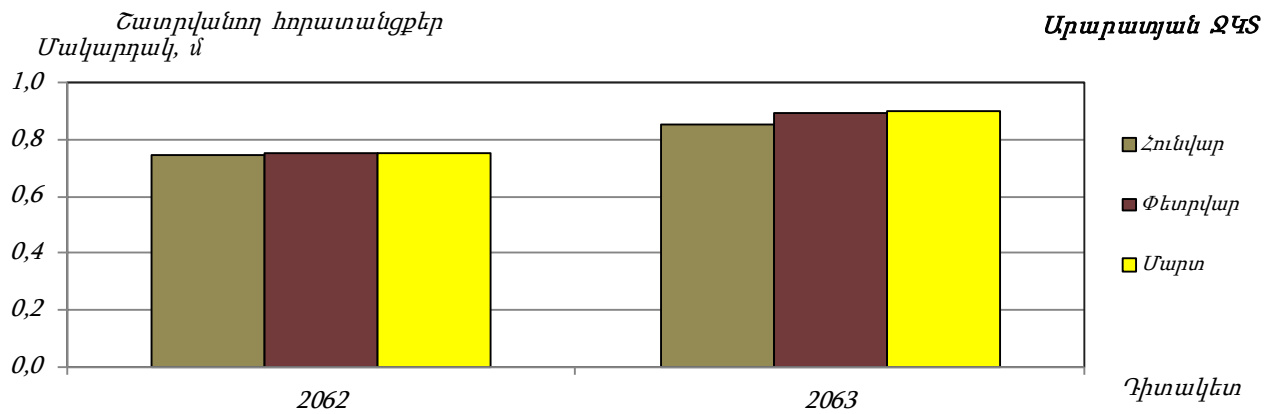
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 23 դիտակետում՝ 10 բնաղբյուրում, 3 շատրվանող և 10 չշատրվանող հորատանցքերում և 4 գրունտային ջրհորում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

Արարատյան ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսի փոփոխություններ չի նկատվել, բացառությամբ N502 և N787 դիտակետերում: Շատրվանող հորատանցքերի և գրունտային ջրհորների մակարդակները կայուն են: Շատրվանող հորատանցքերի ջրի ծախսը չի փոփոխվել, բացառությամբ N2067 դիտակետի, որտեղ նկատվում է ծախսի նվազեցում մոտ 0.3 լ/վ-ով:

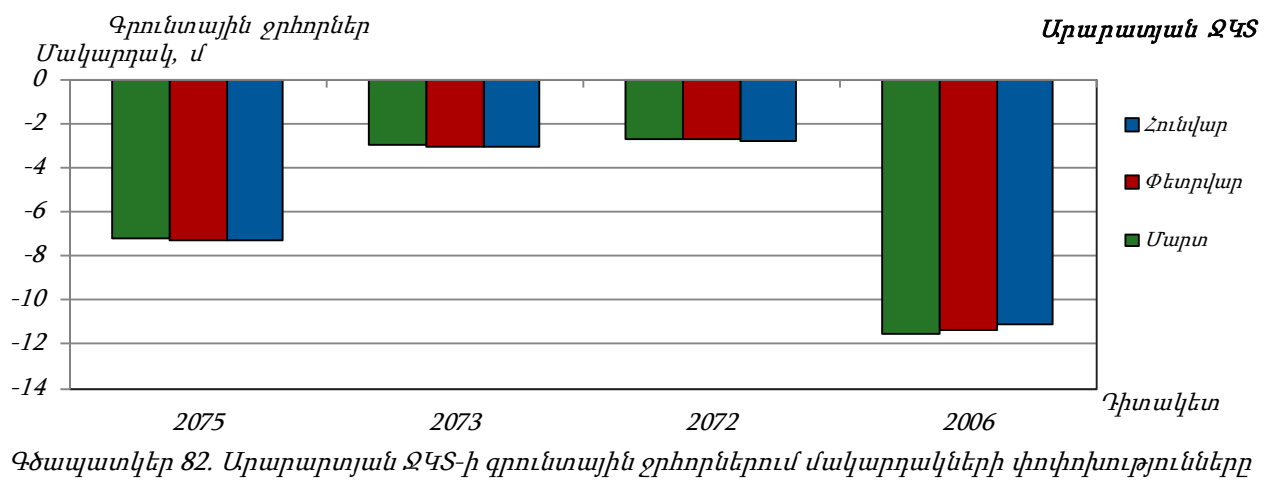
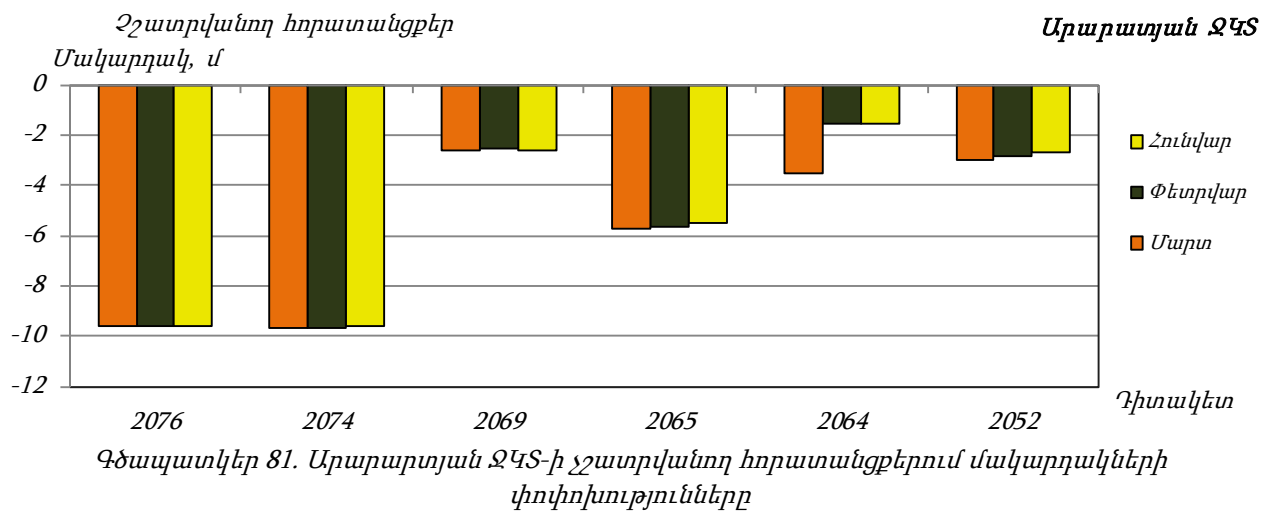

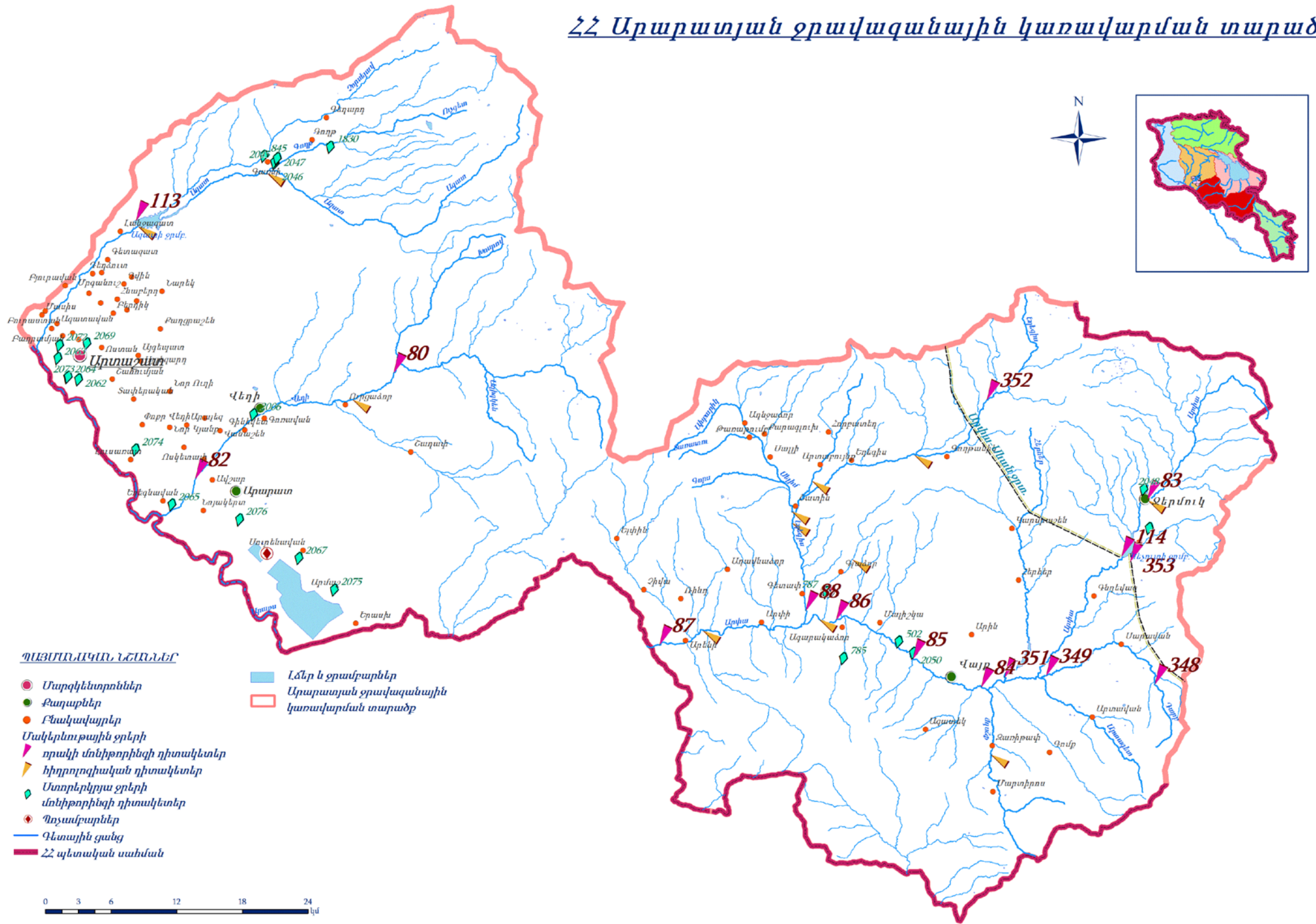
Գծապատկեր 79. Արարատյան ՋԿՏ-ի բնադրյունների ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 80. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակ 13-ում:

Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր, մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.20	0.91	22	0.50	1.03	49	0.85	2.06	42
Ողջի	Կապան	1.23	1.45	85	1.21	1.83	66	1.56	4.74	33
Որոտան	Գորայք	1.73	2.00	86	1.73	2.01	86	1.71	2.17	79

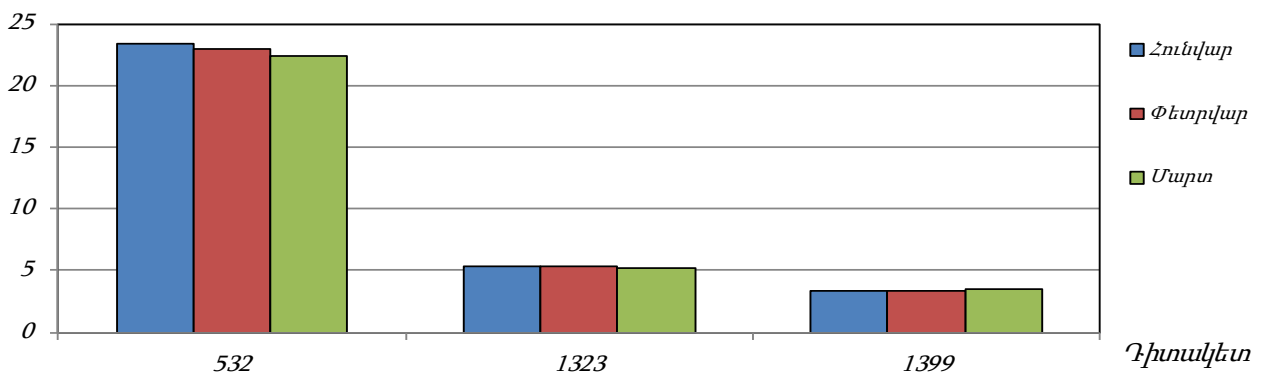
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 7 բնաղբյուրում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը:

Ծախսի տատանումները աննշան են և կրում են բնական բնույթ: Ծախսի զգալի ավելացում՝ մոտ 0.5 լ/վ-ով դիտվում է N1175 դիտակետում:

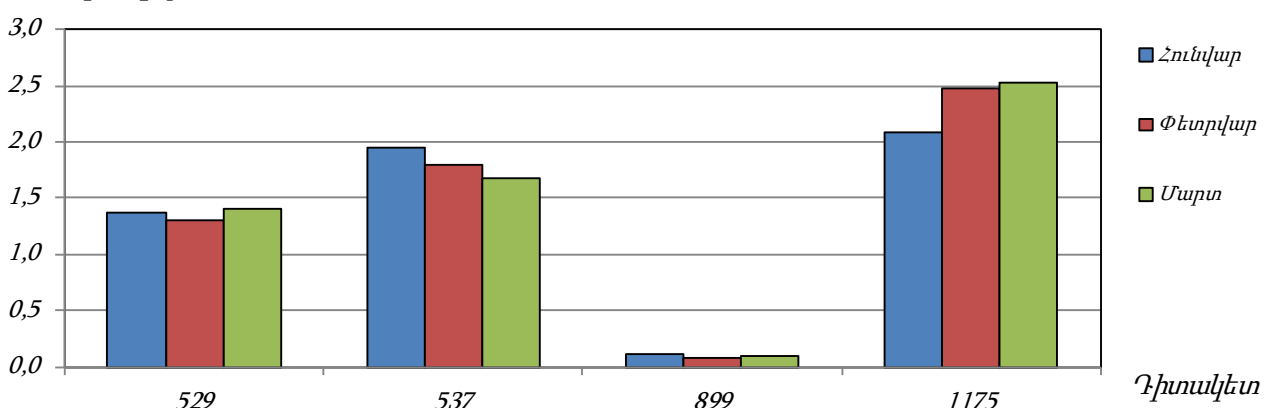
Բնաղբյուրներ
Ծախս, լ/վ

Հարավային ՋԿՏ

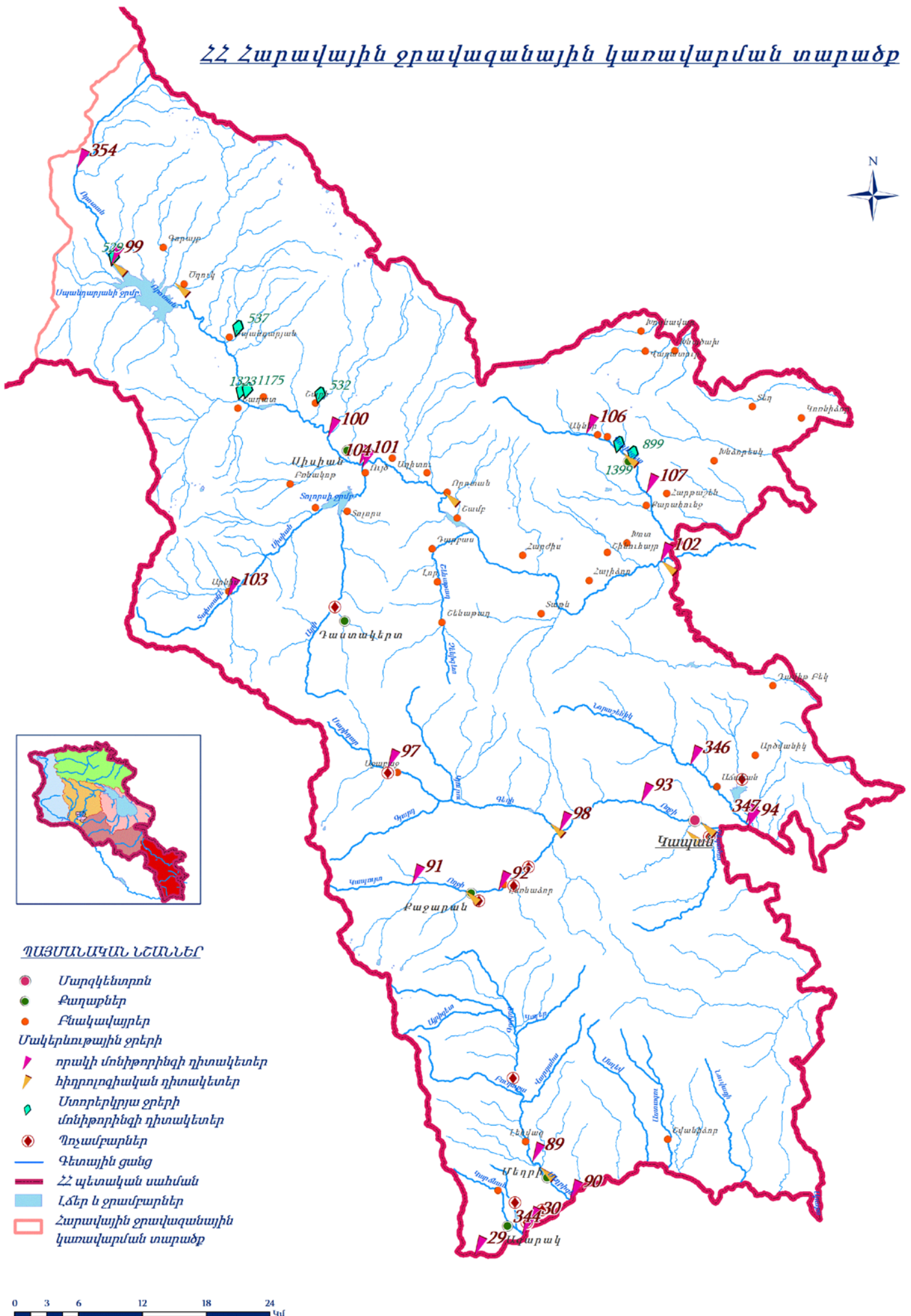
Բնաղբյուրներ
Ծախս, լ/վ

Հարավային ՋԿՏ

Գծապատկեր 83. Հարավային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփի լիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

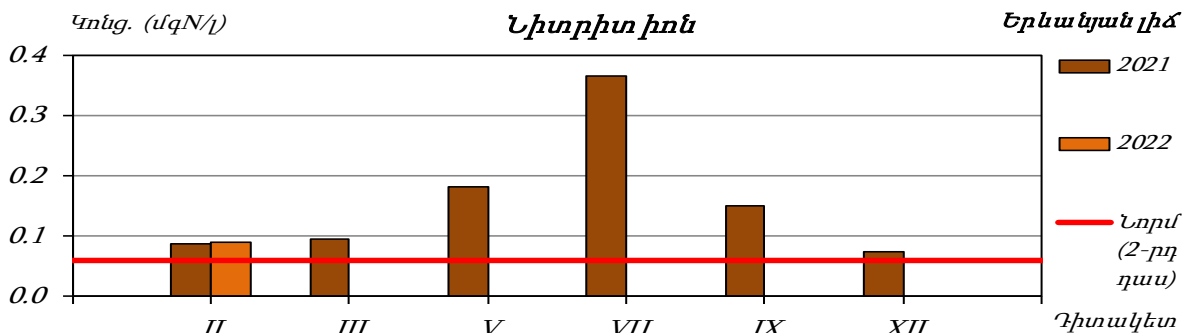
2022 թվականի 1-ին եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են 14-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը. 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում

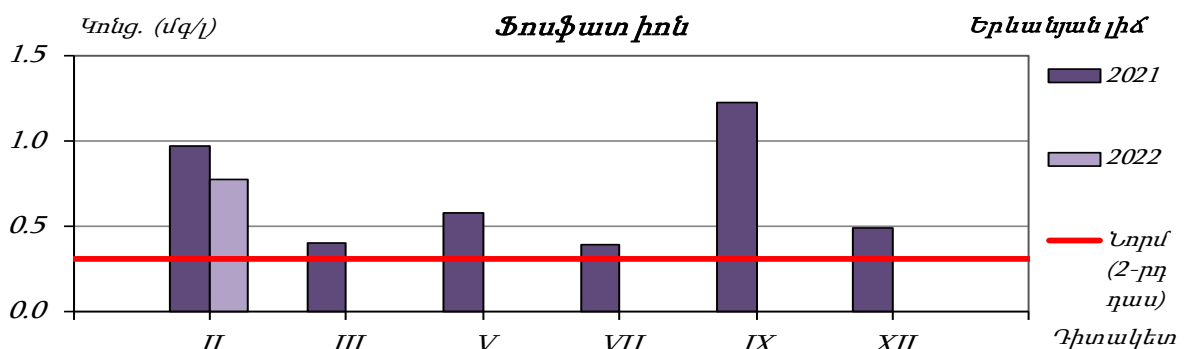
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը. մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, հունվարի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Փետրվարի 28-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Մարտի 31-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	102.3	19	135.9	26	170.4	32
Արփի լիճ	105	20.0	19	21.0	20	23.0	22
Ագատ	70	25.33	36	30.53	44	35.11	50
Ապարան	91	14.75	16	15.50	17	18.20	20
Մարմարիկ	24	2.23	9	2.38	10	2.83	12

Ջրամբարների ջրի որակ

Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը փետրվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 84. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 85. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրի որակը 2022թ. 1-ին եռամսյակում

Փետրվար

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Երևանյան լիճ ջրամբար (112)	Ամբարտակի մոտ	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
		Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		Ամոնիում իոն	5-րդ	

3. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Սևանա լճի ափամերձ տարածքների մաքրման աշխատանքների ուսումնասիրություն

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2021 թվականի դեկտեմբերի 30-ին ներկայացված կատարողական ակտում ներկայացված է 2021 թվականի նոյեմբերի 15-ից մինչև դեկտեմբերի 30-ը կատարված աշխատանքների արդյունքները: Աշխատանքներն իրականացվել են Մարտունու մասնաճյուղի Վարդենիկ տեղամասում:

Ակտում նշված էր, որ մաքրվել էր 5.3հա տարածք, որտեղից դուրս էր բերվել 19.6խմ փայտանյութ:

Իրականացվել է մաքրված տարածքի անօդաչու թռչող սարքով օդալուսանկարահանում: Արդյունքում ստացված օրթոֆոտոհատակագծի վրա հաշվարկվել է մաքրված տարածքի մակերեսը:

Պարզվել է, որ մաքրված տարածքը կազմում է 4.89 հա, որից 0.71հա մաքրվել է 1901.5մ նիշից բարձր տարածքներում: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ֆինանսավորումը նախատեսված է վերը նշված նիշից ցածր տարածքները մաքրելու համար, ապա հնարավոր չէ այդ տարածքը ընդգրկել պլանային մաքրվող մակերեսի մեջ: Փաստացի պահանջվող տարածքից մաքրվել է 4.18հա:

Բացի դա կատարողական ակտում ներկայացված փայտանյութի ծավալը նույնպես չի համապատասխանում «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից ներկայացված մաքրման ենթակա տարածքից դուրս բերված փայտանյութի հանձման-ընդունման ակտում նշված ծավալին՝ 98խմ ջախ:

Համաձայն ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 2013թվականի մայիսի 6-ի N 80-Ն հրամանի ջախի խտացված խմ ստանալու համար կիրառվում է 0.45 գործակիցը, որը կիրառելու դեպքում ստացվում է 44.1խմ:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի հատատեղերի ուսումնասիրություն

Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ կատարվեցին «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Մարտունու մասնաճյուղի «Վարդենիկ» և «Ծովինար» տեղամասերի համապատասխան քառակուսիներում:

«Վարդենիկ» տեղամաս

Համաձայն հաշվեգնահատման ցուցակի՝ հաշվառվել է ընդհանուր քանակությամբ 343 ծառ՝ 121 հատ սոճի, 222 հատ բարդի և թփեր՝ 822,759 խիտ խմ. ընդհանուր ծավալով, որից 72,53 խիտ խմ. շինափայտ: Ուսումնասիրության արդյունքներից պարզվել է, որ 3-րդ պահաբաժնի 12-րդ քառակուսում, ինչպես նաև 3-րդ պահաբաժնի 13-րդ քառակուսում ընտրանքային կարգով կատարված ստուգիչ չափումների արդյունքները ցույց տվեցին, որ առկա էին ծառեր, որոնց համարակալումներն ու տրամագծերը չէին համապատասխանում ներկայացված քառակուսու հաշվեգնահատման ցուցակում նշված տրամագծերին, առաջարկվեց դրանք շտկել և ներկայացնել լրամշակված հաշվեգնահատման ցուցակներ:

Աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրության ընթացքում պարզվեց նաև, որ ծառերի համարակալումները արմատավզիկին տեղադրելու փոխարեն տեղադրված էին ծառերի բնի միջին բարձրության վրա, համարակալող պատասխանատուները նշեցին, որ համարակալումների այդ տարբերակն ընտրվել է այն պատճառով, որ հակառակ դեպքում ծառերին հարակից խոտածածկ խիտ շերտի պատճառով այդ համարակալումները կլինեին դժվարամատչելի:

Աշխատանքային խմբի կողմից 4-րդ պահաբաժնի 24-րդ և 25-րդ քառակուսիներում՝ տեղում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ հնարավոր չէր իրականացնել, քանի որ վերոնշյալ քառակուսիներում մաքրման աշխատանքներն արդեն իսկ իրականացվել էին,

մաքրված տարածքներում առկա էին միայն ցախ և ճյուղերի կուտակումներ, իսկ վերոնշյալ ուսումնասիրություններն իրականացնելու ժամանակ՝ նույն պահաբաժնի 26-րդ քառակուսում ընթանում էին մաքրման աշխատանքներ, ուստի այնտեղ նույնպես հնարավոր չէր իրականացնել անհրաժեշտ ուսումնասիրություններ:

«Ծովինար» տեղամաս

Համաձայն հաշվեգնահատման ցուցակի՝ հաշվառվել է սոճի տեսակի 1 ծառ, ինչպես նաև թփեր՝ 391,24 խիտ խմ. ընդհանուր ծավալով, որից 0,14 խմ. շինափայտ:

Ուսումնասիրության արդյունքներից պարզվել է, որ 1-ին պահաբաժնի 11-րդ և 3-րդ պահաբաժնի 41-րդ քառակուսիներում ընտրանքային կարգով կատարված ստուգիչ չափումների արդյունքները հիմնականում համապատասխանում են կազմված հատատեղերի անձնագրերով ներկայացված ծավալային ցուցանիշներին: Տեղամասի 1-ին պահաբաժնի 5-րդ և 1-ին պահաբաժնի 18-րդ քառակուսիներում տեղում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ իրականացնելն անհնար էր, քանի որ հաշվառված թփերը և կոճղաշիվային բարդիները գտնվում էին անմիջապես ավիին կից և ձյան ու սառույցի պատճառով անանցանելի էին, ուստի աշխատանքային խմբի կողմից դրանք անհնար էր ուսումնասիրել:

Աշխատանքային խմբի կողմից առաջարկվեց 3-րդ պահաբաժնի 42-րդ քառակուսու հատատեղի անձնագրում նշված մեկ ծառի համար կազմել հաշվեգնահատման ցուցակ, քանի որ առհասարակ անկախ հաշվառված ծառերի քանակից տվյալ դեպքում հատատեղի անձնագրի հետ մեկտեղ անհրաժեշտ է ներկայացնել հատման ենթակա ծառի հաշվեգնահատման ցուցակ:

Աշխատանքային խմբի կողմից առաջարկվեց հաշվեգնահատման ցուցակներում և հատատեղերի անձնագրերում նշել նաև պահաբաժինների քառակուսիների հատվածները (անտառամասերը), և վեջինիս արտացոլել նաև անտառահատման տոմսերում:

Անտառպահպանություն

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ում իրականացրել են պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ, ինչի ընթացքում դաշտային աշխատանքներն իրականացնող խմբի կողմից վեր են հանվել նկատված խնդիրները, տրվել են համապատասխան առաջարկություններ:

Դաշտային ուսումնասիրությունների համար հիմք են հանդիսացել 2020թ սեպտեմբեր և 2021 թ սեպտեմբեր ընկած ժամանակահատվածում արբանյակային պատկերների համադրման և վերծանման արդյունքում ստացված անտառածածկ տարածքների փոփոխության նախնական տվյալները: Դաշտային ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ են իրականացվել ըստ փոփոխության օջախների հետևյալ տեղամասերում

Բողաքար արգելավայրի հարակից Այգեձոր խաչմերուկի 38° 58' 52.9856'' N, 46° 12' 35.0712'' E կոորդինատով տարածքում (համայնքային հողերում) հայտնաբերվել է կաղնի, ընկուզենի և հացենի տեսակի 10-26 սմ տրամագծով հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էին համարակալումները, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

Ուսումնասիրվել է Շիկահող պետ արգելոց մասնաճյուղի 6-րդ պահաբաժնում, «Գրիգորի» բլուր, անվամբ տարածքում 39° 02' 47.3276'' N, 46° 31' 43.54014'' E կոորդինատներով, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կար նոր ռազմավարական նշանակության կառուցված 1,2 կմ երկարությամբ ճանապարհ: Այդ աշխատանքների արդյունքում, արմատախիլ են արվել և ոչնչացվել են մոտ 560-600հատ ըստ հաշվեգնահատման ցուցակի 32

թիվի, 52 հացի, 96 կաղնի և 377 բոխի ծառեր ընդհանուր 284,4257 խմ ծավալով, որը ընդգրկում է մոտ 1,8 հա տարածք: Դաշտային ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվեց, որ արմատախիլ արված ծառերի մի մասը մնացել էր ճանապարհի հողի շերտի տակ, իսկ մյուս մասը թափված էր ճանապարհի կողքերում: Ըստ «Շիկահող» պետական արգելոցի աշխատակիցների բնափայտի մթերում չեն իրականացրել:

Ուսումնասիրվել է «Շիկահող» պետական արգելոց տեղամասի 6-րդ պ/բ-ի «Վարդանասար» տանող ճանապարհի «Կուճի» թալա տեղամասը, որտեղ ՊՆ-ի կողմից իրականացվել է ռազմավարական նշանակության նոր ճանապարհի կառուցման և նորոգման աշխատանքներ դեպի Մթնածորի «Մանալու տեղամասը»: Ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակի հատման են նշանակվել թվով 1181

(բոխի 886, հացենի 41, թիկի 74, կաղնի 180) տեսակի ծառեր ընդհանուր 570 խմ ծավալով:

Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ տվյալ վայրը հատատեղ է, որը շահագործվել է թերի, իսկ փայտանյութը տեղում է: Անտառահատման տոմսը բացակայում է (Կորդ.) N 39 ° 1.35 E 46 ° 12.479

Ուսումնասիրվել է «Շիկահող» պետական արգելոց տեղամասի 6-րդ պ/բ-ի «Վարդանասար» կոչվող տարածքի վերին հատվածը: Որտեղ ՊՆ-ի կողմից ռազմավարական նպատակով իրականացվել է ճանապարհի նորոգում և լայնացում: Ըստ հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակի հատման են նշանակվել թվով 328 (բոխի 216, հացենի 2,

թիկի 26, կաղնի 84) տեսակի ծառեր ընդհանուր 343,3465 խմ ծավալով: Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ հատատեղում իրականացվել է ճանապարհի նորոգման և լայնացման աշխատանքներ, իսկ փայտանյութը տեղում է: Անտառահատման տոմսը բացակայում է:

(Կորդ.) N 39 ° 1.221, N 39 ° 1.252, N 39 ° 1.245, N 39 ° 1.182

E 46 ° 30.946, E 46 ° 30.981, E 46 ° 30.862, E 46 ° 30.795

N 39 ° 1.257, N 39 ° 1.248

E 46 ° 30.738, E 46 ° 30.721

Ուսումնասիրվել է «Շիկահող» պետական արգելոց տեղամասի 6-րդ պ/բ-ում «Վարդանասար» տանոց ճանապարհի «Կուճի» թալա տեղամասից մինչև «Ասաղուլի» քար հատվածը: Որտեղ ՊՆ-ի կողմից ռազմավարական նպատակով իրականացվել է ճանապարհի լայնացում և հարթեցման ածխատանքներ: Ըստ Հատատեղի հաշվեգնահատման ցուցակի հատման են նշանակվել թվով 1062 (բոխի 897, հացենի 26, թիկի 19, կաղնի 120) տեսակի ծառեր ընդհանուր 592,1372 խմ ծավալով: Դաշտային ուսումնասիրություններից պարզվեց, որ հատատեղում իրականացվել է ռազմավարական ճանապարհի լայնացման և հարթեցման աշխատանքներ, իսկ փայտանյութը տեղում է: Անտառահատման տոմսը բացակայում է:

(Կորդ.) N 39 ° 1.144, N 39 ° 0.772, N 39 ° 0.552, N 39 ° 0.554

E 46 ° 30.654, E 46 ° 30.442, E 46 ° 30.584, E 46 ° 30.588

N 39 ° 0.339, N 39 ° 0.329

E 46 ° 30.763, E 46 ° 30.77

Արևիք ազգային պարկի և Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր ՓԲԸ -ի միջև կնքաց N1 պայմանագրի Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր ՓԲԸ կողմից իրականացվել է 39° 02' 54.8473'' N, 46° 31' 32.2332'' E կոորդինատներով տարածքում հողային աշխատանքներ: Դաշտային ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ կատարված հողային աշխատանքները կատարել են էլեկտրական հենասյունների տեղադրման համար որի արդյունքում վնասվել են ծառեր:

Արևիք ազգային պարկի և Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր ՓԲԸ -ի միջև կնքաց N1 պայմանագրի Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր ՓԲԸ կողմից 39° 58' 40.0353'' N, 46° 11' 35.9901'' E կոորդինատներով տարածքում իրականացվել է ճանապարհի մաքրման և բարձրավոլտ

էլեկտրացանցերի հենասյունների համար հողային աշխատանքներ: Դաշտային ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց որ կատարված հողային աշխատանքների արդյունքում վնասվել և արմատախիլ են արվել տարբեր տեսակի ծառեր:

Շիկահող պետական արգելավայրի Սոսիների պուրակի հարակից տարածքում Ներքին Հանդ գյուղի մոտ $39^{\circ} 02' 54.8473''$ N, $46^{\circ} 31' 32.2332''$ E կորդինատներով առկա էին ցցաչոր սոսիներ որոնց փչակներում առկա էին հրդեհի հետքեր և կենցաղային աղբի մնացորդներ:

«Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց» ՊՈԱԿ-ի անտառպահպանության ուսումնասիրություններ

«Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց ՊՈԱԿ-ի բոլոր 4 տեղամասերում անտառների պահպանության ուսումնասիրության ընթացքում անտառխախտման դեպքեր չեն հայտնաբերվել: Արգելոց մտնող բոլոր ճանապարհներին առկա էին ուղեփակոցներ և իրականացվում էր շուրջօրյա հերթապահություն: Արգելոցի, ինչպես նաև արգելոցին հարող տարածքները զերծ էին աղբոտումից և սանիտարական վիճակի վերահսկողությունը նույնպես գտնվում էր բարձր մակարդակի վրա: Դժվարահասանելի վայրերում վերահսկողությունն իրականացվում է ամենագնաց մեքենաների և ձիերի միջոցով: Առկա է անտառային տարածքներ տանող հասանելի ճանապարհային ցանց: Արգելոցում իրականացվում է հակահրդեհային անվտանգության անհրաժեշտ միջոցառումներ՝ առկա են հրշեջ մեքենաներ և շուրջօրյա հերթապահություն, ինչպես նաև մշտական կապ Արտակարգ իրավիճակների նախարարության և մերձակա համայնքների ղեկավարների հետ:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

- 2021թ.-ի ընթացքում «Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ում կազմվել է թվով 2 հատ անտառխախտման արձանագրություն, ընդհանուր 19 հատ ծառերի համար: Մեր կողմից ուսումնասիրվել են նշված երկու անտառխախտման արձանագրությունների տեղամասերը:

«Արևիք» մասնաճյուղում ուսումնասիրվել է՝ Մեղրի-Կապան ավտոմայրուղու 18-րդ կմ-ի վրա, ճանապարհից դեպի աջ Մեղրի գետի աջ և ձախ ափերին գտնվող անտառխախտումը (Կորդ.) N $39^{\circ} 00.37$ N $39^{\circ} 00.36$

E $46^{\circ} 12.29$ E $46^{\circ} 12.27$

Ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվեց, որ «Արևիք» մասնաճյուղում անտառխախտման արձանագրության կազմած վայրը գտնվում է Մեղրի-Կապան ավտոմայրուղու 18-րդ կմ-ի ճանապարհից դեպի աջ Մեղրի գետի աջ և ձախ մասերում, կային հատված 2 կաղնի մեկ բոխի և 2 ուռենի տեսակի ծառեր, որոնցից մեկ վրա առկա էր համարակալում, պիտակավորման և մուրճի կնիքի հետքեր առկա չէին:

Համաձայն «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց ՊՈԱԿ-ի կողմից ներկայացված տեղեկության արգելոցի տարածքում 2021թ.վականի ընթացքում գրանցվել է 1 -հատ անտառխախտման արձանագրություն և 3-հատ հրդեհի դեպքեր:

«Խաչաձոր» տեղամասի տարածքում, ըստ N03/64 արձանագրության 08.10.2021թ.-ին հայտնաբերվել է թվով 17 հատ թեղի տեսակի հատված ծառեր:

Մթերված ոչ արտադրական նպատակով անվճար թափուկի բացթողման վայրերի ուսումնասիրություն

2021թ.-ի համար «Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի «Արևիք» մասնաձյուղում նախատեսվել է ընդհանուր 244 խմ թափուկ փայտանյութի մթերում, որից Արևիք ազգային պարկ տեղամասում 184խմ, Բողաքար պետական արգելավայր տեղամասում 60խմ:

Դաշտային ուսումնասիրություններ են կատարվել Բողաքարի արգելավայրում $38^{\circ} 58' 40.3489''$ N $46^{\circ} 11' 35.9570''$ E և $38^{\circ} 59' 17.8659''$ N $46^{\circ} 10' 57.4165''$ E կոորդինատներով տարածքներում և խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

ՀՀ անտառներում ասեղնատերևավոր մոնոկուլտուրաների ուսումնասիրություններ

Ուսումնասիրվել է 18 անտառտնտեսությունների նախկին անտառկարավարման պլաններնում նկարագրված անտառածածկ մակերեսի և պաշարի բաշխվածությունն ըստ ասեղնատերև տնկարկների տվյալների:

Արբանյակային (Sentinel-2) վերլուծության արդյունքում, որպես ասեղնատերև տնկարկներ հաշվարկվել է այն անտառամասերի մակերեսը, որտեղ ասեղնատերևների մոնոկուլտուրաներ են:

Կան անտառամասեր, որտեղ սոճին չի կազմում տվյալ տարածքի գլխավոր ծառատեսակը, սակայն կառավարման պլանում նշված է այդպես, ինչպես նաև մի շարք այլ անհամապատասխանություններ:

Աղյուսակ 16. Անտառների մակերեսն ըստ ասեղնատերև տնկարկների տվյալների

N	Անտառտնտեսություն	Ըստ անտառկառավարման պլանի	Ըստ անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզի	Ըստ Sentinel 2 արբանյակային պատկերից ստացած արդյունքների	Եզրակացություն
1	Դսեղ (նախկին)	15.9 հա	21 հա	11.1 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 12 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 6-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 6 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 8.9 հա: 6 անտառամասում ծառատեսակը նշված է սոճի, սակայն գերակշռող են յայնատերև անտառները:
2	Իջևան	174.6 հա	182.6 հա	8.6 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 29 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 18-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 18 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 49,6 հա: 1 անտառամասում ծառատեսակը նշված չէ, որում առկա է մոտ 3 հա սոճու անտառ:
3	Լալվարի (նախկին)	179.6 հա	206.7 հա	122.5 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 130 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 25-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 25 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 31,9 հա: 4 անտառամասում ծառատեսակը նշված է կաղնի, 1-ում հացենի, սակայն գերակշռող են սոճու տնկարկները: Եվս մեկ անտառամասում ծառատեսակը նշված չէ, որի մակերեսի մեծ մասը սոճուտներ են:
4	Կապան	167 հա	39.7 հա	11.84 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 43 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 11-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 11 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 14 հա: 1 անտառամասում ծառատեսակը նշված է կաղնի, սակայն գերակշռող են սոճու տնկարկները: Եվս մեկ անտառամասում ծառատեսակը նշված չէ, որի մակերեսի մեծ մասը սոճուտներ են:
5	Ճամբարակ	400 հա	774.8 հա	193.3 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 113 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 15-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 15 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 91 հա: 1 անտառամասում ծառատեսակը նշված է կաղնի, սակայն գերակշռող են սոճու անտառները:

N	Անտառտնտեսություն	Ըստ անտառկառավարման պլանի	Ըստ անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզի	Ըստ Sentinel 2 արբանյակային պատկերից ստացած արդյունքների	Եզրակացություն
6	Զիլիզա	39.1 հա	45.7 հա	32.1 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 56 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 2-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 2 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 4,44 հա:
7	Սիսիան	225 հա	708 հա	63.7 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 225 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 89-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 17 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 410.9 հա: 9 անտառամասում ծառատեսակը նշված է սոճի, սակայն սոճուտները կազմում են տվյալ անտառամասերի տարածքի 5-ից 20 %-ը:
8	Սյունիք	194.5 հա	270 հա	135.47 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 181 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, բոլորն էլ համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Սյունիքի անտառտնտեսության կառավարման պլանի հետ համեմատելիս անտառամասերում նշված սոճենին հայտնաբերվել է բոլոր նշված տարածքներում, սակայն ոչ բոլորում որպես գլխավոր ծառատեսակ:
9	Ստեփանավանի	1141.7 հա	1271.2 հա	686.1 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 537 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 13-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 13 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 39,5 հա: 1 անտառամասում ծառատեսակը նշված է կաղնի, սակայն գերակշռող են սոճու տնկարկները:
10	Վայոց Ձոր	167 հա	257.3 հա	131 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 182 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 17-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 17 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 30,4 հա: 2 անտառամասում ծառատեսակը նշված է սոճի, սակայն գերակշռող են լայնատերև անտառները, իսկ սոճիները կազմում են մակերեսի 10-15 %-ը
11	Գուգարք (ներկայիս Վանաձոր)	2244.9 հա	5486.4 հա	899.5 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 1264 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 619-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 619 անտառամասերի

N	Անտառտնտեսություն	Ըստ անտառկառավարման պլանի	Ըստ անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզի	Ըստ Sentinel 2 արբանյակային պատկերից ստացած արդյունքների	Եզրակացություն
					ընդհանուր մակերեսը կազմում է 3398,6 հա: 5 անտառամասում ծառատեսակը նշված է ակացիա, 3-ում կեչի, 8-ում կաղնի, 4-ում բոխի, 3-ում խնձորենի, 3-ում հացենի, 1-ում դաժի, սակայն գերակշռող են սոճու անտառները: Եվս 13 անտառամասում ծառատեսակը նշված չէ, որի մակերեսի մեծ մասը սոճուներ են:
12	Տաշիր	1963.6 հա	3063.4 հա	1161.2 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 859 անտառամասերում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 77-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 77 անտառամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 431,2 հա: 9 անտառամասում ծառատեսակը նշված է կաղնի, 4-ում խնձորենի, 1-ում տանձենի, 1-ում թխկի, 1-ում բարդի, սակայն գերակշռող են սոճու անտառները: Եվս մեկ անտառամասում ծառատեսակը նշված չէ, որի մակերեսի մեծ մասը սոճուներ են:
13	Նոյեմբերյան	345 հա	352 հա	125.5 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 274 անտառհատվածներում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 117-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 117 անտառհատվածների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 154,9 հա:
14	Արծվաբերդի	163 հա	169.2 հա	23 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 130 անտառհատվածներում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 80-ը չի համապատասխանում ստացված տվյալների հետ: Նշված 80 անտառհատվածների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 113 հա:
15	Սևքար	29 հա	30.5 հա	10 հա	Անտառտնտեսության թվայնացված քարտեզում թվով 14 անտառհատվածներում ծառատեսակը նշված է սոճի, որից 7-ը չի համապատասխանում իմ ստացված տվյալների հետ: Նշված 7 անտառհատվածների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 13.6 հա:
16	Գյումրի*			607.54 հա	
17	Հրազդան*			55 հա	
18	Արագածոտն*			500 հա	

*- Գյումրու, Հրազդանի և Արագածոտնի անտառտնտեսության մասնաճյուղերին, ապա քանի որ այս անտառտնտեսությունները չունենին նախկին կառավարման պլաններ և հնարավոր չէր համեմատություններ անել միայն ներկայացվում է արբանյակային պատկերներով ստացված սոճուների մակերեսը kmz. ֆորմատով ֆայլերով, որպեսզի հնարավոր լինի ուսումնասիրել դրանց գտնվելու վայրերը:

Անտառային հրդեհներ

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կողմից տրամադրված տեղեկատվության հրդեհը սկսվել է 2021թ. սեպտեմբերի 15-ին «Արևիք» ազգային պարկի 10-րդ պահաբաժնում, ինտենսիվ այրվելով և քամիների հետևանքով հրդեհը տեղափոխվել է 8-րդ պահաբաժին, այրելով չոր խոտածածկույթը, քամատապալ և ցցաչոր ծառեր, թփեր:

Հրդեհը տարածվել է մոտ 713 հեկտարի վրա, որտեղ այրվել են չոր խոտածածկույթը, թփեր և կիսաթփեր, քամատապալ և ցցաչոր: Հրդեհը հիմնականում այրել է կանգուն սաղարթախիտ գիհիները, որոնք տարածքի հիմնական ծառատեսակն է, իսկ կանգուն կաղնիները և թխկիները ջերմահարվել են:

Ըստ նախնական անտառշինության նախագծերի հրդեհված տարածքների նկարագիրը հետևյալն է. ծառակազմը 10գ+կ+թ, տարածքը 70-ից 110 տարեկան, լրիվությունը 0,2-ից մինչև 0,6: Հրդեհված տարածքում փայտանյութի պաշարը ըստ ծառատեսակների մոտավորապես հետևյալն է՝ գիհի-578խմ, կաղնի-219խմ, թխկի-25խմ և նոսրուտներ-59 խմ ծավալներով: Հրդեհի տարածման հիմնական պատճառը եղել են ուժեղ քամիները:

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից (Sentinel2) արբանյակային պատկերների վերծանման արդյունքում «Արևիք» ազգային պարկում բռնկված հրդեհի տարածքը կազմել է 713,67 հա:

2021թվականի ընթացքում **Խոսրովի պետական արգելոցի** տարածքում գրանցվել է հրդեհի 3 դեպք՝

Ըստ արգելոցի «Գառնի» տեղամասում 24.08.2021թ. -ին կայծակի հետևանքով բռնկվել է հրդեհ, որի արդյունքում այրվել է 1,6 հա տարածք: Տվյալ տարածքում «ՀՄԿ» ՊՈԱԿ-ի կողմից ԱԹՄ-ով իրականացված օդալուսանկարահանումից պարզ է դարձել, որ այրված տարածքի մակերեսը կազմում է 3.94 հա:

«Կաքավաբերդ» տեղամասի Դարբանդ տարածքում բռնկված հրդեհից այրվել է 300քմ. տարածք: Հրդեհի առաջացման պատճառը մնացել է անհայտ:

«Խաչաձոր» տեղամասում 28.06.2021թ.-ին կայծակի հետևանքով բռնկվել է հրդեհ, որը մարվել է 02.07.2021թ.-ին: Հրդեհի հետևանքով այրվել է մոտ 3500-4000քմ տարածք

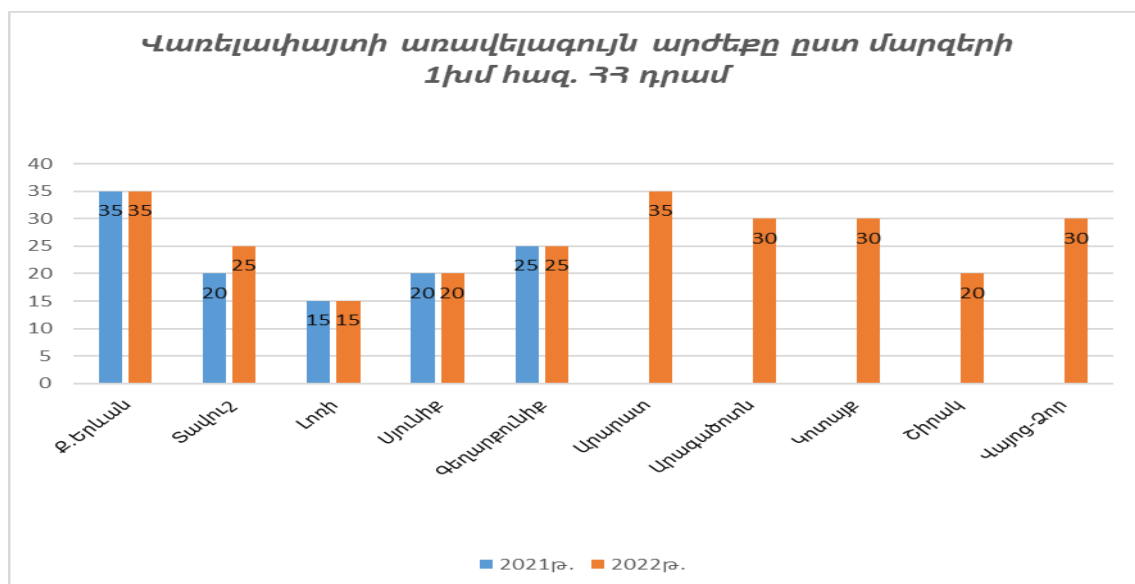
Աղյուսակ 17. Մարզերում և Երևանում ուսումնասիրված վառելափայտի, տախտակի, մանրատախտակի, գերանի և ածուխի շուկայական արժեքները.

Քաղաք/Մարզ	Վառելափայտ, 1խմ, դրամ	Տախտակ, 1խմ, դրամ	Մանրատախտակ, 1քմ, դրամ	Գերան, 1խմ, դրամ	Ածուխ, 1կգ, դրամ
Երևան	30.000-35.000	ներմուծված սոճենի- 170.000- 190.000			500-700
Տավուշ	20.000-25.000	ներմուծված սոճենի- 180.000- 190.000 գերան սոճենի- 40.000- 55.000		սոճենի 40.000- 55.000դրամ հաճարենի- 45.000- 60.000 կաղնի- 70.000- 80.000	
Սյունիք	20.000-25.000	ներմուծված սոճենի- 180.000- 190.000			300-350
Գեղարքունիք	20.000-25.000	ներմուծված սոճենի- 180.000- 200.000 տեղական բարդի- 60.000-65.000		հաճարենի 50.000դրամ կաղնի 70.000	300-400
Լոռի	15.000-20.000	ներմուծված սոճենի- 180.000- 190.000	տեղական հացենի- 7.000		400-500
Վայոց ձոր	25.000-30.000	ներմուծված սոճենի- 190.000- 200.000 դրամ տեղական՝ ընկուզենի 200.000- 500.000		30.000	400-500
Արարատ	30.000-35.000	ներմուծված սոճենի-		ընկուզենի 225.000	300-400

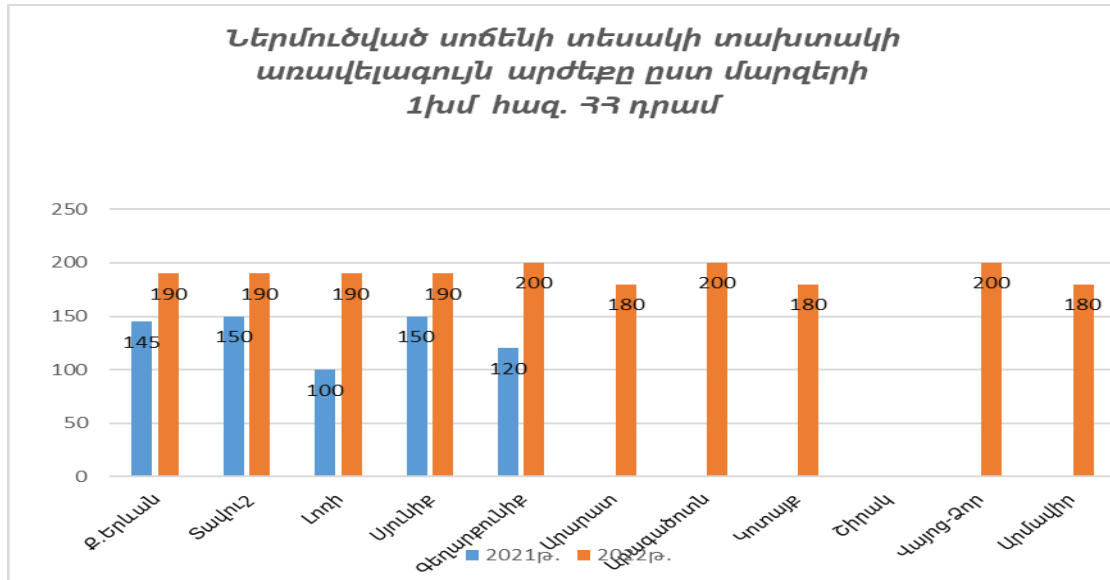
Քաղաք/Մարզ	Վառելափայտ, 1խմ, դրամ	Տախտակ, 1խմ, դրամ	Մանրատախտակ, 1քմ, դրամ	Գերան, 1խմ, դրամ	Ածուխ, 1կգ, դրամ
		175.000- 180.000			
Արմավիր	30.000-35.000	ներմուծված սոճենի- 175.000- 180.000		բարդի 70.000	300-400
Կոտայք	25.000-30.000	ներմուծված սոճենի- 175.000- 180.000			300-400
Արագածոտն	25.000-30.000	ներմուծված սոճենի- 180.000- 200.000			300-400

Ինչպես երևում է ստորև ներկայացված գրաֆիկներից վառելափայտի և փայտածուխի արժեքները համեմատած նախորդ տարվա արժեքների հետ նույնն է մնացել, սակայն աճել է ներմուծված սոճենի ծառատեսակի տախտակի արժեքը մոտ 30 %-ով:

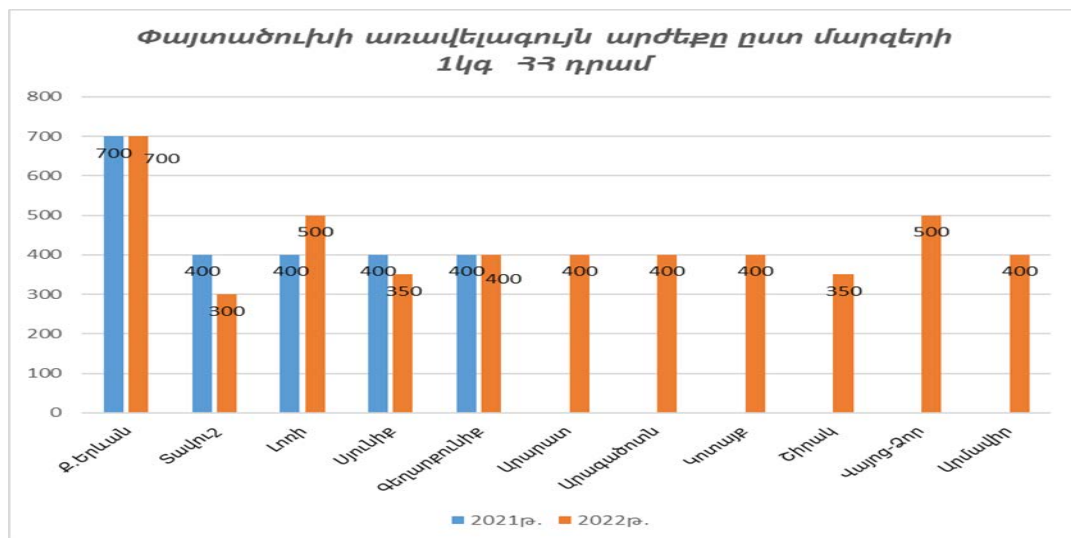
Գծապատկեր 86. Վառելափայտի առավելագույն արժեքն ըստ մարզերի

Գծապատկեր 87. Ներմուծված սոճենի տեսակի տախտակի առավելագույն արժեքն ըստ մարզերի

Գծապատկեր 88. Փայտախուխի առավելագույն արժեքն ըստ մարզերի

Ըստ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից սահմանված գնացուցակի՝ կաղնի, հացենի, լորենի, հաճարենի, բոխի և այլ ծառատեսակների վառելափայտի գինը ներքին պահեստում կազմում է 18.000 դրամ՝ առանց ԱԱՀ-ի: Միայն սոճենի, թխկի և թեղի ծառատեսակների վառելափայտն է, որ գնահատվել է 12.000 դրամ (առանց ԱԱՀ-ի), սակայն նշված տեսակների վառելափայտի քանակը շուկայում բացակայում է:

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում բոլոր ծառատեսակների վառելափայտի արժեքը կազմում է 21.600 դրամ (ներառյալ ԱԱՀ) ներքին պահեստում: Սակայն ազգային պարկից վաճառվող վառելափայտի ծավալները չնչին են:

Վերը նշված թվերի վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ վերավաճառողի կողմից օրինական կերպով ձեռք բերված վառելափայտի նվազագույնը արժեքը (բոլոր հարկերը ներառյալ) կազմում է 21.600 դրամ:

Շուկայի վերլուծության արդյունքում պարզվել է նաև, որ Տավուշի, Գեղարքունիքի, Լոռիի և Սյունիքի մարզերի (որտեղ և գտնվում են անտառների մեծ

մասը) վառելափայտի վաճառքի կետերում (վերավաճառք) այն վաճառվում է 15.000-ից 25.000 դրամով, ինչը և կասկածի տեղիք է տալիս դրանց ձեռքբերման օրինականության վերաբերյալ:

Ինչ վերաբերում է փայտածուխին, ապա հայտնի է, որ միջինում 1մ3 բոխու փայտից ստացվում է 190 կգ փայտածուխ: Մարզերում 1 կգ-ի գինը սկսվում է 300 դրամից, իսկ առավելագույն արժեքը դիտվում է Երևան քաղաքում:

Գերանի գների վերլուծությունից պարզ է դարձել, որ տեղական հաճաբենու գերանը վաճառվում է 50000 հազար դրամի սահմաններում, (ըստ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի հաստատված գնացուցակի ներքին պահեստում 1-ին տեսակի հաճաբենու գերանի 1մ3-ի գինը կազմում է 46.000 դրամ՝ առանց ԱԱՀ): Այս պարագայում նույնպես պարզ է դառնում, որ արժեքներն ակնհայտ ցածր են օրինական ճանապարհով ձեռք բերված գերանի արժեքներից:

Ուսումնասիրությունն իրականացվել է վաճառակետեր այցելելու, հեռախոսով անանուն հարցումներ կատարելու և կայքերի միջոցով:

Հավելված 1

Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար

	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	-2.2-2.3	+0.8+1.9	+2.7+3.5	-5.6-6.9	-0.9-2.0	+1.4+1.5	-2.1-3.1	+0.1+2.1	-2.5-2.8	+1.0+1.8
Արագածոտնի ի լեռներ	-7.5-7.9	-0.7+1.1	-4.0	-11.8-12.5	-4.9-7.1	+0.4+1.9	-8.5-10.1	-0.1-1.9	-4.9-7.1	-8.5-10.1
Արագածոտնի նախալեռներ ը	-1.9-5.4	+0.2+1.7	-2.0+3.1	-5.7-8.0	-0.9-3.4	+1.7+2.7	-2.5-6.6	-0.5+1.1	-2.2-6.1	+0.1+1.0
Արարատ	-1.4-1.9	+1.5+2.0	+4.0+4.5	-6.2-6.4	-1.3-1.4	+1.5+1.8	-0.9-2.6	+0.6+2.4	-2.1-3.5	+0.9+2.0
Արմավիր	-2.3	+1.2+2.0	+3.6	-7.3	-2.3	+0.6	-2.3	+1.8	-3.1	+1.4
Գեղարքունիք	-4.7-8.3	+0.0+1.1	-4.0+0.7	-7.8-14.2	-2.4-7.7	-0.1+4.3	-5.9-8.5	+1.5-1.8	-5.5-8.9	-1.0+2.6
Լոռի	-2.7+0.8	+1.0+2.0	+2.2+6.0	-3.3-7.7	0.0+3.3	+0.1+4.2	-0.5-4.5	+0.7-2.4	-0.4-3.6	-1.4+1.7
Կոտայք	-4.0-7.1	+0.5+1.2	-3.0+1.6	-7.5-11.3	-2.4-5.5	+0.9+1.4	-4.9-7.8	-0.3-0.7	-4.7-7.9	-0.1-0.4
Շիրակ	-7.0-10.8	-0.1+1.3	-3.0-6.0	-9.8-15.1	-4.7-10.1	+0.5+1.2	-8.3-10.8	+1.6-0.3	-8.1-11.6	-1.3+1.3
Սյունիքի հովիտներ	+1.3+2.4	+0.7+0.8	+7.2+8.4	-1.2-3.9	+3.7+4.4	+2.8	-0.3+1.5	+0.3-0.6	+0.4+1.3	-0.2+0.5
Սյունիքի նախալեռներ	+0.6-3.7	+0.8+1.5	+2.1+6.0	-3.5-9.0	-1.3+3.0	+3.0	-0.7-4.7	+0.1-0.1	-0.4-5.1	+0.2+0.9
Վայոց ձորի լեռներ	-7.0	+0.7	-2.0	-10.8	-4.6	+0.5	-8.1	-1.7	-8.3	-1.6
Վայոց ձորի նախալեռներ	-1.1	+1.4	+4.1	-4.7	-0.6	+1.0	-1.2	+1.0	-1.5	+1.7
Տավուշ	-0.2+3.5	+1.6+2.6	+5.9+8.4	-4.3+0.2	+2.6+5.4	+2.2+3.7	-1.5+0.7	0.0+0.9	-1.7+2.6	+0.6+1.5

Փետրվար

	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+3.4+4.5	-1.2-1.7	+8.3+10.0	-0.5-1.0	+5.6+6.6	+1.9+3.2	+0.6+2.2	-3.3-4.6	+3.9+4.7	-3.4-3.7
Արագածոտնի լեռներ	-3.8-5.2	-1.1-2.6	-0.2-1.1	-6.5-9.3	-1.6-2.5	+1.0+3.4	-6.5-7.9	-2.7-4.6	-3.1-5.3	-1.6-4.8
Արագածոտնի նախալեռներ	-1.1-3.5	-1.8-2.0	+2.2+8.2	-1.1-3.6	+1.2+5.5	+2.1+2.9	-3.9+0.9	-3.7-4.4	-0.5+4.2	-3.5-4.4
Արարատ	+3.9+5.9	-0.5-1.4	+8.8+11.1	-0.3+1.0	+6.5+7.9	+3.3+4.8	+1.0+3.2	-2.3-4.0	+4.3+6.5	-1.3-2.8
Արմավիր	+4.5	-0.9	+10.6	-0.5	+6.1	+4.3	+2.3	-2.0	+5.2	-1.0
Գեղարքունիք	-2.4-5.5	-0.3-2.9	+0.8+2.5	-5.8-9.1	0.0-2.6	+2.0+4.0	-5.4-8.6	-2.1-5.9	-1.7-5.2	-1.3-4.6
Լոռի	-2.2-4.2	-2.4-3.2	+2.1+4.4	-3.5-8.2	-0.3+2.4	+0.8+3.4	-2.6-6.5	-4.5-5.6	-2.3+1.0	-2.2-4.2
Կոտայք	-2.7+1.5	-1.3-2.1	+1.4+6.2	-1.9-7.0	-0.3+3.6	+2.2+4.2	-1.2-5.6	-2.8-4.1	-2.4+2.2	-1.3-3.4
Շիրակ	-1.3-6.5	-0.9-1.9	-1.9+3.8	-5.8-11.0	-3.8+0.8	+2.2+5.2	-3.8-9.3	-1.8-4.1	-0.9-6.5	-1.6-3.6
Սյունիքի հովիտներ	+6.9	-1.3	+11.8	+3.5	+6.4+10.0	+2.8+4.3	+1.2+3.6	-3.7-4.1	+7.0	-1.8
Սյունիքի նախալեռներ	-1.0+0.8	-1.9-2.0	+3.2+4.5	-2.9-4.8	+1.5+3.9	+2.8+3.1	-2.6-3.7	-3.8-4.8	-0.8+1.1	-2.2-2.6
Վայոց ձորի լեռներ	-4.2	-1.8	-0.1	-7.9	-1.9	+0.8	-7.0	-4.9	-3.8	-3.8
Վայոց ձորի նախալեռներ	+4.5	-1.1	+9.1	+0.5	+6.1	+2.9	+2.3	-3.2	+5.0	-2.8
Տավուշ	+0.2+3.9	-2.0-2.1	+5.5+8.5	-0.1-4.0	+2.5+5.7	+1.1+2.3	-2.8+1.6	-3.7-4.6	+0.8+4.3	-2.0-3.6

Մարտ

	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+3.4+4.5	-1.2-1.7	+8.3+10.0	-0.5-1.0	+5.6+6.6	+1.9+3.2	+0.6+2.2	-3.3-4.6	+3.9+4.7	-3.4-3.7
Արագածոտնի լեռներ	-3.8-5.2	-1.1-2.6	-0.2-1.1	-6.5-9.3	-1.6-2.5	+1.0+3.4	-6.5-7.9	-2.7-4.6	-3.1-5.3	-1.6-4.8
Արագածոտնի նախալեռներ	-1.1-3.5	-1.8-2.0	+2.2+8.2	-1.1-3.6	+1.2+5.5	+2.1+2.9	-3.9+0.9	-3.7-4.4	-0.5+4.2	-3.5-4.4
Արարատ	+3.9+5.9	-0.5-1.4	+8.8+11.1	-0.3+1.0	+6.5+7.9	+3.3+4.8	+1.0+3.2	-2.3-4.0	+4.3+6.5	-1.3-2.8
Արմավիր	+4.5	-0.9	+10.6	-0.5	+6.1	+4.3	+2.3	-2.0	+5.2	-1.0
Գեղարքունիք	-2.4-5.5	-0.3-2.9	+0.8+2.5	-5.8-9.1	0.0-2.6	+2.0+4.0	-5.4-8.6	-2.1-5.9	-1.7-5.2	-1.3-4.6
Լոռի	-2.2-4.2	-2.4-3.2	+2.1+4.4	-3.5-8.2	-0.3+2.4	+0.8+3.4	-2.6-6.5	-4.5-5.6	-2.3+1.0	-2.2-4.2
Կոտայք	-2.7+1.5	-1.3-2.1	+1.4+6.2	-1.9-7.0	-0.3+3.6	+2.2+4.2	-1.2-5.6	-2.8-4.1	-2.4+2.2	-1.3-3.4
Շիրակ	-1.3-6.5	-0.9-1.9	-1.9+3.8	-5.8-11.0	-3.8+0.8	+2.2+5.2	-3.8-9.3	-1.8-4.1	-0.9-6.5	-1.6-3.6
Մյունիքի հովիտներ	+6.9	-1.3	+11.8	+3.5	+6.4+10.0	+2.8+4.3	+1.2+3.6	-3.7-4.1	+7.0	-1.8
Մյունիքի նախալեռներ	-1.0+0.8	-1.9-2.0	+3.2+4.5	-2.9-4.8	+1.5+3.9	+2.8+3.1	-2.6-3.7	-3.8-4.8	-0.8+1.1	-2.2-2.6
Վայոց ձորի լեռներ	-4.2	-1.8	-0.1	-7.9	-1.9	+0.8	-7.0	-4.9	-3.8	-3.8
Վայոց ձորի նախալեռներ	+4.5	-1.1	+9.1	+0.5	+6.1	+2.9	+2.3	-3.2	+5.0	-2.8
Տավուշ	+0.2+3.9	-2.0-2.1	+5.5+8.5	-0.1-4.0	+2.5+5.7	+1.1+2.3	-2.8+1.6	-3.7-4.6	+0.8+4.3	-2.0-3.6

Հավելված 2

Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2022 թվականի 1-ին
եռամսյակում

Հունվար

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Մերձավան(37783) Զվարթնոց (37788)	31	+9	Մերձավան(37783) Զվարթնոց (37788)	18,22	-14
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	6,7,8	+8	Ապարան (37699)	18	-26
Արարատ	Արտաշատ (37871)	31	+10	Ուրցաձոր (37872)	21,22	-13
Արմավիր	Արմավիր (37787)	6,7,31	+8	Արմավիր (37787)	18,23	-14
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719) Մարտունի (808)	7,8	+7	Մասրիկ (37815)	15,18	-24
Լոռի	Օձուն (37627)	7	+17	Տաշիր (37618)	17,18	-18
Կոտայք	Եղվարդ (37792)	31	+5	Հրազդան (37792)	17,18	-22
Շիրակ	Արթիկ (37689)	8	+4	Աշոց (37609)	1	-28
Մյունիք	Կապան (37959)	7	+17	Միսիան (37897)	18	-24
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	31	+8	Ջերմուկ (37882)	18	-22
Տավուշ	Իջևան (37711)	7	+18	Դիլիջան (37706)	17,18	-13

Փետրվար

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը	Ամենացածր ջերմաստիճանը
------	-------------------------	------------------------

	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788)	25	+18	Զվարթնոց (37788)	7	-8
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	23,24	+16	Ապարան (37699)	8	-16
Արարատ	Արտաշատ (37871) Արարատ(37874)	24,27	+18	Արտաշատ (37871) Արարատ(37874)	6,8	-7
Արմավիր	Արմավիր (37787)	24,25,26	+18	Արմավիր (37787)	1,6,7	-8
Գեղարքունիք	Մասրիկ (37815) Գավառ(37801) Մարտունի (808)	25	+10	Մասրիկ (37815)	6	-17
Լոռի	Օձուն (37627)	24	+18	Տաշիր (37618)	12	-14
Կոտայք	Եղվարդ (37792)	24	+13	Ֆանտան (37791)	6	-15
Շիրակ	Գյումրի (37686)	25	+11	Աշոց (37609)	13	-21
Սյունիք	Մեղրի (37958)	24	+22	Սիսիան (37897)	6,12,20	-10
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	23,24	+16	Ջերմուկ (37882)	6	-18
Տավուշ	Բջնան (37711)	3	+18	Դիլիջան (37706)	12	-6

Մարզ

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)		Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	
ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց(37788)	31	ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց(37788)	31	ք. Երևան
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	30,31	Արագածո տն	Աշտարակ (37785)	30,31	Արագածոտն
Արարատ	Արարատ (37874)	31	Արարատ	Արարատ (37874)	31	Արարատ
Արմավիր	Արմավիր (37787)	31	Արմավիր	Արմավիր (37787)	31	Արմավիր
Գեղարքունիք	Մասրիկ (37815) Գավառ(37801) Շորժա(37802)	3,30	Գեղարքուն իք	Մասրիկ (37815) Գավառ(37801) Շորժա(37802)	3,30	Գեղարքունիք
Լոռի	Օձուն (37627)	31	Լոռի	Օձուն (37627)	31	Լոռի
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	31	Կոտայք	Եղվարդ (37786)	31	Կոտայք
Շիրակ	Գյումրի (37686)	31	Շիրակ	Գյումրի (37686)	31	Շիրակ
Սյունիք	Մեղրի (37958)	31	Սյունիք	Մեղրի (37958)	31	Սյունիք
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	31	Վայոց ձոր	Արենի (37875)	31	Վայոց ձոր
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626)	31	Տավուշ	Բազրատաշեն (37626)	31	Տավուշ

Գետերի ջրերի որակը 2022 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար 2022

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	ԹՔՊ, կալցիում, ՇԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, կալցիում, ՇԱԱ, ՀԼԱ, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետ թափման կետից ներքև (5)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		Սահմանի մոտ (7)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Ձորագետ	Գետաբերան (10)	-	2-րդ	2-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, կոբալտ, նատրիում, ՀԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ցինկ, մանգան, կալցիում, բերիլիում	4-րդ	
			Կադմիում, մոլիբդեն, սուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Շնող	2.5 կմ Թեղուտ գյուղից վերև (345)	ԹԿՊ ⁵ , կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, պղինձ, մանգան, կալցիում, նատրիում, ԸԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			ԸԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	3-րդ
			Նիտրատ իոն, մանգան	3-րդ	4-րդ
		Սահմանի մոտ (7)	Մոլիբդեն	4-րդ	
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, պղինձ, կոբալտ, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ցինկ, կադմիում, մոլիբդեն, կալցիում, բերիլիում	4-րդ	
			Մանգան, սուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	
	Շնող	2.5 կմ Թեղուտ գյուղից վերև (345)	Մոլիբդեն	4-րդ	4-րդ
		Գետաբերան (343)	Նիտրատ իոն, մանգան, կալցիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Ցինկ, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Բջևանից վերև (17)	ԹՔՊ, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Աղստև	2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	-	2-րդ	2-րդ
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		0.5 կմ գլ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, բոր	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Քասախ	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	ԹԿՊ5, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		Գետաբերան (47)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	5-րդ
			Վանադիում*	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	ԹԿՊ5, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում*	5-րդ	
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	ԹԿՊ5	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում*	5-րդ	
		9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Նիտրատ իոն, մանգան, կոբալտ, նատրիում, բոր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, կոբալտ, կալցիում, նատրիում, բոր, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում*	5-րդ	
		Գյ. Գեղանիստ (225)	Նիտրատ իոն, արսեն, կոբալտ, նատրիում, բոր, ՀԱԱ, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում	5-րդ	
	Մարմարիկ	Գետաբերան (58)	Երկաթ, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, կոբալտ, երկաթ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	ԹԿՊ, կոբալտ, երկաթ, ալյումին, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Բարիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, կալիում	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԹԿՊ, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, մանգան, ՇԱՍ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, նատրիում	4-րդ	
			Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Մոլիբդեն, կալցիում, ՇԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, ՇԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	ԹԿՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ՀԼԱ, ԿՉՆ*	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ՇԱԱ	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	ԹԶՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, մանգան	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Նիտրատ իոն, պղինձ, մոլիբդեն, մանգան, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		Սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, պղինձ, մոլիբդեն, մանգան, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Չորագետ	Գետաբերան (10)	-	2-րդ	2-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	Ամոնիում իոն, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, կալցիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ցինկ, բերիլիում	4-րդ	
			Պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Շնող	2.5 կմ Թեղուտ գյուղից վերև (345)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Պղինձ, բերիլիում	4-րդ	
			Մոլիբդեն, ԿՉՆ	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	ԹՔՊ, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	-	2-րդ	2-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Բարիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, ԿՉՆ	5-րդ	
		2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, կոբալտ, ալյումին, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, բարիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԿՉՆ	5-րդ	
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	ԹՔՊ, բարիում	3-րդ	3-րդ
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Քասախ	1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (47)	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
Մեան	Ջկնագետ	Գետաբերան (61)	ԹԲՊ, մանգան, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Սոլիբդեն	4-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ամոնիում իոն, մանգան, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում, ԿԶՆ	4-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, պղինձ, արսեն, նիկել, մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, բարիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ, ծարիր, ԿԶՆ	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Սոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԹԿՊ ₅ , ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն	5-րդ	
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, նատրիում, ծարիր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մոլիբդեն, վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Դիտակետերի տեղադրության ցանկ
Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիդլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բագարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Իլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամական	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Ջկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղիովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Ջառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Լանջագատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթն ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դերեղ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դերեղ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դերեղ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Իջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Իջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բագարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնազետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնազետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ- ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ- ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ- կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի- կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա- կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար- ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար- կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի- ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս- ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս- կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ- ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ- կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք- ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք- կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մոդելային- ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մոդելային- կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն- կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ- ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ- կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա- կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան- կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Հետազոտական մոնիթորինգի դիտակետերը

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Դեբեդ	369	Ալավերդի քաղաքից ներքև	39.69362	45.56768
	Դեբեդ	370	Նահատակ գետի թափման կետից ներքև	41.17802	44.86040
	Շնող	345	Ակունք	41.09733	44.86765
Արարատյան	Դարբ	348	Ակունք	39.68578	45.68348
	Դարբ	349	Գետաբերան	39.69362	45.56768
	Հերիեր	350	Ակունք	39.82404	45.54257
	Հերիեր	351	Գետաբերան	39.69232	45.52348
	Եղեգիս	352	Գետիկվանք գյուղից վերև	39.92165	45.50629
Հարավային	Որոտան	354	Վերին հոսանք	39.76651	45.73982
	Որոտան- Արփա ջրատար	353	Թունելի ելքից	39.78697	45.65795

Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Աղբյուր	2058	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.77667	44.96478
	Աղբյուր	2059	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.76917	44.98589
Ախուրյան	Հորատանցք	105	Արմավիրի մարզ, գյ. Եղեգնուտ	40.08589	44.16450
	Շատրվանող հորատանցք	108	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09361	44.27850
	Հորատանցք	152	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.10978	44.22892
	Հորատանցք	192	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.06047	44.20092
	Հորատանցք	198	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09372	44.27839
	Ջրհոր	199	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09381	44.27861
	Շատրվանող հորատանցք	1521	Արմավիրի մարզ, գյ. Գայ	40.08961	44.31008
	Հորատանցք	1533	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.05000	44.19025
	Հորատանցք	1537	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագածի	40.04811	44.17050
	Հորատանցք	1818	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.11019	44.23011
	Շատրվանող հորատանցք	2001	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09183	44.28011
	Շատրվանող հորատանցք	2002	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.12283	44.19239
	Հորատանցք	2018	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13225	44.18069
	Ջրհոր	2020	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.09044	44.25844
	Շատրվանող հորատանցք	2021	Արմավիրի մարզ, գյ. Ջրառատ	40.06867	44.27156
	Ջրհոր	2022	Արմավիրի մարզ, գյ. Լուսազյ.	40.09008	44.27119
	Հորատանցք	2024	Արմավիրի մարզ, գյ. Բամբակաշատ	40.09186	44.01733
	Հորատանցք	2025	Արմավիրի մարզ, գյ. Հայկական	40.08542	44.03578
	Հորատանցք	2026	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13994	44.18447
	Աղբյուր	2029	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.78883	43.82936
	Աղբյուր	2030	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.79022	43.82931
	Աղբյուր	2031	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի, Վարդբաղ	40.80142	43.81572
	Աղբյուր	2032	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84367	43.76011
	Աղբյուր	2035	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84322	43.76061
	Աղբյուր	2037	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.80103	43.81603
	Աղբյուր	2038	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.02742	43.87575

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Աղբյուր	2039	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03375	43.85886
	Աղբյուր	2040	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03392	43.86122
	Աղբյուր	2041	Շիրակի մարզ, գյ. . Աշոցք	41.03422	43.86150
	Ջրհոր	2042	Շիրակի մարզ, գյ. Առափի	40.77875	43.80839
	Ջրհոր	2043	Շիրակի մարզ, գյ. Ախուրյան	40.77883	43.90397
	Շատրվանող հորատանցք	2055	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09556	44.28131
	Հորատանցք	2057	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.08956	44.25211
	Աղբյուր	2077	Շիրակի մարզ, գյ. Յողամարզ	40.95025	43.87230
	Հորատանցք	2080	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արագածավան	43.65533	40.32581
	Հորատանցք	2081	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արտենի	43.76856	40.29169
	Հորատանցք	2082	Արմավիրի մարզ, գյ. Մյասնիկյան	43.90631	40.18592
	Հորատանցք	2083	Արմավիրի մարզ, գյ. Արտամետ	43.83678	40.10467
	Հորատանցք	2103	Արմավիրի մարզ, գյ. Արմավիր	44.05683	40.09631
	Հորատանցք	2104	Արմավիրի մարզ, գյ. Այգեշատ	44.03086	40.06464
Հրազդան	Հորատանցք	78	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05908	44.38828
	Աղբյուր	246	Կոտայքի մարզ, գյ. Բջնի	40.46607	44.69871
	Աղբյուր	755	Արագածոտնի մարզ, գյ. Ղազարավան	40.33839	44.32833
	Աղբյուր	1297	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46703	44.69853
	Շատրվանող հորատանցք	1519	Արարատի մարզ, ք. Մասիս	40.05586	44.42533
	Շատրվանող հորատանցք	1523	Արարատի մարզ, ք. Հովտաշատ	44.34417	40.09158
	Շատրվանող հորատանցք	1526	Արարատի մարզ, գյ. Դաշտավան	40.10156	44.39650
	Շատրվանող հորատանցք	1535	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.04719	44.39861
	Շատրվանող հորատանցք	1536	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.06317	44.37750
	Աղբյուր	1636	Կոտայքի մարզ, գյ. Կարբի	40.32978	44.38706
	Աղբյուր	1832	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46760	44.69863
	Շատրվանող հորատանցք	2003	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05494	44.38831
	Հորատանցք	2004	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04272	44.47608
	Հորատանցք	2005	Արարատի մարզ, գյ. Հայանիստ	40.12114	44.36736
	Շատրվանող հորատանցք	2007	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04369	44.46942

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Շատրվանող հորատանցք	2008	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01658	44.46031
	Ջրհոր	2010	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61381	44.30842
	Ջրհոր	2011	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61675	44.29619
	Ջրհոր	2023	Արմավիրի մարզ, գյ. Խորոնք	40.13053	44.24236
	Աղբյուր	2051	Արագածոտնի մարզ, ք. Ապարան	40.59309	44.34817
	Շատրվանող հորատանցք	2053	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01511	44.46350
	Հորատանցք	2056	Արմավիրի մարզ, գյ. Գրիբոյոդով	40.10881	44.27686
	Հորատանցք	2085	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագած	44.23161	40.21817
	Հորատանցք	2086	Արմավիրի մարզ, գյ. Դոդս	44.27064	40.21797
	Հորատանցք	2087	Արմավիրի մարզ, գյ. Աղավնատուն	44.25397	40.23544
	Հորատանցք	2088	Արմավիրի մարզ, գյ. Լեռնամերձ	44.26539	40.25617
	Հորատանցք	2089	Արմավիրի մարզ, գյ. Կարբի	44.34158	40.32458
Սևան	Աղբյուրների խումբ	31	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15263	45.71981
	Աղբյուրների խումբ	902	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15706	45.72317
	Աղբյուր	1053	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.16203	45.72917
	Շատրվանող հորատանցք	1809	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18533	45.71014
	Շատրվանող հորատանցք	1810	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18433	45.70983
	Շատրվանող հորատանցք	1811	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18661	45.70953
	Շատրվանող հորատանցք	1812	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18694	45.70939
	Շատրվանող հորատանցք	2013	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Գանձակ	40.31842	45.11592
	Աղբյուր	2014	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	40.35069	45.13217
	Շատրվանող հորատանցք	2090	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վաղաշեն	45.32967	40.13465

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
	Աղբյուր	2093	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Խաչաղբյուր	45.69187	40.16549
Արարատյան	Աղբյուր	502	Վայոց ձորի մարզ, գյ. Մալիշկա	39.71814	45.40831
	Աղբյուր	785	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ագարակաձոր	39.70458	45.34928
	Աղբյուր	787	Վայոցձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր	39.75936	45.33107
	Աղբյուր	845	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11975	44.72936
	Ջրհոր	2006	Արարատի մարզ, ք. Վեդի	39.90622	44.71897
	Աղբյուր	2045	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11453	44.74064
	Աղբյուր	2046	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11367	44.74149
	Աղբյուր	2047	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11792	44.74347
	Աղբյուր	2048	Վայոցձորի մարզ, ք. Ջերմուկ	39.84272	45.67100
	Աղբյուր	2050	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ջեղեա	39.70872	45.42397
	Հորատանցք	2052	Արարատի մարզ, գյ. Մրգավետ	40.03103	44.47889
	Աղբյուր	2060	Վայոցձորի մարզ, գյ. Կեչուտ	39.81058	45.67642
	Շատրվանող հորատանցք	2062	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93453	44.53150
	Շատրվանող հորատանցք	2063	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.95200	44.50936
	Հորատանցք	2064	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93656	44.52042
	Հորատանցք	2065	Արարատի մարզ, գյ. Եղեգնավան	39.83150	44.63208
	Շատրվանող հորատանցք	2067	Արարատի մարզ, գյ. Սուրենավան	39.78767	44.76789
	Հորատանցք	2069	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.96408	44.54042
	Ջրհոր	2072	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.96281	44.51100
	Ջրհոր	2073	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93647	44.51975
	Հորատանցք	2074	Արարատի մարզ, գյ. Լուսառատ	39.87661	44.59297
	Ջրհոր	2075	Արարատի մարզ, գյ. Արմաշ	39.76169	44.80589
	Հորատանցք	2076	Արարատի մարզ, գյ. Արարատ	39.81950	44.70444
Հարավային	Աղբյուր	529	Սյունիքի մարզ, գյ. Գորհայք	39.68458	45.77747
	Աղբյուր	532	Սյունիքի մարզ, գյ. Շաքի	39.56614	46.00164
	Աղբյուր	537	Սյունիքի մարզ, գյ. Սպանդարյան	39.62347	45.91264
	Աղբյուր	899	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.51278	46.34261
	Աղբյուր	1175	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57100	45.92208
	Աղբյուր	1323	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57014	45.91528

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
	Աղբյուր	1399	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.52125	46.32775

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Բջնան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկահովիտ	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Ցուցանիշների ցանկ

Մթնոլորտային օդում որոշվող

Ավտոմատ դիտարկումներ	Ակտիվ դիտարկումներ	Պասիվ դիտարկումներ
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ	2. Փոշում մետաղներ, անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ազոտի երկօքսիդ		
4. Գետնամերձ օդոն	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ (ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ
	47. Նավթային ածխաջրածիններ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 6

Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ
Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի
կոնցենտրացիաները
(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ազոտի օքսիդ	0.06	0.4	3
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օզոն	0.03	0.16	1

Հոդում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ լյուրեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

Ծանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ իաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Համալսարանում
 ***Կախված մասնիկներ

**Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի
կոնցենտրացիաներ***

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Այլումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова. Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

**Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող
վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի
թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը
(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)**

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Ջրածնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3(1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Ցինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Մոլիբդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ, Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ monitoring-info@mail.ru

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)

